

**Музичка школа
"Стеван Мокрањац"
Краљево**

**Школски програм
за основну музичку
школу**

за период од 2018 - 2022. год.

У Краљеву 14.09. 2018. г.

МШ "СТЕВАН МОКРАЊАЦ"

К Р А Љ Е В О

Топлице Милана 2

Број : _____

.године

На основу члана 119. ст. 2, а у вези члана 61. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС број 88/2017 и 27/2018-др. закони“), на седници Школског одбора МШ "Стеван Мокрањац" у Краљеву, одржаној . године, донета је следећа:

ОДЛУКА

Доноси се Школски програм рада за основно музичко образовање и васпитање за школску 2018-2022. годину.

Образложење

Сходно прописима у надлежности Школског одбора је да доноси предшколски, школски, односно васпитни програм, развојни план, годишњи план рада, усваја извештаје о њиховом остваривању, вредновању и самовредновању, као и усвајање извештаја директора о раду, сходно напред наведеном донета је одлука као у диспозитиву.

Председник Школског одбора

Драган Костић

САДРЖАЈ

Страна 4	УВОД
Страна 5-13	ШКОЛСКИ ПРОГРАМ • Полазне основе рада • Лична карта • Начела и стандарди ШП • Опште и специфичне компетенције за крај музичког образовања • Циљеви школског програма • Задаци наставе у музичком образовању и васпитању • Мугућност уписа по узрастима
Страна 14-15	ОБАВЕЗНИ И ИЗБОРНИ ПРЕМЕТИ И МОДУЛИ ПО ОБРАЗОВНИМ ПРОФИЛИМА И РАЗРЕДИМА • Одсек за класичну музику • Одсек за традиционалну музику
Страна 16-19	НАСТАВНИ ПЛАН ЗА ОСНОВНО МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ • Образовни профили у шестогодишњем образовању • Образовни профили у четворогодишњем образовању • Образовни профили у двогодишњем образовању
Страна 19-133	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА И ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА МУЗИЧКОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ПО ПРЕДМЕТИМА
Страна 134-139	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОПИСАНИХ НАСТАВНИХ ПЛАНОВА И ПРОГРАМА
Страна 140-141	ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ
Страна 142-143	ОБАВЕЗНЕ И ФАКУЛТАТИВНЕ ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ
Страна 144	ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ
Страна 145-146	ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ
Страна 147-151	ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ НОТОТЕКЕ
Страна 152	ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
Страна 153	ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ
Страна 154-156	ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ
Страна 157-163	ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ
Страна 164	ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ
Страна 165	ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА И ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА
Страна 166	ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ
Страна 167-171	ПРОФЕСИОНАЛНА ОРИЈЕНТАЦИЈА И САВЕТОВАЊЕ
Страна 172	ВРСТЕ ПОДРШКЕ У ОБРАЗОВАЊУ - ОРГАНИЗАЦИЈА ИНКЛУЗИВНОГ ОБРАЗОВАЊА У ШКОЛИ

УВОД

Основно образовање и васпитање остварује се на основу школског програма.

Школски програм омогућава оријентацију ученика и родитеља, односно другог законског заступника у избору школе, праћење квалитета образовно-васпитног процеса и његових резултата, као и процену индивидуалног рада и напредовања сваког ученика.

Школски програм се доноси у складу са Законом. Поједини делови школског програма иновирају се у току његовог остваривања.

Школски програм доноси орган управљања, у складу са плановима и програмима наставе и учења у складу са Законом.

Школа објављује школски програм у складу са Законом и општим актом школе.

Школски програм за основно музичко образовање и васпитање је документ који обухвата све садржаје, процесе и активности који су усмерени на остваривање стандарда, циљева и исхода, а који су регулисани на националном и школском нивоу.

Школски програм чине сви садржаји, процеси и активности који имају за циљ остваривање исхода и сврху да промовишу интелектуални, лични, друштвени и физички развој ученика. Школски програм се ради на нивоу школе и осигурава усмереност на децу и њихово учење.

Школски програм доноси се на основу планова и програма наставе и учења, односно програма одређених облика стручног усавршавања.

Садржаји образовно васпитног рада Школског програма остварују се на српском језику и ћириличном писму.

Музичка школа „Стеван Мокрањац“ прилагођава свој школски програм плану и програму наставе и учења који је прописан законом и правилником, али у исто време и условима и ресурсима школе, као и локалним захтевима и потребама. Рад на школском програму и његово усавршавање имају за циљ да обезбеде вредност и трајност стечених знања, вештина и вредности које ученик стекне током школовања. Такође, сврха програма је да омогући стални развој школе и њено активно учешће у васпитно-образовним и културним програмима и дешавањима локалне заједнице.

Основно музичко образовање и васпитање остварују се на основу Школског програма. Школским програмом обезбеђује се остваривање принципа, циљева и стандарда постигнућа, према потребама ученика и родитеља, односно старатеља, школе и локалне заједнице. Школски програм садржи обавезни, изборни и факултативни део, елементе структуре прописане Законом (ЗОСОВ) и Законима о основном образовању.

Школски програм се израђује по образовним захтевима, за сваки ниво образовања-основна за сваки предмет, сваки разред и за све ваннаставне активности које се реализују на нивоу разреда, профила или школе.

Овај документ садржи:

- обавезни део наставног плана и програма
- изборни део наставног плана и програма
- факултативни део наставног плана и програма

Обавезни део наставног плана и програма садржи основне предмете и садржаје који су обавезни за све ученике одређеног нивоа и врсте образовања.

Изборни део обухвата изборне предмете и садржаје програма по нивоима и врстама образовања од којих ученик бира један или више предмета према својим склоностима тако да се изборна настава сваке школске године састоји од једног часа.

Факултативни део обухвата предмете који се задовољавају интереси ученика у складу са могућностима школе. Сходно томе организује се додатна настава, интензивирајући рад ђачког парламента, урађен је и усвојен план ученичких екскурзија, ученици борава у музичким камповима током године, нуди се различит избор факултативних и слободних активности, а школа ће бити активнија у културним и јавним дешавањима у свом месту и околини.

Полазне основе рада

- Полазне основе за израду школског програма су зосов, закон о основној школи, Правилник о наставном плану и програму, Правилник о ближим условима у погледу простора, опреме и наставних средстава:
- Закон о основама система образовања и васпитања (СГ РС број 88/2017 и 27/2018-др. Закони),
- Закон о основном образовању и васпитању (СГ РС бр.55/2013, 101/2017 и 27/2018-др. Закон)
- Правилник о наставном плану и програму основног музичког образовања и васпитања (СГ РС - Просветни гласник " бр. 5/2010)
- Правилник о степену и врсти образовања наставника и стручних сарадника у основној школи (СГ РС бр. 11/2012, 15/2013, 2/2016, 10/2016, 11/2016, 2/2017 и 3/2017)
- Правилник о врсти стручне спреме наставника у основној музичкој школи(СГ РС бр. 18/2013 и 2/2017)
- Правилник о календару образовно-васпитног рада основне школе
- Правилник о норми часова непосредног рада са ученицима наставника, стручних сарадника и васпитача у основној школи (СГ РС бр. 2/92 и 2/2000.)
- Правилник о условима и поступку напредовања ученика у основној школи (СГ РС бр. 47/1994.)
- Правилник о стандардима квалитета уџбеника и упутство о њиховој употреби (СГ РС бр. 42/2016.)
- Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању (СГ РС бр. 67/2013.)
- Правилник о стандардима компетенција за професију наставника, и њиховог професионалног развоја (СГ РС бр. 5/2011)
- Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету и ученику (СГ РС бр. 63/2010.)
- Правилник о ближим упутствима за утврђивање права на иоп, његову примену и вредновање (СГ РС бр. 76/2010.)
- Правилник о стручно педагошком надзору (СГ РС бр. 34/2012.)
- Правилник о стандардима квалитета рада установе (СГ РС бр. 7/2011 и 68/2012)
- Правилник о вредновању квалитета рад установе (СГ РС бр. 9/2012)
- Правилник о сталном стручном усавршавању и напредовању у звању нвсс (СГ РС бр. 81/2017)
- Образовне потребе ученика, родитеља, локалне заједнице
- Могућности школе
- Остало

ЛИЧНА КАРТА

Школа за основно музичко образовање у Краљеву први пут је почела са радом Октобра 1954.године да би због дефицитарности струћног музичког кадра престала са радом Школске 1955/56.године.

Скупштина општине Краљево својом одлуком - 01 - бр.6802/1 од 30. јула 1964.године основала је по други пут Школу за основно музичко образовање са задатком да врши основно музичко образовање омладине од 8-16 година и то:

- на гудачком одсеку*
- на дувачком одсеку*
- на одсеку клавира и хармонике*
- на теоријском и другим одсецима*

Републички секретаријат за просвету у Београду својим решењем бр.09 бр.1530 од 30.09.1964.године утврдио је да су испуњени услови за почетак рада новоосноване музичке школе у Краљеву од 01.Септембра 1964.године,односно школске 1964/65.године и да има следеће одсеке:

- гудачки*
- клавијски и за хармонику*
- дувачки*
- и за музичку теорију*

Извештајем о утврђивању испуњености прописаних услова за обављање делатности музичке школе "Стеван Мокрањац" у Краљеву – Издвојено одељење у Врњачкој Бањи од стране Министарства просвете – Одељење у Краљеву, бр. 420-614-00235/2000-03 од 29.08.2000.год. и Допуном извештаја истог од 09. 10. 2000.године, испуњени су услови за рад издвојеног одељења у Врњачкој Бањи, а од 2012/13. шк.године почиње са радом и издвојено одељење у Ушћу.

Школски програм утемељен је на начелима:

- 1) усмерености на процесе и исходе учења;*
- 2) заснованости на стандардима, уз систематско праћење и процењивање квалитета програма;*
- 3) уважавања узрасних карактеристика у процесу стицања знања и вештина, формирања ставова и усвајања вредности код ученика;*
- 4) хоризонталне и вертикалне повезаности у оквиру предмета и између различитих наставних предмета;*
- 5) поштовања индивидуалних разлика међу ученицима у погледу начина учења и брзине напредовања, као и могућности личног избора у слободним активностима;*
- 6) заснованости на партиципативним, кооперативним, активним и искуственим методама наставе и учења;*
- 7) уважавања искуства, учења и знања која ученици стичу ван школе и њихово повезивање са садржајима наставе;*
- 8) развијања позитивног односа ученика према школи и учењу, као и подстицања учениковог интересовања за учење и образовање у току целог живота;*
- 9) коришћења позитивне повратне информације, похвале и награде као средстава за мотивисање ученика;*
- 10) уважавање узрасних карактеристика у процесу психофизичког развоја обезбеђивањем услова за живот и рад у школи.*

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ОБУХВАТАЈУ:

Стандарди образовања и васпитања представљају скуп норми на основу којих се врши процена квалитета у систему образовања и васпитања, и то:

- 1) стандарди постигнућа ученика;*
- 2) стандарди квалитета рада установе;*
- 3) стандарди квалитета уџбеника;*
- 4) стандарди компетенција наставника, васпитача и стручних сарадника;*
- 5) стандарди компетенција директора.*

Стандарди постигнућа јесу скуп исхода образовања и васпитања који се односе на сваки ниво, циклус, врсту образовања, образовни профил, разред, предмет, односно модул.

За ученика коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета и других разлога то потребно, посебни стандарди постигнућа могу да се прилагођавају сваком појединачно, уз стално праћење његовог развоја. За ученика са изузетним способностима посебни стандарди постигнућа могу да се прилагођавају сваком појединачно, уз стално праћење развоја.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ И ИСХОДИ УЧЕЊА ЗА ОСНОВНО МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

Напомена: нису објављени;

(у глобалним плановима рада наставника и припремама за час дефинисани су исходи као очекиване резултати учења који показују шта ученик може и уме да уради на основу знања стечених у процесу образовања, као и нивои постигнућа – три нивоа и критеријуми о оцењивању)

ОСНОВНО МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Интензиван и континуиран рад на развоју ученикових музичких способности – спољашњег (контролног) и унутрашњег (менталног) слуха, осећаја за ритам, музичке меморије и музичке фантазије.
- Упознавање ученика са грађом, акустичким својствима и изражајним могућностима одабраног инструмента (ученика који су одабрали певање – са својствима људског гласовног апарата).
- Овладавање основном техником свирања на одабраном инструменту (за ученике певања – вокалном техником).
- Постизање разумевања значења и важности универзалних музичких изражајних средстава (темпа, ритма, метра, динамике, агогике, артикулације).
- Основно музичко описмењавање (постизање вештине течног читања и писања нота у разним кључевима, брзог препознавања и разумевања најважнијих темповских, карактерних, метричких, динамичких, акцентних, агогичких и артикулационих ознака у нотном тексту и континуиран рад на развоју вештине спретног свирања или певања *Prima vista*).
- Усвајање основних знања из области музичке теорије и историје.
- Оспособљавање за самостално учење и вежбање.
- Стицање искуства јавног наступања – самосталног и у ансамблу.
- Изградња навике редовног слушања уметнички вредне музике.
- Развијање естетских музичких критеријума.

ОПШТЕ И СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ И ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА КРАЈ ОСНОВНОГ МУЗИЧКОГ ОБРАЗОВАЊА

Напомена: нису објављене; из тог разлога наводимо:

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА КРАЈ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА

Циљ оријентације ка општим међупредметним компетенцијама и кључним компетенцијама је динамичније и ангажованије комбиновање знања, вештина и ставова релевантних за различите реалне контексте који захтевају њихову функционалну примену.

Опште међупредметне компетенције заснивају се на кључним компетенцијама, развијају се кроз наставу свих предмета, примењиве су у различитим ситуацијама и контекстима при решавању различитих проблема и задатака, неопходне су свим ученицима за лично остварење и развој, као и укључивање у друштвене токове и запошљавање и чине основу за целоживотно учење.

Опште међупредметне компетенције за крај основног образовања и васпитања у Републици Србији, су:

- 1) компетенција за учење;
- 2) одговорно учешће у демократском друштву;
- 3) естетичка компетенција;
- 4) комуникација;
- 5) одговоран однос према околини;
- 6) одговоран однос према здрављу;
- 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву;
- 8) рад са подацима и информацијама;
- 9) решавање проблема;
- 10) сарадња;
- 11) дигитална компетенција.

Кључне компетенције за целоживотно учење

Кључне компетенције представљају скуп интегрисаних знања, вештина и ставова који су потребни сваком појединцу за лично испуњење и развој, укључивање у друштвени живот и запошљавање.

Кључне компетенције за целоживотно учење су:

- 1) комуникација на матерњем језику: способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој или писаној форми;
- 2) комуникација на страном језику: способност изражавања и тумачења концепата, мисли, осећања, чињеница и мишљења у усменој или писаној форми укључујући вештине посредовања сумирањем, тумачењем, превођењем, парафразирањем и на друге начине, као и интеркултурално разумевање;
- 3) математичке, научне и технолошке компетенције: основно нумеричко резоновање, разумевање света природе, способност примене знања и технологије за људске потребе (медицина, транспорт, комуникације и др.);
- 4) дигитална компетенција: самопоуздано и критичко коришћење информационих и комуникационих технологија за рад, одмор и комуникацију;
- 5) учење учења: способност да се ефективно управља сопственим учењем: планирање, управљање временом и информацијама, способност да се превазиђу препреке како би се успешно учило, коришћење претходних знања и вештина, примена знања и вештина у различитим ситуацијама, индивидуално и/или у групи;
- 6) друштвене и грађанске компетенције: способност да се ефикасно и конструктивно учествује у друштвеном и радном животу и да се ангажују у активном и демократском учешћу, посебно у све разноврснијим заједницама;
- 7) осећај за иницијативу и предузетништво: способност да се идеје претворе у акцију кроз креативност, иновативност и преузимање ризика, као и способност за планирање и управљање пројектима;
- 8) културолошка осведешћеност и изражавање: способност да се схвати значај креативних идеја, искустава и емоција у различитим медијима – музика, књижевност, плес, ликовна уметност и друго.

Претходно наведене компетенције, осим оквира традиционалних школских предмета, обухватају и ангажују школска знања на припреми ученика да буду конкурентни и функционални у садашњем и будућем образовном и професионалном простору и да компетентно и активно остварују своје грађанске улоге.

Назив и врста ШП

**Школски програм за
основно музичко
образовање
и васпитање**

Трајање ШП

**Школски програм ће се
примењивати од 2018-
2022. школске год.**

Сврха ШП:

• Обезбеђивање остваривања планова и програма наставе и учења и потреба ученика и родитеља, школе и јединице локалне самоуправе

**Циљеви
ШП**

- Конкретизација и прилагођавање законом прописаног плана и програма наставе и учења условима и ресурсима школе**
- Усвајање елементарних музичких знања и развој музичке културе**
- Информисање ученика, родитеља и локалне заједнице о образовним садржајима**
- Оспособљавање ученика за наставак школовања у СМШ, аматерско бављење музиком, на нивоу основношколског знања и искуства.**

ЦИЉЕВИ НАСТАВЕ У ОСНОВНОЈ МУЗИЧКОЈ ШКОЛИ

Одсек за класичну музику

Оспособљавање ученика за наставак школовања у средњој музичкој школи, а истовремено и за самостално, аматерско бављење музиком, на нивоу основношколског знања и искуства.

Одсек за српско традиционално певање и свирање

- *Развијање љубави према народној уметности и традиционалном народном певању и свирању.*
- *Упознавање технике дисања и певања/свирања.*
- *Оспособљавање ученика за самостално извођење песме/свирке.*
- *Разумевање музичке фразе, артикулације, стила и динамике.*
- *Оспособљавање ученика за концертну активност.*
- *Оспособљеност за даљи наставак школовања.*

ЗАДАЦИ НАСТАВЕ У ОСНОВНОЈ МУЗИЧКОЈ ШКОЛИ

Одсек са класичну музику

- - Интензиван и континуиран рад на развоју ученикових музичких способности – спољашњег (контролног) и унутрашњег (менталног) слуха, осећаја за ритам, музичке меморије и музичке фантазије.
- Упознавање ученика са грађом, акустичким својствима и изражајним могућностима одабраног инструмента (ученика који су одабрали певање – са својствима људског гласовног апарата).
- Овладавање основном техником свирања на одабраном инструменту (за ученике певања – вокалном техником).
- Постизање разумевања значења и важности универзалних музичких изражајних средстава (темпа, ритма, метра, динамике, агогике, артикулације).
- Основно музичко описмењавање (постизање вештине течног читања и писања нота у разним кључевима, брзог препознавања и разумевања најважнијих темповских, карактерних, метричких, динамичких, акцентних, агогичких и артикулационих ознака у нотном тексту и континуиран рад на развоју вештине спретног свирања или певања *Prima vista*).
- Усвајање основних знања из области музичке теорије и историје.
- Оспособљавање за самостално учење и вежбање.
- Стицање искуства јавног наступања – самосталног и у ансамблу.
- Изградња навике редовног слушања уметнички вредне музике.
- Развијање естетских музичких критеријума.

Одсек за српско традиционално певање и свирање

- Редовно похађање наставе, вежбање и интересовање се за аудио издања традиционалне српске музике.
- Препознавање своје музичке традиције.
- Разликовање аутентичног извођења од стилизације и обраде.
- Познавање основне технике певања/свирања.
- Правилно држање тела при певању (уме да држи народни инструмент).
- Извођење основних техничких вежби.
- Извођење једноставних мелодија мањег амбитуса.
- Извођење једноставнијих украса.
- Извођење песме/свирке у целини.
- Прављење разлике у извођењу стилски различитих песама/свирке.
- Извођење основних динамичких нијанси.
- Музикално певање/свирање са разумевањем онога што изводи.
- Оспособљавање за певање/свирање на јавним наступима.
- Понашање на сцени.
- Достизање психо-физичке “кондицију” за јавно извођење.
- Јавно презентовање научене песме/свирке.
- Певање/свирање две песме/свирке.
- Музикално извођење песме/свирке.
- Оспособљавање за наставак школовања.

МОГУЋНОСТ УПИСА ПО УЗРАСТИМА ЗА ПОЈЕДИНЕ ИНСТРУМЕНТЕ И ПЕВАЊЕ

Деца узраста до 9 година могу да уче да свирају:

- **клавир**
- **хармонику,**
- **гитару,**
- **виолину**
- **виолу**
- **виолончело и**
- **флауту**

ОМШ за ове инструменте траје 6 година - дакле дете треба да похађа II разред основне школе у време полагања пријемног испита

Деца узраста до 11 година могу да се пријаве за:

- **кларинет**
- **саксофон**
- **трубу**
- **тромбон**
- **хорну**
- **контрабас и**
- **удараљке**

ОМШ за ове инструменте траје 4 године - дакле дете треба да похађа највише IV разред основне школе у време полагања пријемног испита

Деца старија од 14 година могу да упишу:

- **соло певање и**
- **традиционално певање**

ОМШ за певање траје 2 године.

ОБАВЕЗНИ И ИЗБОРНИ ПРЕМЕТИ И МОДУЛИ ПО ОБРАЗОВНИМ ПРОФИЛИМА И РАЗРЕДИМА

НАСТАВНИ ПЛАН ЗА ОСНОВНО МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

А. ОБАВЕЗНИ ОДСЕЦИ:

1) Одсек за класичну музику

- a) Шестогодишње образовање:
 - Гудачки инструменти (виолина, виола, виолончело)
 - Жичани инструменти (гитара)
 - Инструменти са диркама (клавир, хармоника)
 - Дувачки инструменти (флаута)
- b) Четверогодишње образовање:
 - Гудачки инструменти (контрабас)
 - Дувачки инструменти (труба, тромбон, кларинет, хорна, саксофон)
 - Удараљке (добош, тимпан, маримба,...)
- c) Двогодишње образовање:
 - соло певање

1) Одсек за традиционалну музику

- a) Српско традиционално свирање:
 - Дувачки народни инструменти (фрула, двојнице, окарина)
 - Жичани народни инструменти (гусле)
- b) Српско традиционално певање

В. ИЗБОРНИ ОДСЕЦИ

– одсеци за рану музику, народну музику и џез музику нису у понуди у нашој школи, изузев предмета **блок флаута** (одсек за рану музику) – али само као **факултативни предмет**.

НАСТАВНИ ПЛАН ЗА ОСНОВНО МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

** приказ циклуса образовања, наставних предмета, фонда часова по предметима и разредима*

Обавезни премети и модули по образовним профилима и разредима

ШЕСТОГОДИШЊЕ ШКОЛОВАЊЕ	Први циклус						Други циклус					
	I разред		II разред		III разред		IV разред		V разред		VI разред	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	Фонд часова											
	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
Инструмент	2	70	2	70	2	70	2	70	2	70	2	68
Солфеђо	2	70	2	70	2	70	2	70	2	70	2	68
Теорија музике	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	34
Оркестар, хор, камерна музика, ансамбли	-	-	-	-	-	-	2	70	2	70	2	68
СВЕГА	4	144	4	144	4	144	6	216	6	216	7	238

ЧЕТВОРОГОДИШЊЕ ШКОЛОВАЊЕ	Први циклус				Други циклус			
	I разред		II разред		III разред		IV разред	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	Фонд часова							
	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	Нед.	год.
Инструмент /Народни инструмент	2	70	2	70	2	70	2	68
Солфеђо	2	70	2	70	2	70	2	68
Теорија музике	-	-	-	-	-	-	1	34
Оркестар, хор, кам. музика, ансамбли и народни ансамбли	-	-	-	-	2	70	2	68
СВЕГА	4	144	4	144	6	216	7	238

ДВОГОДИШЊЕ ШКОЛОВАЊЕ	I циклус		II циклус	
	I разред		II разред	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	Фонд часова			
	нед.	год.	нед.	год.
Певање / Српско традиционално певање	2	70	2	68
Солфеђо	3	105	2	68
Теорија музике	-	-	1	34
Клавир као споредни предмет	1	35	1	34
СВЕГА	6	210	6	204

НАСТАВНИ ОДСЕЦИ

А – ОБАВЕЗНИ

- 1) Одсек за класичну музику
- 2) Одсек за српско традиционално певање и свирање

**Обавезни садржаји у оквиру одсека за класичну музику и за српско традиционално певање и свирање
Музичке школе „Стеван Мокрањац“**

клавир, хармоника, виолина, виола, виолончело, флаута, кларинет, труба, тромбон, хорна, соло певање, Српско традиционално народно певање и свирање, упоредни клавир, солфеђо, теорија музике, камерна музика, ансамбли, народни ансамбли, хор и оркестар

**Слободни садржаји у оквиру одсека за класичну музику и за српско традиционално певање и свирање
Музичке школе „Стеван Мокрањац“**

- ❖ Организација концерата у локалној средини чиме је носилац и организатор њених културних дешавања
- ❖ Организација међународне концертне и културне размене и сарадње
- ❖ Обележавање годишњице Меморијала на Лазу Ристовског (02. октобар)
- ❖ Организација Отвореног такмичења "Александар Шаца Путник"
- ❖ Школа је један од носилаца и покретача пројекта Симфонијског оркестра и Регионалног оркестра - здруженог оркестра музичких школа Србије
- ❖ Организација индивидуалног рада са децом припремног разреда
- ❖ Организација индивидуалног рада са децом у музичком сабавишту
- ❖ Организација семинара и различитих видова стручног усавршавања
- ❖ Учешће на свим видовима такмичења, како домаћих, тако и међународних
- ❖ Организација хуманитарних концерата у широј средини

Трајање извођења програма

**6 година - клавир, хармоника, виолина, виола, виолончело,
гитара, флаута**

**4 године - кларинет, саксофон, труба, тромбон, контрабас, удараљке
аерофони и кордофони инструменти**

2 године - соло певање и традиционално народно певање

Трајање часа инструмента и соло певања

1.разред	2.разред	3.разред	4.разред	5.разред	6.разред
30 мин	30 мин	30 мин	45 мин	45 мин	45 мин
30 мин	30 мин	45 мин	45 мин		
30 мин	45 мин				

- Трајање часа припремног разреда : по 45 мин.
- Трајање часа солфеђа и теорије музике : по 45 минута
- Час клавира као споредног предмета у првом и другом разреду одсека за соло певање: траје 45 минута
- Часови клавирске сарадње-корепетиције трају 15 или 30 минута недељно по ученику, у складу са Правилником о плану и програму за основне музичке школе – Сл. гласник РС-Просвеинт гласник бр. 5/2010.г.

Клавирска сарадња – корепетиција

За ученике прва три разреда гудачких инструмената и флауте и прва два разреда осталих дувачких инструмената, контрабаса и удараљки, настава корепетиције је 15 минута недељно по ученику.

За ученике IV, V и VI разреда гудачких инструмената и флауте и III и IV разреда осталих дувачких инструмената, контрабаса и удараљки настава корепетиције је 30 минута недељно по ученику.

Ученици I разреда соло певања наставу корепетиције имају 30 минута, а II разреда 45 минута недељно по ученику.

Клавирски сарадник - корепетитор држи ученику наставу у присуству његовог наставника главног предмета.

ОСНОВНИ ОБЛИЦИ ИЗВОЂЕЊА ПРОГРАМА

РЕДОВНА НАСТАВА:

Индивидуална настава: главни предмет-инструмент, соло певање, етно-певање и клавир као упоредни на одсеку за соло певање

Групна настава: Настава солфеђа и теорије музике, хора, оркестра и камерне музике. Групе солфеђа и теорије музике имају до 10 ученика у групи, хора до 50 ученика у групи, оркестра до 30 ученика у групи и камерна музика 3 ученика у групи.

ДОДАТНА НАСТАВА:

За ученике који се истичу својим талентом, знањем и напредовањем, организује се додатна настава. Организовање додатне наставе предлажу стручна већа предмета.

ДОПУНСКА НАСТАВА:

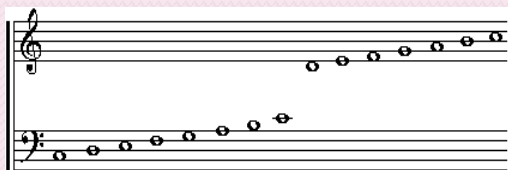
За ученике који у учењу имају тешкоће због којих не постижу задовољавајући успех, организује се допунска настава. Организовање допунске наставе предлажу стручна већа предмета.

Начин и поступак остваривања и провера прописаних наставних планова и програма и врсте активности у образовно-васпитном раду по предметима

ПЛАН АКТИВНОСТИ ПРОВЕРЕ И РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПЛАНА И ПРОГРАМА ПО ПРЕДМЕТИМА

ШЕСТОГОДИШЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ

СОЛФЕЂО

ЦИЉ

Развијање музикалности и музичке писмености кроз прожимање васпитног и образовног процеса.

ЗАДАЦИ

- *Развијање музичких способности (музичке меморије, способности праћења мелодијског, хармонског и полифоног тока).*
- *Развој читања, писања и схватања музике и музичког писма са развојем музичког мишљења.*
- *Усађивање звучних представа и њихово везивање са сликом, односно слике са звуком кроз стицање знања и вештина (мелодика, ритам, диктати).*
- *Упознавање музичке литературе, интерпретације и основних елемената музичких стилова.*
- *Осамостаљивање ученика и развој њихових креативних способности.*

I ЦИКЛУС (I, II и III разред)

II ЦИКЛУС (IV, V и VI разред)

Први разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

МЕЛОДИКА

Це-дур, Ге-дур, Еф-дур: детаљна обрада, лествично и терцно кретање, скокови у све ступњеве, посебно скок у доминанту, вођицу, терцу тонике и субдоминанту.

Припрема тоналитета кроз дечије песмице са текстом.

Виолински и бас кључ.

Примери из литературе (за сваки тоналитет по 2 до 3 примера).

Припреме молских тоналитета, учење песмица са текстом (а, де и е-мол) и певање солмизацијом по слуху, без теоријског тумачења.

Дечје музичко стваралаштво – импровизација.

Звучна припрема мутација.

Певање двогласа бордунског типа.

РИТАМ

Тактирање и бројање на 2, 3 и 4.

Врсте такта: 2/4, 3/4 и 4/4.

Нотне вредности: од целе до шеснаестине ноте и одговарајуће паузе.

Ритмичке фигуре: поделе јединице на два (све фигуре једноставнијег изгледа, синкопа и контртан) и четири (без пауза и лукова), узмах и предтакт, лукови корона.

Равномерно читање: виолински и бас кључ у једном и два линијска система, као и читање вертикално исписаних акорада.

Мануелно извођење ритмичких вежби.

Читање примера на на утврђеним позицијама солмизационих слогова уз обележен темпо и уз тактирање.

Читање примера из градива инструменталне наставе.

ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ, ДИКТАТИ

Усмени диктати:

Опажање појединачних тонова и мотива (клавир или глас наставника) и певање тих тонова солмизацијом.

Интонирање тонова (табулатор - нотна слика) солмизацијом.

Опажање метра у песмама са текстом.

Препознавање записаних ритмичких и мелодијских мотива.

Писмени диктати:

Записивање појединачних или више тонова.

Записивање ритмичких или мелодијских мотива.

Записивање напамет научених песама и лакших мелодијских примера (у зависности од напредовања групе).

ТЕОРИЈА МУЗИКЕ

Термини и појмови из мелодике и ритма без дефиниција, у оквиру садржаја програма.

Нотни и тонски систем, од велике до треће октаве, са вежбањем писања и читања.

Именовање тонова солмизацијом и абecedом, хроматски знаци, тетрахорд, лествица, имена интервала до октаве (представљени у линијском систему).

Лествице: Це, Ге, Еф, Де-дур и њихови тонични квинтакорди.

Основне ознаке темпа и карактера (Andante, Moderato, Vivo, Allegro) динамику (f, p, mf, mp, crescendo i decrescendo), фразирање (лук, обележан дах) и артикулацију (стакато, легато, тенуто).

Други разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

МЕЛОДИКА

Обнављање: утврђивање пређених тоналитета, Це, Ге и Еф-дур, примери из литературе и песме са текстом.

Поставка: а, де и е-мола. Тумачење све три врсте мола уз утврђивање скокова у све ступњеве.

Припрема: Де и Бе-дур – илустративни примери из литературе.

Примери из литературе (градиво за II разред) и композиције са клавирском пратњом.

Певање двогласа бордунског типа и у паралелном кретању.

РИТАМ

Метричке врсте и ритмичке фигуре: јединица бројања четвртина, осмина и четвртина са тачком.

Нови тактови 2/8, 3/8, 4/8 и 2/2 – и само дводелна подела и 6/8 припрема само основних фигура путем певања одговарајућих песама.

Даља обрада четвороделне поделе (ритмичка јединица – четвртина) и обнављање основних фигура (ритмичка јединица осмина), примена лукова, пауза, узмаха и предтакта.

Промена врсте такта у децим песмама са текстом.

Пунктирана и обрнуто пунктирана фигура на ритмичкој јединици.

Начин извођења: равномерно и ритмичко читање, мануелна репродукција ритма, читање одговарајућих инсера из инструменталне литературе.

ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ, ДИКТАТИ

Опажање и интонирање тонова и мотива у обновљеним и новим тоналитетима.

Рад са табулатором.

Опажање и интонирање дурског и молског квинтакорда – интонирање свих дурских и молских квинтакорада на основним тоновима.

Опажање и интонирање мале и велике терце и чисте квинте са тенденцијом везивања за тоналитет.

Опажање дурског, молског и хармонског тетрахорда и њихово интонирање.

Увод у опажање апсолутних висина од a^1 -де² и e^1 - a^1 , као сублимација доминантних тетрахорада а-мола и де-мола.

Препознавање ритмичких и мелодијских мотива (према градиву).

Записивање лакших мелодијских и ритмичких диктата.

Опажање метра песама са текстом и у примерима из литературе.

ТЕОРИЈА МУЗИКЕ

Утврђивање градива из I разреда усменим и писменим вежбама - интервали, тетрахорди и лествице.

Врсте интервала до квинте, дурски и молски квинтакорд на основним тоновима.

Принцип изградње дурских и молских лествица.

Доминантни тетрахорд у молу, усмене и писмене вежбе.

Проширивање знања из музичке терминологије и увођење једноставних дефиниција.

Трећи разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

МЕЛОДИКА

Обнављање: утврђивање обрађених тоналитета и скокова у тонове доминанте и субдоминанте, вођицу, терциу тонике и II ступањ кроз инструктивне вежбе и примере из литературе.

Композиције са клавирском пратњом, певање двогласа.

Импровизације.

Обрада: Бе-дур, ге-мол, Де-дур, ха-мол и А-дур лествице.

Припрема: це-мол, Е-дур, еф-мол. Певање лествица, каденце, мелодијских мотива и једноставних примера у дуру и истоименом молу (Ге-дур и ге-мол, Це-дур и це-мол, Де-дур и де-мол и А-дур и а-мол).

Илустративни примери из литературе.

Техничке вежбе: певање хроматских скретница и пролазница уз хармонизацију наставника.

Транспоновање мотива кроз све пређене тоналитете. (Видети методско упутство).

РИТАМ

Метричке врсте и ритмичке фигуре: 6/8 – све основне комбинације и примена лукова и пауза (без поделе тродела). Информативно поређење 2/4 са 6/8.

Обнављање и проширивање знања из дводелне и четвороделне поделе синкопа на две и на једној јединици, четвороделна подела осмине и половине као ритмичке јединице.

Триола.

Утврђивање пунктираног ритма.

Равномерно и ритмичко читање: равномерно повећање брзине читања уз обележен темпо.

Мануелна репродукција.

Умерен и умерено брзи темпо.

Ритмичко читање инсера из одговарајуће инструменталне литературе.

ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ, ДИКТАТИ

Опажање и интонирање тонова и мотива из мелодике.

Препознавање и записивање ритмичких мотива, одређивање метра и записивање ритмичке окоснице.

Мелодијско-ритмички диктат једноставне фактуре по двотактима.

Интонирање доминантног септакорда у обрађеним тоналитетима са разрешењем у тонику.

Опажање апсолутних висина у првој и другој октави – усмено и писмено.

ТЕОРИЈА МУЗИКЕ

Дурске лествице до четири предзнака, а молске до два и це-мол.

Квинтакорди на главним ступњевима у обрађеним тоналитетима.

Интервали - имена, врсте, звучност до октаве. Утврђивање дурских и молских квинтакорда на свим основним тоновима.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

Писмени део: мелодијски диктат у тоналитетима до два предзнака;

Тест из теорије: лествице, тетрахорди, имена и врста интервала, дурски и молски квинтакорд;

Усмени део:

- мелодијска вежба (тоналитети пређени у I, II и III разреду);

- парлато- виолински и бас кључ. Пређено градиво из I, II и III разреда.

Четврти разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

МЕЛОДИКА

Обнављање: тоналитети из претходних разреда са применом скокова, лаганих и брзих темпа, дужих музичких фраза.

Вишегласни примери, композиције са клавирском пратњом и из литературе.

Импровизација.

Обрада: фис-мол, Ес-дур, це-мол, Е-дур, цис-мол, Ас-дур и еф-мол уз примену инструктивних вежби и примера из литературе.

Обрада хроматских скретница и пролазница, тонално стабилне алтерације

РИТАМ

Утврђивање градива трећег разреда кроз парлато и диктат.

Нове мере и фигуре: 6/8 са простом деобом тродела, 6/4 без деобе.

Синкопирани ритам у врстама парне дистрибуције.

Двоструко пунктирана и обрнуто пунктирана фигура на две ритмичке јединице.

Сукобљавање триоле и пунктираних фигура на јединици бројања.

Равномерно читање у два система и у једном са променама кључа.

Ритмичко читање етида и примера из литературе са применом свих темпа.

ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ, ДИКТАТИ

Опажање и интонирање лествичних тонова и мотива из мелодике и њихово записивање.

Опажање и записивање апсолутних висина у првој, другој и малој октави.

Опажање доминантног септакорда и умањеног.

Опажање и интонирање консонантних квинтакорада и њихових обртаја као и опажање и интонирање штимова.

Ритмички и мелодијски диктат у оквиру градива.

ТЕОРИЈА МУЗИКЕ

Утврђивање обртаја интервала до октаве.

Обрада молских лествица до четири предзнака.

Поставка лествичних квинтакорада у природном, хармонском и мелодијском молу.

Утврђивање лествичних квинтакорада у дурској лествици.

Мали дурски септакорд на доминанти у дуру и молу, а умањени септакорд у молу са разрешањем све у обраћеним тоналитетима.

Пети разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

МЕЛОДИКА

Обнављање: утврђивање тоналитета од два до четири предзнака, мелодијске вежбе и примери из литературе.

Вишегласно певање и композиције са клавирском пратњом.

Информативно: модулације у доминантне дурске тоналитете и паралелни мол, почетни тоналитет са једним предзнаком: Це-Ге-Це-дур, Еф-Це-Еф-дур, а-це-а-мол.

Нове лествице: Ха-дур, Дес-дур и бе-мол.

Певање мелодијских примера у дуру и истоименом молу (мутација).

Певање народних песама са текстом у основним мерама и народним ритмовима.

Транспоновање мотива.

Рад са табулатором приликом поставке нових тоналитета.

РИТАМ

Метричке врсте и ритмичке фигуре: сложенија подела тродела у тактовима 6/8 и 9/8 са луковима и паузама.

Пунктиране фигуре троделних ритмова (сићилијана и тирана). Упоредивање 6/4 са 3/2.

Утврђивање триоле, узмаха и предтакта.

Поставка триоле на половини ритмичке јединице.

Народни ритам 5/8, 7/8 и 9/8 са једним троделом.

Равномерно и ритмичко читање.

Мануелна репродукција приликом обраде нових ритмичких врста и фигура.

ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ, ДИКТАТИ

Опажање појединачних тонова мотива и штимова у свим тоналитетима.

Опажање и интонирање умањеног и прекомерног квинтакорда са разрешењем и везивањем за тоналитет.

Опажање интонирање прекомерне и умањене квинте са разрешењем.

Интонирање доминантног септакорда и умањеног септакорда.

Ритмички и мелодијски диктати из градива ритма мелодике.

Опажање и записивање апсолутних висина у различитим регистрима.

Све лествице и лествични квинтакорди.

Каденце дура и све врсте мола.

Поставка мол-дура.

ТЕОРИЈА МУЗИКЕ

Утврђивање и проширивање знања обртај консонантних квинтакорада, а поставка умањеног и прекомерног квинтакорда.

Доминантни септакорд и обртаји.

Термини и орнаментика.

Шести разред:

(2 часа недељно – 66 часова годишње)

МЕЛОДИКА

Обнављање и утврђивање обрађених тоналитета.

Обрада: Фис-дур, Гес-дур и ес-мол.

Певање лествичних квинтакорда, штимова и каденци свих тоналитета до седам предзнака.

Хроматске скретнице и пролазнице, мутације у мелодијским примерима (дијатонска модулација и даље информативно).

Вишегласни примери и канони, композиције са клавирском пратњом.

Импровизација.

Певање српских народних песама.

РИТАМ

Ритмичко читање етида инструменталног типа из градива VI разреда.

Примена промене кључа или два система.

Мануелно извођење ритма поставка дуоле.

Ново градиво: народни ритмови 8/8 уз обнављање 5/8, 7/8 и 9/8 (упознавање са народним ритмовима 10/8, 11/8, 12/8).

Ритмичка јединица шеснаестина, 6/16.

Супротстављање 5/4 са 6/4 и 2/2 у умереном лаганом темпу.

ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ, ДИКТАТИ

Опажање и интонирање комплетног обрађеног градива од првог разреда.

Опажање и интонирање умањеног квинтакорда са обртајима.

Опажање и интонирање малог дурског септакорда са обртајима и умањеног септакорда са разрешењем.

Опажање и интонирање повезати за тоналитет.

Опажање и бележење апсолутних висина уз повезивање низова.

Ритмички и мелодијски диктат.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

Писмени део: -диктат до четири предзнака.

Усмени део:

- мелодијска вежба- тоналитети до четири предзнака (скретнице, пролазнице и мутација);

- парлато- промена кључа, виолински и бас, са свим ритмичким фигурама.

[illegible]

ТЕОРИЈА МУЗИКЕ

ЦИЉ

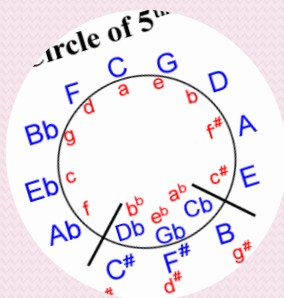
Теоријско обједињавање свих музичких појмова и израза, као и повезивање теоријске наставе са солфеђом и наставом инструмента, односно певања.

ЗАДАЦИ

- Упознавање музичких појмова и појава.
- Владање законитости теорије музике.
- Остваривање функционалних задатака - стицање брзине у схватању тонских односа (лествице, интервали и акорди).
- Владање музичком ортографијом.

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Појмови и дефиниције.
- Постављање и упоређивање лествица.
- Тоналитети.
- Обрада интервала.
- Постављање акорада.
- Многостраност тонова.
- Орнаменти.

Шести разред:

(1 час недељно – 34 часа годишње)

ГРАДИВО

- Утврђивање појмова и термина обрађених у претходним разредима, њихово дефинисање и систематизација (линијски систем, кључеви, тон и његове особине, метар и метричке ознаке, односно врсте такта, интервал, акорд-трозвук и четворозвук, тетрахорд, лествица, тоналитет).

- Ново градиво: музичка фраза, фразирање, агогика, артикулација, динамика, темпо с одговарајућим италијанским називима.

- Лествице: теоријско обнављање свих дијатонских лествица, упоређивање истоимених и паралелних тоналитета, упоређивањем лествица удаљених за хроматски полистепен (Де-дес, Це-цис) и енхармонских лествица (Дес-Цис, Гес-Фис, Бе-Аус).

- Поставка мол-дура.

- Лествични квинтакорди.

- Интервали: интервали до октаве и њихови обртаји.

- Сложени интервали.

- Хроматске промене интервала и њихова разрешења (умањени и прекомерни интервали).

- Карактеристични лествични интервали.

- Трозвучи и четворозвучи: обнављање консонантних квинтакорада и њихових обртаја и поставка умањеног и прекомерног квинтакорда. Основни облик и обртаји MD_7 -везати у тоналитету за доминанту. Умањени, полуумањени и мали молски септакорд на одговарајућим ступњевима у тоналитету. Поставка септакорада у основној дурској и молској лествици.

- Многостраност тонова и дурског квинтакорда.

- Ортографија и орнаментика: вежбе правилног писања. Основни украси и фигуре.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Писмени део: интервали, лествице, акорди и ортографија.

2. Усмени део:

- интервали и акорди и њихови обртаји; многостраност тонова и дурског квинтакорда;

- познавање термина и дефиниција; познавање свих ознака које прате нотни текст.

ШЕСТОГОДИШЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ

*По овом програму изучавају се
следећи инструменти:*

виолина

виола

виолончело

клавир

гитара

флаута

хармоника

Жичани инструменти

✓ *виолина*

✓ *виола*

✓ *виолончело*

✓ *гитара*

ВИОЛИНА,ВИОЛА, ВИОЛОНЧЕЛО

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

Формирање психомоторних извођачких релација у којима водећу улогу треба да има асоцијативни доживљај звучне материје (унутрашњи слух). Развој појединца зависи од професионалног школовања музичког слуха који мора да води и организује извођачке покрете по принципу „од представе ка њеној реализацији“, односно „од доживљаја звука према покрету“.

Овладавање основном техником свирања у складу са индивидуалним, анатомским, психо-физичким и уметничким могућностима ученика.

Развијање критичког односа према основним елементима музичког извођења и извођење композиција квалитетним тоном интонативно тачно, ритмички тачно. Постизање разумевања значења и важности универзалних музичких изражајних средстава (темпа, ритма, метра, динамике, агогике, артикулације, акценуације и инструментације) и изградња способности њихове адекватне стилске употребе у процесу извођења музичког дела.

Музичко описмењавање – постизање вештине течног читања и писања нота у и разумевање значења најучесталијих (нумеричких, графичких и вербалних) темповских, карактерних, метричких, динамичких, агогичких, акцентних и артикулационих ознака у нотном тексту.

Развијање стваралачко-извођачких способности. Развијање креативности у складу са музичким, емоционалним и интелектуалним способностима појединца.

Усмеравање ученика за самостално бављење инструментом (формирање радних навика).

Извођење програма у целини, напамет.

Самостално увежбавање задате композиције.

Самостално читање непознатог нотног текста.

Учествовање ученика у раду оркестра, камерних састава и осталих облика групног музицирања.

Активно учешће у музичком животу средине у којој живи.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

Виолина

Први разред

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Формирање музичко-слушних представа изражајним певањем песмица по слуху.
- Почетни рад на развијању музичке фантазије, путем игре и приче.
- Упознавање са инструментом (усвајање назива делова инструмента).
- Нотно описмењавање.
- Поставка леве руке и њено прилагођавање инструменту свирањем једноставних песмица по слуху (пицикато).
- Поставка десне руке и прилагођавање вођењем гудала на празним жицама, променом гудала и прелазима са жице на жицу.
- Усвајање основне поделе гудала.
- Упознавање са потезима деташе и легато.
- Рад на развијању музичког слуха.
- Рад на добијању звука, интонацији, и ритму.
- Усвајање прве позиције.

Свирање песмица различитог карактера.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- три дурске лествице са трозвучима;
- двадесет вежбица;
- десет малих комада песмица.

СМОТРА (на крају школске године)

1. Једна лествица;
2. Једна етида (или композиција виртуозних извођачких захтева);
3. Две композиције, по слободном избору.

Виолина

Други разред

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Даљи рад на развоју музичко-слушних представа путем изражајног певања, свирања по слуху.
- Наставак рада на развијању музичке фантазије путем игре и приче.
- Упознавање са значењем најчешћих ознака за темпо (*andante, moderato, allegro, presto...*).
- Упознавање са релативним трајањем нота (целих, половина, четвртина, осмина и њима одговарајућих пауза и триола) и значењем пунктирања.

ШКОЛЕ - Д. Марковић: Почетна школа за виолину I и II свеска
Лањи и Денеш: Школа за виолину II свеска

КОМАДИ - Д. Марковић: Мали комади за виолину и клавир, II свеска...

КОНЧЕРТИНА

- С. Мах: Лаки кончертино
- П. Николић: Кончертино Ге-дур
- Кихлер: Кончертино Ге-дур

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- четири једнооктавне лествице;
- шест етида са различитом проблематиком;
- четири комада различитог карактера.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају школске године)

1. Једна лествица;
2. Једна етида (или композиција виртуозних извођачких тешкоћа);
3. Две композиције, по слободном избору.

Виолина

Трећи разред

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Почетак формирања представе о уметнички лепом звуку, тонско објашњење "певања" на инструменту.
- Даље усавршавање могућности извођачког апарата.
- Проширивање знања о ознакама темпа, карактера, динамике и агогике.
- Почетни рад на формирању навике самосталног вежбања и принципа јединства слуховне од механичке компоненте.

ШКОЛЕ - Д. Марковић: Почетна школа за виолину, II, III свеска
- Лањи и Денеш: Школа за виолину, III свеска

КОМАДИ - Д. Марковић: Мали комади за виолину и клавир, II свеска...

КОНЧЕРТИНА

- Комаровски: Кончертино Ге-дур
- Кихлер: Кончертино Ге-дур, II, III став
- Ридинг: Кончертино Ге-дур, Де-дур, ха-мол
- Вивалди (Фелински): Кончертино Ге-дур

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- четири лествице кроз две октаве и разлагања по Грегоријану;
- шест етида са различитом проблематиком;
- четири комада различитог карактера.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна лествица кроз две октаве са разлагањима по Грегоријану;
2. Једна етида одговарајуће тежине;
3. Два комада различитог карактера, варијације или кончертино.

Виолина

Четврти разред

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Даље усавршавање ефикасности извођачког апарата радом на композицијама сложенијих техничких захтева.
- Навикавање на повремену употребу метронома у процесу вежбања с инсистирањем на увиђању суштинске разлике између музичких изражајних средстава метра и ритма, односно метричног и ритмичног свирања.
- Употпуњавање знања о ознакама темпа, карактера, динамике и агогике, у зависности од ознака на које ученик наилази током изучавања прописаног годишњег репертоара.

ШКОЛЕ - Д. Марковић: Школа за виолину III

- Гарлицки, Родионов и Фортунатов: Изабране етиде III

КОМАДИ - Фортунатов: Млади виолиниста, II свеска

- Хрестоматија за III - IV разред

КОНЧЕРТИНА

- А. Јаншинов: Кончертино оп. 35
- Кихлер: Кончертино у стилу Вивалдија Де-дур
- Л. Портноф: Кончертино а-мол
- Хубер: Кончертино Еф-дур

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- четири дурске двооктавне лествице у позицији са разлагањима по Грегоријану;
- осам етида са различитом проблематиком;
- четири комада различитог карактера;
- једна велика форма: став из концерта, кончертина, сонате или тема с варијацијама.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна двооктавна лествица у позицији са разлагањима по Грегоријану;
2. Две етиде са различитом проблематиком;
3. Једна велика форма: став из концерта или тема с варијацијама.

Виолина

Пети разред

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Стално усвајање нових знања из области музичке теорије (повезано са композицијама које ученик изучава у току године).
- Континуиран рад на развоју навике самосталног вежбања.
- Интензиван рад на даљем развоју могућности извођачког апарата, путем савлађивања свих врста техничких тешкоћа (у варијантама прилагођеним индивидуалним могућностима ученика).

ШКОЛЕ
- Кајзер: 36 етида оп. 20, II свеска
-Мазас: Етиде оп. 36, I свеска
-Донт: Етиде оп. 37 – избор

КОМАДИ - Гарлицки, Родионов и Фортунатов: Хрестоматија II
-Хрестоматија IV и V разред

КОНЧЕРТИНА

- А. Вивалди: Концерт Де-дур, I став
- О. Ридинг: Концерт Де-дур, оп. 25
- Данкла: Варијације
- Бакланова: Варијације

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- две двооктавне дурске и молске лествице са разлагањима са променом позиција по Грегоријану;
- осам етида различите проблематике;
- два комада различитог карактера;
- једна велика форма: став из концерта или варијације.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна лествица кроз две октаве са променом позиција и разлагањима по Грегоријану;
2. Две етиде са различитом проблематиком;
3. Један став концерта.

Виолина

Шести разред

(2 часа недељно – 66 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Наставак рада на техници свесног меморисања.
- Оспособљавнаје ученика за самостално развијање музичке фантазије.
- Интензиван рад на даљем усавршавању ефикасности извођачког апарата.

ШКОЛЕ - Кајзер: 36 етида за виолину оп. 20, III свеска
-Мазас: Етиде оп. 36, I свеска

КОМАДИ - Ј. Х. Фиоко: Allegro
-А. Корели: Allegro Де-дур
-Н. Рубинштајн: Преслица

КОНЧЕРТИНА

- А. Корели: Сонате А-дур, е-мол
- З. Фибих: Сонатина де-мол
- А. Вивалди: Концерт а-мол, II и III став
- Ј. С. Бах: Концерт а-мол, I став

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- две трооктавне дурске и молске лествице са разлагањима по Грегоријану;
- шест етида различите проблематике;
- два комада различитог карактера;
- две велике форме: став из концерта и два става из барокне сонате.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна лествица кроз три октаве са разлагањима по Грегоријану;
2. Две етиде са различитом проблематиком;
3. Један комад;
4. Један став концерта.

Виола

I ЦИКЛУС (I, II и III разред)

Од I до III разреда ученици виоле раде по плану и програму за виолину, а од IV разреда почиње диференцијација и ученици који се одреде за виолу раде по овом програму.

II ЦИКЛУС (IV, V и VI разред)

Четврти разред

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Наставак рада на развоју музичко-слушних представа даљим усложњавањем тешкоћа савладаних у претходном разреду.

Наставак рада на поступку свесног меморисања музичког дела.

Наставак рада на развијању музичке фантазије подстицајним разговорима поједностављеног садржаја, примереног учениковом узрасту као и указивањем на аналогии међу уметничким вредностима дела из разних области уметничког изражавања (књижевности, сликарства, вајарства, архитектуре...)

Даље усавршавање ефикасности извођачког апарата радом на композицијама сложенијих техничких захтева.

Навикавање на повремену употребу метронома у процесу вежбања с инсистирањем на увиђању суштинске разлике између музичких изражајних средстава метра и ритма, односно метричног и ритмичног свирања.

Употпуњавање знања о ознакама темпа, карактера, динамике и агогике, у зависности од ознака на које ученик наилази током изучавања прописаног годишњег репертоара.

Континуиран рад на развоју навике самосталног вежбања.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- четири двооктавне лествице са трозвучима и техничке вежбе;
- осам етида;
- четири комада;
- један концерт или кончертино одговарајуће техничке тежине.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

Једна лествица са потезима и трозвучима;

2. Једна етида;

3. Један комад;

4. Велика форма: концерт или кончертино (I или II и III став).

Испитни програм се изводи напамет.

Пети разред

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- *Континуирани рад на развоју музичке фантазије.*
- *Интензиван рад на даљем развоју могућности извођачког апарата, путем савлађивања свих врста техничких тешкоћа (у варијантама прилагођеним индивидуалним могућностима ученика)*
- *Континуирано употпуњавање знања о ознакама темпа и карактера, у зависности од ознака на које ученик наилази током изучавања композиција из задатог годишњег репертоара.*
- *Стално усвајање нових знања из области музичке теорије (повезано са композицијама које ученик изучава у току године).*
- *Континуиран рад на развоју навике самосталног вежбања.*

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- *четири двооктавне лествице са трозвучима и септакордима од I до VI позиције;*
- *осам етида;*
- *четири комада;*
- *две велике форме: концертино, концерт I или II и III став, сонате, преткласичне сонате, варијације.*

ЈАВНИ НАСТУПИ

- *обавезна два јавна наступа током школске године.*

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. *Једна лествица са потезима и трозвучима;*
2. *Једна етида;*
3. *Један комад;*
4. *Једна велика форма – концерт I или II и III став или варијације, или два става преткласичне сонате.*

Испитни програм се изводи напамет.

Шести разред

(2 часа недељно – 66 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- *Наставак рада на техници свесног меморисања.*
- *Оспособљавнаје ученика за самостално развијање музичке фантазије.*
- *Интензиван рад на даљем усавршавању ефикасности извођачког апарата.*
- *Континуиран рад на развоју навике самосталног вежбања.*
- *Континуирано употпуњавање знања о ознакама темпа и карактера, у зависности од ознака на које ученик наилази током изучавања композиција из задатог годишњег репертоара.*

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- *пет лествица кроз три октаве са трозвучима, четворозвучима и двохватима - терце, сексте, октаве;*
- *шест етида;*
- *четири комада;*
- *две велике форме.*

ЈАВНИ НАСТУПИ

- *обавезна два јавна наступа током школске године.*

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. *Трооктавна лествица са потезима трозвучима, четворозвучима и двозвучима – до V позиције;*
2. *Две етиде;*
3. *Један комад;*
4. *Једна велика форма: концерт I или II и III став или соната у целини.*

Испитни програм се изводи напамет.

[illegible]

Циљеви учења за предмет или исходи по разредима:							
Модул / област	I	II	III	Модул / област	IV	V	VI
Поставка инструмента, леве и десне руке:				Лествице:			
Упознавање са инструментом. Поставка леве и десне руке и њихово прилагођавању инструменту. Рад на добијању звука, интонацији и ритму. Усвајање основне поделе гудала и усвајање основних потеза. Упознавање са различитим односима у оквиру квартног хвата Упознавање са позицијама. Даљи развој извођачког апарата.				- интензиван рад на даљем развоју могућности извођачког апарата, путем савлађивања свих врста техничких тешкоћа (у варијантама прилагођених индивидуалним могућностима ученика); - правилно интонирање задатих скала, повезивање научених позиција, обрада и поставка четврте позиције у складу са индивидуалним потребама и могућностима ученика; - уз одређене скале и етиде обработити нове потезе; - континуиран рад на развоју навике самосталног вежбања			
Лествице:				Етиде:			
- правилно интонирање скала са новом поставком, усвајање полустепена између првог и другог прста, и трећег и четвртог - усавршавање и обрада потеза деташе, легато и мартеле - упознавање са релативним трајањем нота (целих,половина,четвртина, осмина и шеснаестина и њима одговарајућих пауза) и значењем пунктирања				- даље усавршавање ефикасности извођачког апарата радом на композицијама сложенијих техничких захтева; - оспособљавање ученика да одигра композицију написану у другој или трећој позицији, да препозна и успешно прочита задати прсторед; - обрада природних флажолета; - континуиран рад на развоју навике самосталног вежбања			
Вежбе и етиде:				Комади:			
- даље усавршавање основних елемената технике леве и десне руке -усвајање прве позиције - даље усавршавање могућности извођачког апарата, технике леве и десне руке - почетни рад на формирању навике самосталног вежбања и принципа јединства - слуховне и механичке компоненте				- развијање критичког односа према основном елементима музичког извођења - разликовање карактера композиције и развијање одређених начина интерпретације - континуирано употпуњавање знања о ознакама темпа и карактера, у зависности од знака на које ученик најлакши током изучавања задатих композиција - примењивање свих научених елемената музичке интерпретације			
Песмице и комади:				Велика форма:			
Свирање песмица различитога карактера квалитетним тоном интоналтивно тачно, ритмички прецизно.Усавршавање вештине читања нота циљем успостаљања рајне навике.Примера научених ознака за tempo Наставак рада на развијању музичке фантазије буђењем интересовања за креативно музичко изражавање				Оспособљавање за брзо препознавање и разумевање најважнијих темповских, карактерних, метричних, динамичких, акцентних, агогичких и артикулационах ознака у нотном тексту и континуиран рад на развоју вештине спретног свирања или певања Primavista Усвајање основних знања из области музичке теорије и историје. Изградња навике редовног слушања уметнички вредне музике. Развијање и профилирање естетских музичких критеријума			
Смотра/ Испит:	1 лествица, 1 етида, 2 комп. слободне	1 лествица, 1 етида, 2 комп. слободне	Испит: 1 лествица кроз две октаве 1 етида 2 комада разм. карактера, варијације или концерттино	Испит:	1 лествица 1 етида 1 комад 1 велика форма: концерт или концерттино- 1. или 2. став (напамет)	1 лествица 1 етида 1 комад 1 велика форма: концерт или 2 става сонате (напамет)	1 лествица 2 етиде 1 комад 1 велика форма: концерт- 1. или 2. и 3. став, или цела соната (напамет)
Планирани поступци у реализацији наставне теме и начини провере остварености циљева:							
Поступци: - индивидуални облик рада; - демонстративни, дијалошки и метод самосталног и активног рада ученика Начин провере: -формативно оцењивање, редовно месечно проверавање постигнућа ученика на часу у току савладавања школског програма - сумативно оцењивање, на крају програмске целине или за класификациони период (испит)							

Виолончело

Први разред

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ТЕХНИКА

- Скале и трозвуци: Це, Ге, Де и Еф-дур у једној октави.
- Це-дур кроз две октаве.
- Вежбе за развој моторике прстију леве руке.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- десет кратких етида са применом основних потеза и ритмичких фигура;
- десет кратких песмица уз пратњу клавира.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају школске године)

1. Једна лествица и трозвук;
2. Једна етида (или композиција виртуозних извођачких захтева);
3. Две композиције, по слободном избору.

Други разред

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- *Даљи рад на развоју музичко-слушних представа путем изражајног певања, свирања по слуху.*
- *Наставак рада на развијању музичке фантазије путем игре и приче.*
- *Упознавање са значењем најчешћих ознака за темпо (andante, moderato, allegro, presto...).*
- *Упознавање са релативним трајањем нота (целих, половина, четвртина, осмина и њима одговарајућих пауза и триола) и значењем пунктирања. ...*

ТЕХНИКА

- *Отворени став I позиције наниже и навише.*
- *Затворени став IV позиције.*
- *Скале, трозвучи и потези (Бе-дур, Ес-дур, А-дур, ге-мол): Де-дур, Ге-дур, две октаве.*

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- *десет етида различитог карактера технике;*
- *десет комада различитог музичког садржаја са клавиром;*
- *лакша кончертина, концерти, сонате, сонатине, варијације.*

ЈАВНИ НАСТУПИ

- *обавезна два јавна наступа током школске године.*

СМОТРА (на крају школске године)

1. *Једна лествица са трозвуком;*
2. *Једна етида (или композиција виртуозних извођачких тешкоћа);*
3. *Две композиције, по слободном избору.*

Трећи разред

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ТЕХНИКА

- Скале, трозвуци, потези, разложене терце у обиму две октаве.
- II и III позиција, затворени и отворени положај, полупозиција.
- Вежбе за моторику прстију, примењивати вибрато.
- Косман трилер вежбе, Фејар вежбе за моторику.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- осам етида различитог карактера;
- три комада уз пратњу клавира;
- кончертино или концерт, соната или сонатина, варијације.

ВЕЛИКЕ ФОРМЕ

- Кончертина и концерти: Вивалди: Це-дур; Бревал: Це-дур или Де-дур
- Сонате: Ромберг: е-мол или Еф-дур; Хук: Ге-дур; Бревал: Це-дур.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Скала са трозвуком и потезима (минимум 3 потеза);
2. Две етиде различитог карактера;
3. Комад са клавиром или II и III став кончертина, концерта, сонате, сонатине, варијације.

Четврти разред

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- *Даље усавршавање ефикасности извођачког апарата радом на композицијама сложенијих техничких захтева.*
- *Навикавање на повремену употребу метронома у процесу вежбања с инсистирањем на увиђању суштинске разлике између музичких изражајних средстава метра и ритма, односно метричног и ритмичног свирања.*
- *Употпуњавање знања о ознакама темпа, карактера, динамике и агогике, у зависности од ознака на које ученик наилази током изучавања прописаног годишњег репертоара.*
- *Континуиран рад на развоју навике самосталног вежбања.*

ВЕЖБЕ

*Скале, трозвуци, потези, разложене терце у обиму до 3 октаве.
Косман трилер вежбе.*

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- *осам етида различитог карактера;*
- *три комада уз пратњу клавира;*
- *Концертино или концерт, соната или сонатина, варијације.*

ЈАВНИ НАСТУПИ

- *обавезна два јавна наступа током школске године.*

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. *Скала са трозвуком и потезима (минимум 5 потеза).*
2. *Две етиде различитог карактера.*
3. *Комад са клавиром или II и III став концертина, концерта, сонате, сонатине, варијације, или два става барокне сонате (изводи се напамет).*

Пети разред

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- *Континуирано употпуњавање знања о ознакама темпа и карактера, у зависности од ознака на које ученик наилази током изучавања композиција из задатог годишњег репертоара.*
- *Стално усвајање нових знања из области музичке теорије (повезано са композицијама које ученик изучава у току године).*
- *Континуиран рад на развоју навике самосталног вежбања.*

ВЕЖБЕ

- *Скале, трозвуци, потези, разложене терце у обиму до три октаве.*
- *Косман трилер вежбе.*
- *Терце, сексте у обиму две октаве.*
- *Штаркер: Вежбе за леву руку.*
- *Шевчик: 40 варијација за десну руку.*

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- *шест етида различитог карактера;*
- *два комада уз пратњу клавира;*
- *Концертино или концерт, соната или сонатина, варијације.*

ЈАВНИ НАСТУПИ

- *обавезна два јавна наступа током школске године.*

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. *Скала – дурска или молска кроз три октаве, трозвуци, потези;*
 2. *Две етиде различитог типа технике;*
 3. *Комад уз пратњу клавира;*
 4. *Два става барокнеа сонате;*
 5. *Концертино, концерт I или II и III став, или варијације или соната или сонатина.*
- (изводи се напамет)*

Шести разред

(2 часа недељно – 66 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- *Наставак рада на техници свесног меморисања.*
- *Оспособљавнаје ученика за самостално развијање музичке фантазије.*
- *Интензиван рад на даљем усавршавању ефикасности извођачког апарата.*

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- *шест етида различитог карактера;*
- *два комада уз пратњу клавира различитог карактера;*
- *Концертино или концерт, соната или сонатина, варијације;*
- *Бах: I свита за соло виолончело (3 става, Менует I и II, Куранта, Жига).*

ЈАВНИ НАСТУПИ

- *обавезна два јавна наступа током школске године.*

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. *Скала – дурска или молска кроз три октаве, трозвуци, потези;*
2. *Терце и сексте кроз две октаве;*
3. *Једна етида;*
4. *Бах: један став;*
5. *Комад уз пратњу клавира;*
6. *Барокна соната, два става;*
7. *Концертино или концерт – I или II и III став, или варијације, или соната, или сонатина.*

(изводи се напамет)

Гитара

Први разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

Реализација према захтевима Плана и програма

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Певање песама за децу уз професорову пратњу на гитари ради што природнијег увођења ђака у музику и учвршћивања музичке меморије, ритма и мелодике.
- Упознавање ђака са основним деловима инструмента, правилним седењем и правилним положајем обе руке

ЛИТЕРАТУРА

Ј. Јовичић: Школа за гитару, I део
Ј. Јовичић: Почетница за гитару
Ј. Јовичић: Избор лаких етида за гитару – додатак првом делу Школе
М. Дујмовић: Чаробни свет гитаре
В. Андре: Збирка композиција за гитару
С. Прек: Почетница за гитару и Школа за гитару, I део
Шира литература по избору наставника, а у складу са програмом

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

четири лествице у првој позицији;
четири етиде;
три комада.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

Смотра (на крају школске године)

1. Једна лествица;
2. Једна етида (или композиција виртуозних извођачких захтева);
3. Две композиције, по слободном избору.

Ученику је на смотри у току школске године допуштено да свира из нота, али на обавезним јавним наступима и на смотри на крају школске године мора да свира напамет.

Други разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

Реализација према захтевима Плана и програма

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Даље учвршћивање техничких елемената
- Комплетно упознавање свих нота на свим жицама, закључно са петом позицијом.
- Савладавање основних дурских и молских акорада у првим позицијама.
- Поставка малог бара.
- Наставак тежње за постизањем музичког израза уз употребу динамике
- Једноставно објашњење најосновнијих елемената музичке форме – двотакт, тротакт, мотив.

ЛИТЕРАТУРА

Ј. Јовичић: Школа за гитару, I и II део
Ј. Јовичић: Избор лаких етида за гитару
В. Андре: Збирка композиција за класичну гитару
Х. Сагрерас: Лекције за гитару
Шира литература по избору наставника

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- четири лествице;
- четири етиде;
- три комада.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају школске године)

1. Једна лествица;
2. Једна етида (или композиција виртуозних извођачких тешкоћа);
3. Две композиције, по слободном избору.

Ученику је на смотри у току школске године допуштено да свира из нота, али на обавезним јавним наступима и на смотри на крају школске године мора да свира напамет.

Гитара

Трећи разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Упознавање хваталке закључно са седмом позицијом
- Увођење типских двооктавних лествица у новим позицијама
- Свирање лествичних интервала у спором темпу.
- Постављање технике вибрата.
- Рад на постави великог баре хвата.
- Рад на одвајању мелодије и пратње помоћу различите динамике и различитих врста удара.
- Једноставна анализа композиција које се раде уз образложење карактера

ЛИТЕРАТУРА

Ј. Јовичић: Школа за гитару, II део
Х. Сагрерас: Лекције за гитару
В. Андре: Збирка композиција за гитару
Шири литература по избору наставника

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- четири лествице;
- четири етиде;
- три комада.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

- 1) Лествица са каденцом и интервалима;
- 2) Етида;
- 3) Два комада.

Четврти разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- - Даље употпуњавање и развијање способности ученика у оквиру садржаја програма.
- Поставка легато технике за леву руку.
- Даљи рад и усавршавање двооктавних лествица и интервала.
- Даље усавршавање арпеђа десне руке.
- Упознавање девете позиције кроз позиционе вежбе.
- Упознавање са једноставним украсима – горњи и доњи предудар

ЛИТЕРАТУРА

Ј. Јовичић: Школа за гитару II и III део
В. Андре: Збирка композиција за гитару
Х. Сагрерас: Лекције за гитару
Ф. Сор: Етиде, оп. 31/I и II
Шири литература по избору наставника

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- две лествице кроз три октаве;
- четири етиде;
- три комада.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

- 1) Лествица са каденцом и интервалима - само једна врста;
- 2) Етида;
- 3) Два комада - један полифони.

Гитара

Пети разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Даљи рад на употпуњавању стеченог знања.
- Рад на легатима за леву руку.
- Рад на промени позиције и скоковима за леву руку.
- Даљи рад на украсима – двоструки предудар, мордент, пратрилер.

ЛИТЕРАТУРА

Ј. Јовичић: Школа за гитару, II и III део.
В. Андре: Збирка композиција за гитару.
Х. Сагрерас: Лекције за гитару.
Шира литература по избору наставника.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- две лествице кроз три октаве;
- четири етиде;
- три комада.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

- 1) Лествица са каденцом и интервалима – само једна врста;
- 2) Етида;
- 3) Два комада – један полифони.

Шести разред:

(2 часа недељно – 66 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Даљи рад на комплетном музичком усавршавању који подразумева захтеве у темпу, квалитету тона, динамици, боји, агогици, односно у целокупном музичком изразу.
- Рад на тремоло техници.
- Усавршавање украса – трилер.

ЛИТЕРАТУРА

Ј. Јовичић: Школа за гитару, III, IV и V део – само делови предвиђени програмом и прилагођени способностима ученика
Ј. Јовичић: Композиције на фолклорне теме Балкана и Шпаније
В. Андре: Збирка композиција за гитару
Шира литература по избору наставника

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- две лествице кроз три октаве;
- две етиде;
- два комада.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

- 1) Једна трооктавна лествица;
- 2) Једна етида;
- 3) Један став сонатине или сонате, свите или варијације;
- 4) Један комад.

Посебне активности везане за предмет гитара првом и другом циклусу: учешће на такмичењима републичког и међународног ранга.

Предмет:	ГИТАРА		Разреди:	I	II	III	IV	V	VI	Облик рада:
Недељни фонд часова:	I циклус: 2 часа недељно, 30 мин. II циклус: 2 часа недељно, 45 мин.		Годишњи фонд часова:	70	70	70	70	70	66	индивидуални
Наставни одсек/ Група	Обавезни - класична музика / ЖИЧАНИ – ТРЗАЛАЧКИ ИНСТРУМЕНТИ									
Просветни гласник:	Просветни Гласник број 5 од 05.07.2010									
Циљеви наставе предмета:	Перманентан рад на усавршавању меморије и музичког слуха; Развијање инструменталне технике кроз музику као средство музичког израза; развијање и усавршавање вештине музичког начина мишљења; развијање способности за концертну делатност као и смисао за заједничко музицирање; развијање афинитета према импровизацији, као једном од начина развоја музичког мишљења; припремање ученика за професионалну делатност.									
Задаци наставе предмета:	- Проширивање знања о музици за гитару и лауту кроз разне епохе; - Развој индивидуалних карактеристика ученика - Развијање техничких способности ученика кроз рад на скалама, акордима и специфичним техничким вежбама - Упознавање са значајним делима, композиторима и извођачима користећи доступне снимке - Усмеравање ученика ка професионалној делатности.									
Начин остваривања програма предмета:										
Циљеви учења за предмет или исходи по разредима:										
Модул / област	I	II	III	Модул / област	IV	V	VI			
Лествице:				Лествице:						
Усавршавање интонације, рад на квалитету тона, израда умањеног и прекомерног септакорда и квинтакорда са обртајима (дур и мол). Усавршавање скала кроз 3 октаве, двозвуча, квалитета тона, арпеђа, хроматике, децима				Упознавање хватаљке закључно са седмом позицијом кроз вежбање позиционих вежби за четврту, пету и седму позицију. Увођење типских двооктавних лествица у новим позицијама са детаљним образложењем промене позиције и почетком рада на ритмичким варијантама. Свирање лествичних интервала у спором темпу.						
Етиде и техничке вежбе:				Етиде и техничке вежбе:						
Савладавање и примена правилне промене позиција, двозвуча, арпеђа, усавршавање брзине леве руке, као и унапређење технике десне руке, усавршавање технике кроз етиде са различитом проблематиком. Унапређење гитаристичке технике кроз израду етида виртуозног карактера.				Унапређење и рад на развијању технике свирања на гитари, континуир. рад на тачном интонирању и прецизности. Постављање технике вибрата. Рад на постави великог баре хвата. Рад на одвајању мелодије и пратње помоћу различите динамике и различитих врста удара.						
Комади – дела мале форме:				Комади – дела мале форме:						
Даљи рад на формирању музичког слухне представе. Упознавање ученика са стилизовима задатих композиција. Развој музичке фантазије, смисла за заједничко музицирање употпуњавање знања о ознакама темпа, карактера. Развијање музичког начина размишљања и способности за концертну делатност.				Рад на фразирању и музичкој целини, обрада барокне игре за соло гитару. Постизање разумевања значења и важности универзалних музичких изражајних средстава (темпа, ритма, метра, динамике, агогике, артикулације, акцентације и инструментације) и изградња способности њихове адекватне стилске употребе у процесу извођења музичког дела. Једноставна анализа композиција које се раде уз образложење карактера.						
Велика форма:				Велика форма:						
Оспособљавање ученика да одсвира чисто, ритмички прецизно дело велике форме, рад на развијању маште и креативног извођења, примена различитих врста вибрата, динамике, рад на фразирању, форми концерта. Рад на фразирању и музичкој целини, обрада барокне игре за соло гитару. Обрада барокне сонате.				Интензиван и континуиран рад на развоју физиолошких и психолошких слуховних способности – спољашњег (контролног) и унутрашњег (менталног) слуха, навике размишљања у тонским представама (тонске контемплације) и потребе за изражавањем звуком (духовног слуха). Континуиран рад на свесном меморисању дела.						
Смотра/ Испит:	Смотра: 1 лествица, 1 етида, 2 комп. слободне	Смотра: 1 лествица, 1 етида, 2 комп. слободне	2 комп. слободне Испит: 1 лествица са каденцом и интервалима 1 етида 2 комада	Испит:	Испит: 1 лествица са каденцом и интервалима 1 етида 2 комада-један полифони	Испит: 1 лествица с каденцом и интервалима 1 етида 2 комада-1 полифони	Испит: 1 трооктавна лествица 1 етида 1 став сонате, сонатине, свите или варијације 1 комад			
Планирани поступци у реализацији наставне теме и начини провере остварености циљева:										
Читање нотног текста, изражајно певање, свирање са наставником и самостално. Увежбавање са наставником и рад уз клавируску пратњу, самостално вежбање и слушање дела које се изводи. Дијалошки, демонстративни поступак и вежбање уз помоћ наставника. Начин провере: -формативно оцењивање, редовно месечно проверавање постигнућа ученика на часу у току савладавања школског програма -сумативно оцењивање, на крају програмске целине или за класификациони период										

Инструменти са диркама

Клавир

Први разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Почетни рад на развоју спољашњег (контролног) и унутрашњег (менталног) слуха, путем учења и изражајног певања кратких, једноставних, лакших песмица
- Почетни рад на развијању музичке фантазије, путем игре и приче.
- Упознавање са клавијатуром (називи белих и црних дирки и називи октава).
- Основно упознавање са механизмом производње звука на клавиру.
- Упознавање са функционалним положајем тела за клавиром и основама ефикасне употребе извођачког апарата....

ЛИТЕРАТУРА

- Клавирске школе за почетнике
- Етиде и композиције виртуозних извођачких тешкоћа
- Композиције мале форме
- Композиције домаћих аутора
- Лествице
- Трозвучи

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- педесет композиција по слободном избору.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА

(на крају школске године)

1. Једна лествица;
2. Једна етида (или композиција виртуозних извођачких захтева);
3. Две композиције, по слободном избору.

НАПОМЕНЕ

Смотре и обавезни јавни наступи не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања. Њихова сврха је да омогуће јавни увид у квалитет наставничког рада и процес учениковог развоја и напретка, као и да буду неопходан полигон за учениково рано стицање извођачког искуства. Ученику је на смотри током школске године допуштено да свира из нота, али на обавезним јавним наступима и на смотри на крају школске године мора да свира напамет, једнако као на свим осталим јавним наступима, смотрима и годишњим испитима, до краја школовања у основној музичкој школи.

Клавир

Други разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Наставак рада на развоју спољашњег и утрашњег слуха путем изражајног певања, свирања по слуху и транспоновања у тоналитете са једним, два или три предзнака (ово се нарочито односи на ученике натпросечних слуховних способности)
- Наставак рада на развијању музичке фантазије путем игре и приче, са тенденцијом постепеног напуштања игре у корист других, узрасту примеренијих активности.
- Допуњавање почетног знања о клавијатури основним информацијама о улози и механизму функционисања педала.

ЛИТЕРАТУРА

- Клавирске школе за почетнике
- Етиде и композиције виртуозних извођачких тешкоћа
- Полифоне композиције
- Композиције мале форме
- Сонатине
- Композиције домаћих аутора
- Композиције писане за четвороручно извођење
- Лествице
- Трозвучи

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- ▶ пет етида (или композици виртуозних извођачких тешкоћа);
- ▶ пет композиција по слободном избору;
- ▶ три полифоне композиције;
- ▶ једна цела сонатина и став из сонатине или циклус варијација.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају школске године)

1. Једна лествица;
2. Једна етида (или композиција виртуозних извођачких тешкоћа);
3. Две композиције, по слободном избору.

НАПОМЕНА

Два обавезна јавна наступа и смотра на крају школске године, једнако као у првом разреду, не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања.

Клавир

Трећи разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Почетак рада на поступку свесног меморисања музичког дела.
- Обогаћивање искуства у употреби педала даљим радом на композицијама једноставних захтева на овом плану.
- Објашњење појмова превременог, истовременог и накнадног педала и његове извођачке примене.
- Продубљивање знања о акустичким и изражајним својствима клавирског звука, почетак формирања представе о уметнички лепом звуку, тонско објашњење илузије "певања" на клавиру и интензивно усмеравање на ово поље извођачке проблематике.
- Даље усавршавање могућности извођачког апарата, засновано на принципима слободе, економичности и ефикасности.

ЛИТЕРАТУРА

- Етиде и композиције виртуозних извођачких тешкоћа
- Полифоне композиције
- Композиције мале форме
- Сонатине и варијације
- Композиције домаћих аутора
- Композиције писане за четвороручно извођење
- Лествице
- Трозовуци

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- ▶ четири етиде (или композиције виртуозних извођачких тешкоћа);
- ▶ четири композиције, по слободном избору;
- ▶ три полифоне композиције;
- ▶ једна цела сонатина и став из сонатине или циклус варијација.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају првог полугодишта)

- Једна лествица и две композиције, по слободном избору.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

- 1) једна лествица;
- 2) једна етида;
- 3) једна полифона композиција;
- 4) један став из сонатине;
- 5) једна композиција, по слободном избору.

Клавир

Четврти разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Наставак рада на развоју унутрашњег и спољашњег слуха даљим усложњавањем тешкоћа савладаних у претходном разреду
- Стицање почетног искуства у свирању по слуху кратких, једноставних, дијатонских мелодија
- Наставак рада на поступку свесног меморисања музичког дела, у циљу постепеног развијања способности слуховне контемплације (размишљања у тонским представама).
- Наставак рада на развијању музичке фантазије
- Даље обогаћивање искуства у употреби педала

ЛИТЕРАТУРА

- Етиде и композиције виртуозних извођачких тешкоћа
- Полифоне композиције
- Композиције мале форме
- Сонатине и варијације
- Композиције домаћих аутора
- Композиције писане за четвороручно извођење
- Лествице
- Трозвучи

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- ▶ четири етиде (или композиција виртуозних извођачких тешкоћа);
- ▶ четири композиције, по слободном избору;
- ▶ три полифоне композиције;
- ▶ једна соната или став из сонате и циклус варијација

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају првог полугодишта)

- једна лествица и једна виртуозна етида.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

- 1) Једна полифона композиција;
- 2) Једна етида (или композиција виртуозних извођачких захтева);
- 3) Један став сонатине;
- 4) Једна композиција по слободном избору.

Клавир

Пети разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Усавршавање способности свирања по слуху употребом нешто сложенијих примера дијатонских мелодијских образаца
- Наставак рада на техници свесног меморисања
- Стални развој музичке фантазије
- Посвећивање нарочите пажње изучавању композиција полифоне структуре
- Проширивање знања из области орнаментације

ЛИТЕРАТУРА

- Етиде и композиције виртуозних извођачких тешкоћа
- Полифоне композиције
- Композиције мале форме
- Сонатине, сонате и варијације
- Композиције домаћих аутора
- Композиције писане за четвороручно извођење
- Лествице
- Трозвучи

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- ▶ четири етиде (или композиције виртуозних извођачких тешкоћа);
- ▶ четири композиције, по слободном избору;
- ▶ три полифоне композиције;
- ▶ једна соната или став из сонате и циклус варијација;
- ▶ једна композиција домаћег аутора.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају првог полугодишта)

- једна лествица и једна виртуозна етида.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

- 1) Једна полифона композиција;
- 2) Једна етида (или композиција виртуозних извођачких тешкоћа);
- 3) Један став из сонате;
- 4) Једна композиција по слободном избору;
- 5) Једна композиција домаћег аутора.

Шести разред:

(2 часа недељно – 66 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Оспособљавање ученика за самостално развијање музичке фантазије и континуирано индивидуално профилирање основних критеријума у области музичке естетике
- Интензиван рад на даљем усавршавању ефикасности извођачког апарата
- Заокруживање степена стечених знања из области музичке теорије и историје у целину која задовољава потребе аматерског бављења музиком
- Усавршавање вештине извођења полиритмичких тешкоћа свирањем лествица у још сложенијим полиритмичким комбинацијама, четвороручно или на два клавира

- Етиде и композиције виртуозних извођачких тешкоћа
- Полифоне композиције
- Композиције мале форме
- Сонатине, сонате и варијације
- Композиције домаћих аутора
- Композиције писане за четвороручно извођење
- Лествице
- Трозвучи
- Четворозвучи

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- четири етиде (или композиције виртуозних извођачких тешкоћа);
- четири композиције, по слободном избору;
- три полифоне композиције;
- једна соната или став из сонате и циклус варијација;
- једна композиција домаћег аутора.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају првог полугодишта)

- једна лествица и једна виртуозна етида.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

- 1) Једна полифна композиција;
- 2) Једна етида (или композиција виртуозних извођачких тешкоћа);
- 3) Један став сонате;
- 4) Једна композиција, по слободном избору;
- 5) Једна композиција домаћег аутора.

**Посебне активности везане за предмет клавиру првом и другом циклусу:
учешће на такмичењима републичког и међународног ранга.**

Предмет:	КЛАВИР	Разреди:	I	II	III	IV	V	VI	Облик рада:
Недељни фонд часова:	I циклус: 2 часа недељно, 30 мин. II циклус: 2 часа недељно, 45 мин.	Годишњи фонд часова:	70	70	70	70	70	66	индивидуални
Наставни одсек/ Група	Обавезни - класична музика / ИНСТРУМЕНТИ СА ДИРКАМА								
Просветни гласник:	Просветни Гласник број 5 од 05.07.2010								
Циљеви наставе предмета:	Упознавање ученика са инструментом и стицање основних вештина свирања на клавиру. Оспособљавање ученика за наставак школовања; Перманентан рад на усавршавању меморије и музичког слуха; Развијање инструменталне технике кроз музику као средство музичког израза; развијање и усавршавање вештине музичког начина мишљења; развијање способности за концертну делатност као и смисао за заједничко музицирање; развијање афинитета према импровизацији, као једном од начина развоја музичког мишљења; припремање ученика за професионалну делатност.								
Задачи наставе предмета:	- Развој индивидуалних карактеристика ученика - Развијање техничких способности ученика кроз рад на скалама, акордима и специфичним техничким вежбама - Упознавање са значајним делима, композиторима и извођачима користећи доступне снимке - Усмеравање ученика ка професионалној делатности.								
Начин остваривања програма предмета:									
Циљеви учења за предмет или исходи по разредима:									
Модул / област	I	II	III	Модул / област	IV	V	VI		
Лествице:				Лествице:					
Упознавање са инструментом. Овладавање основном техником свирања на клавиру – савлађивањем, на основном нивоу, свих врста техничких тешкоћа: репетиција, трилера, тремоло, лествица, позиционих и ванпозиционих арпеђа и фигурација, дуплих нота, акорада, скокова и полифоније.				По слободном избору са препорученим варијантама - виртуозно извођење свих елемената лествице					
Етиде и техничке вежбе:				Етиде и техничке вежбе:					
Упознавање са различитом артикулацијом, примена различите динамике, развијање слуха и музичке фантазије. Даљи развој ефикасности свирачког апарата у виртуозним композицијама				Интензиван рад на даљем развоју могућности извођачког апарата, путем савлађивања свих врста техничких тешкоћа (у варијантама прилагођеним индивидуалним могућностима ученика) с посебнимнагласком на даљем савлађивању "Брзо-дуго-гласно-јасно" начина свирања, у сврху постизања вишег ступња виртуозитета.					
Полифоне композиције:				Полифоне композиције:					
Упознавање са основним значењем појма полифоније. Упознавање са најлакшим композицијама барокног стила. Упознавање са стилем свирања класичних сонатина.				Даљи рад на савладавању полифоних композиција. Оспособљавање за брзо препознавање и разумевање најважнијих темповских, карактерних, метричких, динамичких, акцентних, агогичких и артикулационих ознака у нотном тексту и континуиран рад на развоју вештине спретног свирања или певања Prima vista					
Сонатине:				Сонатине / Сонате:					
Увод у цикличну форму и стил свирања класичних композиција. Продубљивање знања о акустичним и изражајним својствима клавирног звука. Континуиран рад на свесном меморисању дела.				Интензиван и континуиран рад на развоју физиолошких и психолошких слуховних способности – спољашњег (контролног) и унутрашњег (менталног) слуха, навике размишљања у тонским представама (тонске контемплације) и потребе за изражавањем звуком (духовног слуха). Стицање сложенијег искуства у импровизовању пратње за певачку, гудачку или дувачку деоницу - функционалног у оквирима аматерске делатности, а, истовремено, довољног за евентуалан наставак школовања у средњој музичкој школи.					
Комади:				Комади:					
Постизање разумевања значења и важности универзалних музичких изражајних средстава (темпа, ритма, метра, динамике, агогике, артикулације, акцентуације и инструментације) и изградња способности њ.адекватне стил. употребе у процесу извођења муз. дела.				Даље изучавање композиција са романтичарском кантиленом ради сталног освајања извођачке вештине. Наставак рада на поступку свесног меморисања музичког дела. Усвајање основних знања из области музичке теорије и историје. Изградња навике редовног слушања уметнички вредне музике. Развијање и профилирање естетских музичких критеријума					
Смотра/ Испит:	Смотра: 1 лествица, 1 етида, 2 комп. слободне	Смотра: 1 лествица 1 етида, 2 комп. слободне	Испит: 1 лествица 1 етида, 1 полифона 1 ст.сонатине 1 комп. по слоб.избору	Испит:	Испит: 1 етида 1 полифоно дело 1 став сонатине 1 композиц.по избору	Испит: 1 полифоно дело 1 етида 1 став сонате 1 слобод. композиц. 1 композиц. домаћег аутора	Испит: 1 полифоно дело 1 етида 1 став сонатае 1 слобод. композиц. 1 композиц. домаћег аутора		
Планирани поступци у реализацији наставне теме и начини провере остварености циљева:									
Читање нотног текста, изражајно певање, свирање са наставником и самостално. Увежбавање са наставником и рад уз клавируску пратњу, самостално вежбање и слушање дела које се изводи. Дијалошки, демонстративни поступак и вежбање уз помоћ наставника. Начин провере: -формативно оцењивање, редовно месечно проверавање постигнућа ученика на часу у току савладавања школског програма -сумативно оцењивање, на крају програмскециeline или за класификациони период									

Хармоника

Први разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Делови инструмента (мех, десни и леви полукорпус), десна и лева клавијатура.
- Правилно држање инструмента, поставка руку на обе клавијатуре.
- Вођење и промена меха.
- Виолински и бас кључ, нотно писмо, нотне вредности

ЛЕСТВИЦЕ

Це-дур, Ге-дур, Де-дур, Ф-дур лествице (паралелно у четвртинама, трозвук - мало разлагање и симултано)

ЛИТЕРАТУРА

- В. В. Терзић: Школа за хармонику, I св.
- З. Ракић: Хармоника за 1. разред основне музичке школе (учбеник).
- З. Ракић: Хрестоматија за хармонику.
- З. Ракић: Композиције за хармонику.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- Це-дур, Ге-дур лествице (паралелно у четвртинама, трозвук - мало разлагање и симултано)
- тридесет техничких вежби-етида (са различитим техничким захтевима);
- осам комада-песмица.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају школске године)

1. Једна лествица;
2. Једна етида (или композиција виртуозних извођачких захтева);
3. Две композиције, по слободном избору.

Други разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- У циљу даљег савладавања основних музичких елемената ученик треба да упозна мотив и реченицу уз јасније диференцирање мелодије од пратње.
- Упознавање основних елемената динамичког нијансирања у практичном раду кроз употребу ознака
- Даље усавршавање уједначеног рада прстију десне и леве руке кроз техничке вежбе, свирање хармонских интервала
- Техничко напредовање леве руке

ЛЕСТВИЦЕ

Це, Ге, Де, Еф-дур и упознавање са а-мол лествицом: дурске паралелно у четвртинама и осминама

ЛИТЕРАТУРА

- В. В. Терзић: Школа за хармонику, II св.
- З. Ракић: Хармоника за 2. разред основне музичке школе (учбеник).
- З. Ракић: Хрестоматија за хармонику.
- Л. Међери: Избор композиција за хармонику, I св.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- лествице и трозвучи по програму;
- петнаест техничких вежби - етида;
- шест композиција различитих епоха и садржаја.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају школске године)

1. Једна лествица;
2. Једна етида (или композиција виртуозног карактера);
3. Једна полифона композиција;
4. Једна композиција по слободном избору.

Хармоника

Трећи разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Примена савладаних врста артикулације кроз одговарајући стил и карактер композиција.
- Рад на развоју техничке спретности ученика.
- Обрада хармонских интервала (подметање и пребацивање прстију).
- Увод у технику «кратког» меха.

ЛЕСТВИЦЕ

Свирање дурских и молских лествица до три предзнака паралелно у четвртинама, осминама и шеснаестинама, трозвук - мало разлагање и симултано

ЛИТЕРАТУРА

- В. В. Терзић: Школа за хармонику, III св.
- З. Ракић: Хармоника за 3. разред основне музичке школе (учбеник).
- З. Ракић: Хрестоматија за хармонику.
- З. Вукосављевић: Избор композиција за хармонику за 3. и 4. разред - 1. и 2.
- свеска

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- лествице по програму;
- десет техничких вежби-етида;
- пет композиција различитих епоха и садржаја.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

Смотра (на крају првог полугодишта)

- две композиције, по слободном избору.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна лествица (четвртина = 66);
2. Једна етида;
3. Једна полифона композиција;
4. Једна композиција по слободном избору.

Четврти разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Рад на анализи облика (дводелна и троделна песма, мали прелудијум и друго)
- Упознавање и свирање једноставнијих композиција цикличног облика (сонатина, свита и слично).
- У даљем техничком напредовању ученика треба постићи бржи темпо код свих облика артикулације
- Употреба октава – разложено и симултано.
- Упознавање свих основних, акордских и баритон басова

ЛЕСТВИЦЕ

- Свирање дурских и молских лествица до четири предзнака кроз две октаве у паралелном и супротном кретању
- Дурски и молски трозвучи четворогласно у малом разлагању и симултано.
- Свирање октава симултано и разложено

ЛИТЕРАТУРА

- В. В. Терзић: Избор етида и композиција, I св.
- З. Ракић: Хармоника за 4. разред основне музичке школе (учбеник).
- З. Ракић: Хрестоматија за хармонику
- З. Вукосављевић: Избор композиција за хармонику за 3. и 4. разред

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- лествице по програму;
- осам техничких вежби-етида;
- четири композиције различитих епоха и садржаја;
- једна циклична композиција.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају првог полугодишта)

- две композиције, по слободном избору.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

- 1) Једна лествица (четвртина = 76);
- 2) Једна етида;
- 3) Једна полифона композиција;
- 4) Једна циклична композиција или две композиције различитог карактера.
- 5) Испитни програм се изводи напамет.

Хармоника

Пети разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Детаљније упознавање елемената полифоније (глас, тема, имитација, одговор итд.) и техничких средстава којима се она остварује,
- Рад на анализи облика: тема са варијацијама, свита, сонатни облик, сонатина.
- Упознавање и детаљнија примена већег броја ознака за динамику и темпо.
- Рад на сложенијим захтевима вођења меха (тремоло, тремоландо, рикошет мехом).
- Примена и промене регистра у односу на стил и карактер композиције

ЛЕСТВИЦЕ

Дурске и молске лествице до пет предзнака кроз две октаве у паралелном и супротном кретању, трозвучи у великом разлагању и симултаном.

Доминантни септакорд у малом разлагању и симултаном, октаве симултаном и разложено

ЛИТЕРАТУРА

- 3. Вукосављевић: Избор композиција за хармонику за 5. и 6. разред 1. и 2. свеска.
- 3. Ракић: Хармоника – албум за младе.
- А. Факин: Марљиви хармоникаш
- М. Барачков: Избор композиција за хармонику, III св.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- лествице по програму;
- осам етида;
- четири композиције различитих епоха и садржаја;
- једна циклична композиција.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају првог полугодишта)

- етида и композиција по слободном избору.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

- 1) Једна лествица (четвртина = 84);
- 2) Једна етида;
- 3) Једна полифона композиција;
- 4) Једна циклична композиција.
- 5) Испитни програм се изводи напамет.

Шести разред:

(2 часа недељно – 66 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Стицање основних појмова о стилевима преко литературе која се обрађује.
- Обрада сложенијих двогласних и једноставнијих трогласних полифоних композиција, уз евентуалну употребу баритонбаса.
- Проверавање стеченог знања и самосталности ученика у раду
- Читање с листа етида и комада евентуално, импровизација пратње.

ЛЕСТВИЦЕ

- Дурске и молске лествице до шест предзнака кроз две октаве
- Дурски и молски трозвучи (мало, велико разлагање и симултаном)
- Свирање октава симултаном и разложено.
- Хроматска лествица у паралелном кретању.

ЛИТЕРАТУРА

- В. В. Терзић: Избор етида и композиција, II и III св.
- 3. Ракић: Хармоника за 6. разред основне музичке школе (учбеник).
- 3. Ракић: Хрестоматија за хармонику.
- Л. Међери: Избор композиција за хармонику, III св.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- лествице по програму;
- шест етида;
- четири композиције различитих епоха и садржаја;
- једна циклична композиција.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају првог полугодишта)

- две композиције, по слободном избору.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

- 1) Једна лествица (четвртина = 76);
- 2) Једна етида;
- 3) Једна полифона композиција;
- 4) Једна циклична композиција или две композиције различитог карактера.
- 5) Испитни програм се изводи напамет.

Предмет:	ХАРМОНИКА	Разреди:	I	II	III	IV	V	VI	Облик рада:
Недељни фонд часова:	I циклус: 2 часа недељно, 30 мин. II циклус: 2 часа недељно, 45 мин.	Годишњи фонд часова:	70	70	70	70	70	66	индивидуални
Наставни одсек/ Група	Обавезни - класична музика / ИНСТРУМЕНТИ СА МЕХОМ								
Просветни гласник:	Просветни Гласник број 5 од 05.07.2010								
Циљеви наставе предмета:	Упознавање са инструментом и деловима инструмента. Овладавање поставком инструмента. Овладавање техником интерпретације и основним врстама артикулације. Стицање основних елемената музичке писмености. Развијање стваралачко – извођачких способности код појединца. Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.								
Задаци наставе предмета:	- Развој индивидуалних карактеристика ученика - Развијање техничких способности ученика кроз рад на скалама, акордима и специфичним техничким вежбама - Упознавање са значајним делима, композиторима и извођачима користећи доступне снимке - Усмеравање ученика ка професионалној делатности.								
Начин остваривања програма предмета:									
Индивидуални практични рад Настава се реализује кроз практичну наставу уз теоретска тумачења									
Циљеви учења за предмет или исходи по разредима:									
Модул / област	I	II	III	Модул / област	IV	V	VI		
Лествице:				Лествице:					
Делови инструмента, поставка леве и десне руке, вођење меха, артикулација. Усвајања уједначеног рада прстију десне и леве и руке, укрштање басова, пунктиране ноте, акцентовање тона мехом, интервали терце и сексте, артикулација				Усвајања: уједначеног рада прстију десне и леве и руке, двохвата у дисканту и басу, репетиције тона, пунктираног ритма, хроматике, акорада у дисканту. Самостално решавање у примени прстореда, разних начина извођења појединих врста артикулације, вођење меха и примене регистара					
Етиде и техничке вежбе:				Етиде и техничке вежбе:					
Усвајања: уједначеног рада прстију десне и леве и руке, октаве, репетиције тона, увод у технику кратког меха				Техничке елементе разних вежби и етида треба користити за одговарајуће поступно напредовање и овладавање што комплетнијом и лежернијом интерпретацијом на инструменту. Треба стремити подизању темпа у композицијама где се то очекује од извођача кроз што уједначенији штрих обе руке. Употреба регистара треба да буде правилна у односу на поједине музичке и техничке захтеве.					
Полифоне композиције:				Полифоне композиције:					
Усвајање хармонских интервала терце и сексте десном руком, свирање интервала левом руком. Усвајање украса, савладаних врста артикулације кроз одговарајући стил и карактер композиције				Усвајање: знања о елементима полифоније (глас, тема, имитације...) и техничких средстава којима се она остварује. Стицање основних елемената музичке писмености. Развијање осећаја за фразу, музички облик, карактери стил композиције. Упознавање метрике и ритма. Ученика. Рад на поступку свесног меморисања музичког дела. Рад на развијању музичког укуса, слуха и музичког начина мишљења. Продубљивање осетљивости на лепоту звука, доследним радом на усавршавању извођ, вештине "девања" на инструменту.					
Комади:				Цикличне композиције:					
Усвајање обликовање тона, фразе, динамичке ознаке (pp, p, mf, f, ff), темпо, регистри. Усвајање: одговарајућих врста артикулације, агогика, регистара у односу на стил и карактер композиције.				Усвајање: знања о анализи облика. Ученика усмеравамо ка квалитетнијој литератури и слушању одговарајућих композиција на нивоу узраста. Неговање квалитета тона, ритмичко-метричке стабилности, меморије, динамике, агогике и осталих елемената чак и код најједноставнијих примера школске литературе је важно за формирање комплетне музичке личности ученика.					
				Комади:					
				Разни комади и једноставне цикличне композиције су потребне за почетни развој музичке маште, смисла за облик и тонске боје као и концентрације код ученика. Усвајање: сложенијих техника вођења меха, већег броја ознака за динамику и темпо					
Смотра/ Испит:	Смотра: 1 лествица 1 етида, 2 комп. слободне	Смотра: 1 лествица 1 етида, 1 полифона, 1 комп. слободна	Испит: 1 лествица . 1 етида 1 полифона 1 комп. по слоб. избору	Испит:	Испит: 1 лествица 1 етида 1 полиф. комп. 1 циклична комп. или 2 разл. карактер (програма напамет)	) Испит: 1 лествица 1 етида 1 полифона комп. 1 циклична композиција (напамет)	Испит: 1 лествица 1 етида 1 полифона 1 циклична комп. 1 комп. виртуозног кар. (програма напамет)		
Планирани поступци у реализацији наставне теме и начини провере остварености циљева:									
Предавање, демонстрација, објашњавање Начин провере: Усвојено градиво се провера периодично, путем преслушавања у оквиру часова, на смотри и годишњем испиту									

Флаута

Први разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Упућивање ученика у основе свирања на флаути и то:
 - правилном поставком инструмента;
 - вежбањем технике дисања и емитовања тона;
 - овладавањем прсторедом и тоновима из прве и дела друге октаве преко одговарајућих вежби

ЛЕСТВИЦЕ

Упознавање са тоналитетима у оквиру савладаног тонског опсега, у различитим артикулацијама у целим нотама, половинама и лаганим четвртинама.

ЛИТЕРАТУРА

М. Мојс: Флаутиста почетник 1–3

Љ. Димитријевић: Школа за флауту за I разред – избор

Тафанел и Гобер: Комплетна метода за флауту

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- вежбе, етиде и комади сличног садржаја и тежине, прилагођени узрасту почетника;
- избор неколико једноставних комада уз клавирску пратњу из збирке Хрестоматија I.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају школске године)

1. Једна лествица, напамет;
2. Једна етида (или композиција виртуозних извођачких захтева);
3. Једна композиција, по слободном избору, напамет.

Напомена

Смотре и обавезни јавни наступи не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања. Њихова сврха је да омогуће јавни увид у квалитет наставничког рада и процес учениковог развоја и напретка, као и да буду неопходан полигон за учениково рано стицање извођачког искуства.

Ученику је на смотри у току школске године допуштено да свира из нота, али на обавезним јавним наступима и на смотри на крају школске године мора да свира напамет, једнако као на свим осталим јавним наступима, смотрема и годишњим испитима, до краја школовања у основној музичкој школи.

Флаута

Други разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Стални рад на контроли исправно постављеног дисања.
- Рад на квалитету тона, проширивању тонског обима и чистој интонацији.
- Остваривање техничког напредовања ученика.
- Савлађивање дела из литературе.

ЛЕСТВИЦЕ

Дурске до два предзнака, са тоничним квинтакордима, у различитим артикулацијама и лаганим четвртинама (у савладаном тонском опсегу).

ЛИТЕРАТУРА

М. Мојс: Флаутиста почетник, 3–7
Љ. Димитријевић: Школа за флауту – избор
Г. Гариболди: Комплетна метода за флауту
Хрестоматија I: Избор неколико комада уз клавирску пратњу.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- вежбе, етиде и комади сличног садржаја и тежине, прилагођени узрасту ученика.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају школске године)

1. Једна лествица, напамет;
2. Једна етида (или композиција виртуозних извођачких тешкоћа);
3. Једна композиција по слободном избору, напамет.

Напомена

Два обавезна јавна наступа и смотра на крају школске године, једнако као у првом разреду, не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања.

Флаута

Трећи разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Стабилизација тона друге октаве и поставка дела треће октаве.
- Започети са континуираним радом на тонским и техничким вежбама.
- Упознати ученика са одговарајућом припремом за јавни наступ

ЛЕСТВИЦЕ

Дурске и молске до три предзнака, са тоничким квинтакордима, у обраћајима, у савладаном тонском опсегу (две октаве), у различитим артикулацијама, у обиму две октаве у четвртинама и осминама (напамет).

ЛИТЕРАТУРА

- М. Мојс: Флаутиста почетник 7–10
- Хрестоматија I: Избор неколико комада уз клавиру пратњу
- Љ. Димитријевић: Школа за флауту – избор
- Г. Гариболди: Прве вежбе (почетне)

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- Техничке вежбе, етиде и комади сличног садржаја и тежине.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

- 1) Једна дурска и једна молска лествица са тоничним квинтакордима, у четвртинама и осминама, напамет;
- 2) Две етиде различитог карактера;
- 3) Једно дело уз пратњу клавира, напамет.

Четврти разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Овладати целокупним регистром инструмента.
- Основно динамичко нијансирање.
- Вибрато.
- Рад на квалитету тона, и чистој интонацији

ЛЕСТВИЦЕ

Дурске и молске до четири предзнака са тоничним квинтакордима, у обраћајима, у различитим артикулацијама, у обиму две октаве, у осминама и лаганим шеснаестинама (напамет).

ЛИТЕРАТУРА

- М. Мојс: Флаутиста почетник од 10 и даље
- М. Мојс: 24 мале етиде
- М. Мојс: Тонске вежбе
- Г. Гариболди: Мињон етиде, оп. 131
- Љ. Димитријевић: Школа за флауту – избор

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- Техничке вежбе, етиде, комади и сонате сличног садржаја и тежине.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

- 1) Једна дурска и једна молска лествица са тоничним трозвучицама у осминама и шеснаестинама, напамет;
- 2) Две етиде различитог карактера;
- 3) Једно дело уз пратњу клавира, напамет.

Флаута

Пети разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Рад на квалитету тона и чистој интонацији и на артикулацијама.
- Остваривање техничког напредовања ученика.
- Савлађивање дела из литературе.

ЛЕСТВИЦЕ

- Дурске лествице до пет предзнака, са тоничним квинтакордом, у обртајима, у различитим артикулацијама, у осминама и лаганим шеснаестинама.
- Хроматика – поставка (напамет).
- Упознати ученика са начином свирања двоструког језика. Динамика. Вибрато.

ЛИТЕРАТУРА

- М. Мојс: Тонске вежбе
- М. Мојс: 25 мелодијских етида
- Г. Гариболди: 20 малих етида, оп. 132
- Љ. Димитријевић: Школа за флауту – избор

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- Техничке вежбе, етиде, комади и сонате сличног садржаја и тежине

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

- 1) Једна дурска и једна молска лествица са тоничним квинтакордима у осминама и лаганим шеснаестинама, напамет;
- 2) Две етиде различитог карактера;
- 3) Једно дело уз клавијску пратњу, напамет.

Шести разред:

(2 часа недељно – 66 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Упознати ученика са начином свирања двоструког и троструког језика.
- Обновити све научене тоналитете са новим техничким захтевима.
- Обрадити етиде у свим тоналитетима,

ЛЕСТВИЦЕ

- Дурске и молске лествице (сви тоналитети) са тоничним трозвучима, доминантним и умањеним септакордима, у обртајима
- Лествице свирати развијено.
- Хроматика – развијање у различитим ритмичким покретима

ЛИТЕРАТУРА

- М. Мојс: Тонске вежбе
- Тафанел и Гобер: Техничке вежбе
- Г. Гариболди: 20 распеваних етида, оп. 88
- Љ. Димитријевић: Школа за флауту за IV разред - избор

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- Техничке вежбе, етиде, комади и сонате сличног садржаја и тежине.

ЈАВНИ НАСТУПИ

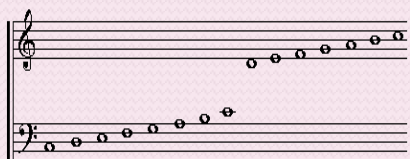
обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

- 1) Једна дурска и једна молска лествица са тоничним квинтакордима, доминантним и умањеним септакордима у шеснаестинама, хроматика, напамет;
- 2) Две етиде различитог карактера;
- 3) Једно дело за извођење уз пратњу клавира, напамет.

Предмет:	ФЛАУТА	Разреди:	I	II	III	IV	V	VI	Облик рада:
Недељни фонд часова:	I циклус: 2 часа недељно, 30 мин. II циклус: 2 часа недељно, 45 мин.	Годишњи фонд часова:	70	70	70	70	70	66	индивидуални
Наставни одсек/ Група	Обавезни - класична музика / ДРВЕНИ ДУВАЧИ								
Просветни гласник:	Просветни Гласник број 5 од 05.07.2010								
Циљеви наставе предмета:	Развијање љубави према музици и унапређење музичке културе. Упознавање историјског развоја флауте, техничких могућности и примене . Стварање потребе код ученика за сталним стицањем нових сазнања у области флаутске музичке литературе. Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.								
Задачи наставе предмета:	Развијање жеље за слушањем флаутске музике, као и сталним праћењем флаутских токова, како у нашој земљи, тако и свету флаутских токова, како у нашој земљи, тако и свету флаутских токова, како у нашој земљи, тако и свету . Развој креативности и индивидуалности. Стицање техничког и тонског нивоа у складу са учениковим способностима за успешан завршетак основне музичке школе. Стварање потребе код ученика да кроз свирање флауте искажу свој свет, способности и знање кроз разне видове јавних наступа.								
Начин остваривања програма предмета:									
Индивидуални практични рад. Настава се реализује кроз практичну наставу уз теоретска тумачења									
Циљеви учења за предмет или исходи по разредима:									
Модул / област	I	II	III	Модул / област	IV	V	VI		
Тонске и техничке вежбе:				Тонске и техничке вежбе:					
Правилна поставка инструмента, техника дисања и емитовање тона, овладавање прсторедом из прве и део друге октаве. Фокус тона, контрола ваздушног млаза, контрола и координација прстију. Развијање покретљивости ваздушног млаза, стабилизација тона у оквиру друге октаве и треће октаве.				Контрола исправно постављене технике дисања и емитовање тона, развијање покретљивости ваздушног млаза, стабилизација тона и овладавање целокупним регистром инструмента, вибрато, интонација. Динамичко нијансирање.					
Лествице:				Лествице:					
Контрола и координација прстију, правилна поставка ваздушног млаза, развијање слуха за препознавање дурског и молског тоналитета, остваривање техничког напретка ученика, артикулације.				Контрола и координација прстију, покретљив ваздушни млаз, остваривање техничког напретка, артикулације, хроматика. Доминатни и умањени септакорд.					
Етиде и вежбе:				Етиде:					
Контрола и координација прстију, правилно дисање, описмењавање. Остваривање техничког напретка ученика.				Контрола и координација прстију, правилно дисање, фразирање и изражавање. Остваривање техничког напретка ученика.					
Комади уз клавијску пратњу:				Комади уз клавијску пратњу:					
Правилно дисање, правилно усмеравање фокус тона, динамичке ознаке, фразирање, упознавање са различитим стиливима.				Правилно дисање, динамичке ознаке, фразирање. Карактер композиција, интонација, динамичко нијансирање.. Усвајање основних знања из области музичке теорије и историје. Изградња навике редовног слушања уметнички вредне музике. Развијање и профилирање естетских музичких критеријума					
Смотра/ Испит:	Смотра: 1 лествица - напамет напамет 1 етида, 1 комп. слободна -напамет	Смотра: 1 лествица- напамет 1 етида, 1 комп. слободна -напамет	Испит: 1 дур. и 1 мол. лествица напамет 2 етиде разл.карактера 1 дело уз клавиј.пратњу - напамет	Испит:	Испит: 1 дурска и 1 молска лествица- напамет 2 етиде разл.карактера 1 дело уз пратњу клавира -напамет	Испит: 1 дурска и 1 молска лествица -напамет 2 етиде 1 дело уз клавиј.пратњу- напамет	Испит: 1 дурска и 1 молска лествица напамет, 2 етиде 1 дело уз клавиј.пратњу- напамет		
Планирани поступци у реализацији наставне теме и начини провере остварености циљева:									
Читање нотног текста, изражајно певање, свирање са наставником и самостално. Увежбавање са наставником и рад уз клавијску пратњу, самостално вежбање и слушање дела које се изводи. Дијалогски, демонстративни поступак и вежбање уз помоћ наставника. Начин провере: -формативно оцењивање, редовно месечно проверавање постигнућа ученика на часу у току савладавања школског програма -сумативно оцењивање, на крају програмске целине или за класификациони период									

ЧЕТВЕРОГОДИШЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ

СОЛФЕЂО

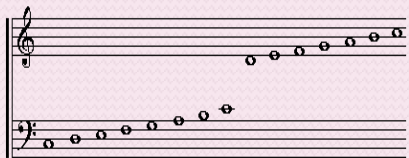
ЦИЉ

Развијање музикалности и музичке писмености кроз прожимање васпитног и образовног процеса.

ЗАДАЦИ

- *Развијање музичких способности (музичке меморије, способности праћења мелодијског, хармонског и полифоног тока).*
- *Развој читања, писања и схватања музике и музичког писма са развојем музичког мишљења.*
- *Усађивање звучних представа и њихово везивање са сликом, односно слике са звуком кроз стицање знања и вештина (мелодика, ритам, диктати).*
- *Упознавање музичке литературе, интерпретације и основних елемената музичких стилова.*
- *Осамостаљивање ученика и развој њихових креативних способности.*

ЧЕТВОРОГОДИШЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ

СОЛФЕЂО

ПРВИ ЦИКЛУС

Први разред: (2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

МЕЛОДИКА

- Це-дур, Ге-дур, Еф-дур, а-мол, де-мол
- Примена ознака за темпо, динамику, артикулацију и фразирање
- Припрема: е-мол. Певање лествице и каденце; примери из литературе

РИТАМ

- Метричке врсте и ритмичке фигуре: тактови 2/4, 3/4, 4/4, 2/2, 3/8 и 6/8
- Равномерно читање у виолинском и бас кључу
- Ритмичко читање на на утврђеним позицијама
- Мануелна репродукција

ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ, ДИКТАТИ

- Опажање, интонирање и записивање појединачних и више
- Усмени мелодијско ритмички диктат, а писмени ритмички диктати
- Интонирање интервала и тоничних квинтакорада
- Штимови лествица

ТЕОРИЈА МУЗИКЕ

- Теоријско упознавање са дурским лествицама до четири предзнака а, де, е и це-мол
- Конструкција дурских и молских квинтакорада
- Основне ознаке за темпо, динамику, артикулацију и агогику

Други разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

МЕЛОДИКА

- Поставка: е-мол, А-дур, це-мол, Де-дур. Транспоноване мотива
- Припрема: ге-мол, Бе-дур, ха-мол
- Технички део: хроматске скретнице и пролазнице

РИТАМ

- Метричке врсте и ритмичке фигуре.
- Триола у основним мерама 2/4 и 3/4, 4/4.
- Равномерно читање у виолинском, бас и тенор кључу

ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ, ДИКТАТИ

- Опажање тонова и мотива и њихово интонирање
- Интонирање 2 до 3 мале терце у низу
- Интонирање хроматских скретница
- Ритмички диктати, кратки мотиви, писмени и мелодијски

ТЕОРИЈА МУЗИКЕ

- Све дурске и молске лествице
- Конструкција свих квинтакорада
- Интервали до октаве и увод у обраћаје интервала

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

- 1) Писмени део: мелодијски диктат до два предзнака.
- 2) Тест из теорије: лествице, интервали трозвучи, тетракорди.
- 3) Усмени део

ЧЕТВЕРОГОДИШЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ

СОЛФЕЂО

ДРУГИ ЦИКЛУС

Трећи разред: (2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

МЕЛОДИКА

- Обрада: ха-мол, ге-мол, Бе-дур, фис-мол и Е-дур
- Примена хроматских скретница и пролазница
- Транспоноване мотива
- -Мутација
- Дијатонска модулација из дура на доминанту (Еф-Це-Еф итд.).

РИТАМ

- Парлато, диктати, посебно триоле.
- Нове метричке врсте 9/8, 12/8, 5/8 и 7/8.
- Равномерно и ритмичко читање

ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ, ДИКТАТИ

- Опажање тонова мотива и двозвука, апсолутних висина – усмено и писмено и акорада из каденци
- Писмени ритмички диктат у оквиру градива

ТЕОРИЈА МУЗИКЕ

- Све дурске и молске лествице и лествични интервали
- Поставка прекомерног и умањеног квинтакорда
- Доминантни септакорд и умањени септакорд

Четврти разред: (2 часа недељно – 66 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

МЕЛОДИКА

- Обрада: Ес-дур, цис-мол, А-дур, еф-мол
- Само теоретски Ха-дур, Фис-дур, бе-мол и ес-мол
- Транспоноване мотива, двогласни примери и композиције
- модулације у паралелни и домин. тоналитет
- Мутације - лаки мелодијски примери

РИТАМ

- Квинтола, секстола и септола
- Нове метричке врсте: 8/8 и 9/8
- Парлато: читање примера
- Познавање свих ознака које прате инструменталну литературу

ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ, ДИКТАТИ

- Опажање основних тонова и апсолутних висина у обиму, штимова и њ.интонирање Д и У септакорда
- Ритмички и мелодијски диктати

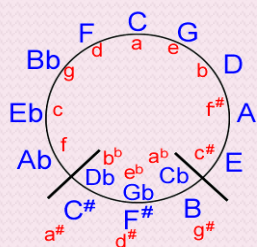
ИСПИТНИ ПРОГРАМ

- 1) Писмени део: диктат до четири предзнака.
- 2) Усмени део:
- 3) - мелодијска вежба, тоналитети до четири предзнака (скретнице, пролазнице и мутација);
- 4) - парлато- промена кључа, виолински и бас, са свим ритмичким фигурама.

Предмет:	СОЛФЕЂО - четворогодишњи	Разреди:	I	II	III	IV	Облик рада:
Недељни фонд часова:	2 часа недељно, 45 мин.	Годишњи фонд часова:	70	70	70	70	групни
Наставни одсек/ Група	Обавезни - класична музика (контрабас, кларинет, саксофон, труба, тромбон, хорна, ударалке, фурула, гусле)						
Просветни гласник:	Просветни Гласник број 5 од 05.07.2010						
Циљеви наставе предмета:	Равијање музичкости и музичке писмености кроз прожимање васпитног и образовног процеса. Оспособљавање ученика за наставак школовања у средњој музичкој школи, а истовремено и за самостално, аматерско бављење музиком, на нивоу основношколског знања и искуства.						
Задаци наставе предмета:	Развијање музичких способности Развој читања, писања и схватања музике и музичког писма са развојем музичког мишљења Усађивање звучних представа и њихово везивање са сликом, односно слике са звуком Упознавање музичке литературе, интерпретације и основних елемената музичких стилова Осамостаљивање ученика и развој њихових креативних способности						
Начин остваривања програма предмета:							
Групни, теоретски и практични рад . Настава се реализује кроз практичну наставу уз теоретска тумачења и упутства							

Циљеви учења за предмет или исходи по разредима:					
Модул / област	I	II	Модул / област	III	IV
ПОЈМОВИ И ДЕФИНИЦИЈЕ, МНОГОСТРАНОСТ ТОНОВА, ОРНАМЕНТИ			МЕЛОДИКА		
Музичка фраза, фразирање, агогика, артикулација, Динамика, темпо с одговарајућим италијанским називима. Владане музичком ортографијом			Интензиван и континуиран рад на развоју ученикових музичких способности – спољашњег (контролног) и унутрашњег (менталног) слуха, осећаја за ритам, музичке меморије и музичке фантазије. Постизање разумевања значења и важности универзалних музичких изражајних средстава (темпа, ритма, метра, динамике, агогике, артикулације, акцентуације и инструментације). Постизање вештине течног читања и писања нота у разним кључевима, брзог препознавања и разумевања најважнијих темповских, карактерних, метричких, динамичких, акцентних, агогичких и артикулационих ознака у нотном тексту и континуиран рад на развоју вештине спретног свирања или певања Prima vista).		
ТОНАЛИТЕТИ			РИТАМ		
Лествице – теоријско обнављање свих дијатонских музицирањем лествица, упоређивање истоимених и паралелних тоналитета, упоређивањем лествица удаљених за хроматски полистепен и енхармонских лествица. Поставка мол-дура. Лествични квинтакорди.			Ритмичко читање етида инструменталног типа из градива Примена промене кључа или два система Народни ритмови, Полиритам		
ОБРАДА ИНТЕРВАЛА			ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ И ДИКТАТИ		
Интервали: интервали до октаве и њихови обртаји.- Сложени интервали . Хроматске промене интервала и њихова разрешења Карактеристични лествични интервали			Опажање и интонирање комплетног обрађеног градива од првог разреда . Ритмички и мелодијски диктат.		
ПОСТАВЉАЊЕ АКОРАДА			ТЕОРИЈА МУЗИКЕ		
Трозвучи и четворозвучи: обнављање консонантних квинтакорада и њихових обртаја и поставка умањеног и прекомерног квинтакорда. Умањени, полумумањени и мали молски септакорд на одговарајућим ступњевима у тоналитету. Поставка септакорада у основној дурској и молској лествици.			Проширивање знања из музичке терминологије. Проширивање знања из теорије музике, разумевање музичког градива и нотног материјала а у уској вези са наставом солфеђа и инструмента.		
Обавезни минимум:			Обавезни минимум:		
Интонирање мелодијских вежби у Дурским и молским лествицама до четири предзнака. Равномерно читање ритма (парлато) у виолинском и бас кључу у свим простим, четвороделним и правилно сложеним дводелним тактова. Опажање, интонирање тонова из мелодике, препознавање и записивање ритмичких мотива, мелодијско- ритмички диктат једноставне фактуре по двотактима; интонирање доминантног септакорда у обрађеним тоналитетима са разрешењем у тонику. Теорија музике: дурске лествице до четири предзнака, а молске до два и ц-мол. Квинтакорди главних ступњева; интервали до октаве; утврђивање дурских и молских квинтакорда на свим основним тоновима.			Интонирање мелодијских вежби у свим Дурским и молским лествицама кинтног и квартног круга; Интонирање хоматских скретница и пролазница, мутација. Певање лествичних квинтакорда, штимова и каденци свих тоналитета до седам предзнака. Ритмичко читање етида инструменталног типа из градива. Примена промене кључа или два система. Народни ритмови (сложено- мешовити тактови); ритмичка јединица шеснаестина, дуола; метроритам. Опажање и интонирање пређеног градива; малог дурског и умањеног септакорда са разрешењем. Ритмички и мелодијски диктат		
Испит:			Испит:		
На крају првог циклуса ученици 2 раз. четворогодишњег школовања полажу испит, а 1 раз. двогодишње имају смотру. Писмени део: мелодијско- ритмички диктат у тоналитетима до два предзнака (без ученика двогодишњег школовања), тест из теорије: тетрахорди, имена и врста интервала, дурски и молски квинтакорд усмени део: мелодијска вежба (тоналитети пређени у првом циклусу); парлато: виолински и бас кључ, пређено градиво првог циклуса.			Писмени део: мелодијски диктат до четири предзнака Усмени део: мелодијска вежба до четири предзнака: скретнице, пролазнице и мутација Парлато: промена кључа, виолински и бас, са свим ритмичким фигурама		
Планирани поступци у реализацији наставне теме и начини провере остварености циљева:					
Активно укључивање ученика у рад на часу кроз коришћење различитих облика рада- фронтални, рад у пару, у групама. Укључивање и подстицање ученика да свесно приступе повезивању нотне слике са звуком и обрнуто, различитим методама рада. - Практичан рад, индивидуални и групни рад - Домаћи задаци - Усмена и писмена провера					

Circle of 5^{ths}

ТЕОРИЈА МУЗИКЕ

Четврти разред:

(1 час недељно – 34 часа годишње)

ЦИЉ

Теоријско обједињавање свих музичких појмова и израза, као и повезивање теоријске наставе са солфеђом и наставом инструмента, односно певања.

ЗАДАЦИ

- Упознавање музичких појмова и појава.
- Владање законитостима теорије музике.
- Остваривање функционалних задатака - стицање брзине у схватању тон.односа (лествице, интервали и акорди).
- Владање музичком ортографијом.

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

-
- Постављање и упоређивање лествица.
- Тоналитети.
- Обрада интервала.
- Постављање акорада.
- Многостраност тонова.
- Појмови и дефиниције.
- Орнаменти.

ГРАДИВО

- Лествице
- Интервали и акорди
- Појмови и дефиниције

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Писмени део:

- шифре интервала и акорада.
- исписивање предзнака појединих лествица.
- исписивање врсте интервала и акорада – принцип теста.

2. Усмени део:

- изградња интервала и акорада.
- ознаке за темпо, динамику, артикулацију и агогику

Предмет:	ТЕОРИЈА МУЗИКЕ	Разреди:	IV Д+ЕС	Облик рада:
Недељни фонд часова:	1 час недељно, 45 мин.	Годишњи фонд часова:	33	групни
Наставни одсек/ Група	Обавезни - класична музика (контрабас, кларинет, саксофон, труба, тромбон, хорна, удараљке, фрула, гусле)			
Просветни гласник:	Просветни Гласник број 5 од 05.07.2010			
Циљеви наставе предмета:	Теоретско обједињавање свих музичких појмова и израза, као и повезивање теоретске наставе са солфеђом и наставом инструмента, односно соло певања			
Задаци наставе предмета:	- Упознавање музичких појмова - Владање законитостима теорије музике - Остваривање функционалних задатака – стицање брзине у схватању тонских односа - Владање музичком ортографијом			
Начин остваривања програма предмета:				
Групни, теоретски и практични рад . Настава се реализује кроз практичну наставу уз теоретска тумачења и упутства				

Циљеви учења за предмет или исходи по разредима:		
Модул / област	IV ДУВАЧИ+ЕТНО СВИРАЧИ	Планирани поступци у реализацији наставне теме и начини провере остварености циљева
ПОЈМОВИ И ДЕФИНИЦИЈЕ, МНОГОСТРАНОСТ ТОНОВА, ОРНАМЕНТИ		
Линијски систем; кључеви; тон и његове особине; метар и метричке ознаке; ортографија и орнаментика; фраза; агогика; артикулација; динамика; темпо. Упознавање ознака и њихово повезивање са музичким садржајима, што ће олакшати ученицима да правилно интерпретирају и препознају музички материјал.		-Практичан рад- анализа и тумачење појмова и ознака у инструменталној литератури -Усмена и писмена провера научених ознака
ТОНАЛИТЕТИ		
Лествице – теоријско обнављање свих дијатонских лествица, упоређивање истоимених и паралелних тоналитета, упоређивањем лествица удаљених за хроматски полистепен и енхармонских лествица. Поставка мол-дура. Лествични квинтакорди.		Оспособљавање ученика за теоријску изградњу свих дијатонских лествица, владање законитостима квинтних кругова.
ОБРАДА ИНТЕРВАЛА		
Интервали: интервали до октаве и њихови обртаји. Интервали до октаве и њихови обртаји. Сложени интервали . Хроматске промене интервала и њихова разрешења Карактеристични лествични интервали		Развијање способности идентификације одређених интервалских односа како у самим интервалима тако и у оквиру тоналитета.
ПОСТАВЉАЊЕ АКОРАДА - Трозвучи		
Трозвучи: консонантни квинтакорди и њихови обртаји; умањени и прекомерни квинтакорд; лествични квинтакорди; многостраност дурског квинтакорда.		Развијање способности идентификације одређених акордских односа како у самим трозвучима тако и у оквиру једног или више тоналитета.
ПОСТАВЉАЊЕ АКОРАДА - Септакорди		
Септакорди – основни облик и обртаји доминантног септакорда; умањени, полуумањени и мали молски септакорд у тоналитету; поставка септакорада у дурским и молским лествицама.		Схватање конструкције свих врста септакорада и њихово везивање за тоналитет.
Обавезни минимум:		
Лествице: све дурске и молске Интервали и акорди: изгађивање, препознавање, означавање шифри. Многостраност тонова, Малидурски септакорд са обртајима Све врсте септакорда. Појмови и дефиниције из области темпа, артикулације, агогике и ритма.		
Испит:		
Писмени део: Интервали, лествице, акорди и ортографија (- шифре интервала и акорада; - Исписивање предзнака појединих лествица; Исписивање врсте интервала и акорада.)		Усмени део: - Познавање термина и дефиниција - Познавање свих ознака које прате нотни текст (изградња интервала и акорада; ознаке за темпо, динамику, артикулацију и агогику.)
Планирани поступци у реализацији наставне теме и начини провере остварености циљева:		
Активно укључивање ученика у рад на часу кроз коришћење различитих облика рада- фронтални, рад у пару, у групама. Укључивање и подстицање ученика да свесно приступе повезивању нотне слике са звуком и обрнуто, различитим методама рада. - Практичан рад, индивидуални и групни рад - Домаћи задаци - Усмена и писмена провера		

Жичани инструменти

Контрабас

Овај жичани инструмент
изучава се по
четворогодишњем програму

I ЦИКЛУС (I и II разред)

I РАЗРЕД

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Основна поставка десне и леве руке.
- Упознавање и овладавање основном техником свирања контрабаса кроз I, II, и III позицију.

ЛЕСТВИЦЕ

• Свирати на више начина различитом расподелом гудала и тоничним трозвучима а-мол (природни); Еф-дур; Ге-дур; А-дур; Е-дур; Бе-дур; Це-дур; це-мол.

ЛИТЕРАТУРА

• Школе за контрабас по избору: Монтаг, Просеник, Симандла, Штрајхер и друге.
• Лаке композиције са клавиром (по избору). Техничке етиде (по избору) – одговарајуће тежине (Раков, Кмент, Слама, Били, Ли и друге).

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- четири лествице;
- I позиција;
- две техничке етиде по избору;
- два комада са клавиром по избору.

ЈАВНИ НАСТУПИ

• обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају школске године)

1. Једна лествица;
2. Једна етида (или композиција виртуозних извођачких захтева);
3. Један комад по избору са клавирском пратњом.

II РАЗРЕД

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Наставак развијања стеченог знања.
- Разрада IV и V позиције.
- Одговарајућа припрема за испит.

ЛЕСТВИЦЕ

Све лествице кроз једну октаву закључно са Де-дуром.

Свирати на више начина различитом расподелом гудала и тонични трозвук у свим обртајима.

ЛИТЕРАТУРА

Школе за контрабас по избору: Монтаг, Просеник, Симандла, Штрајхер и др.
Техничке етиде (по избору) – одговарајуће тежине.
Лаке композиције са клавиром (по избору).

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

четири лествице (Це-дур; Дес-дур; Де-дур; де-мол);
до IV позиције (Дес-дур);
четири техничке етиде по избору;
четири комада са клавиром по избору.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна лествица са начинима и трозвуком (кроз IV или V позиција);
2. Две етиде;
3. Један комад по избору са клавирском пратњом.

II ЦИКЛУС (III и IV разред)

III РАЗРЕД

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Даље развијање техничких и музичких способности ученика.
- Обрада вибрата.
- Разрада позиција закључно са VIII позицијом.

ЛЕСТВИЦЕ

Ес-дур; Е-дур; е-мол; Еф-дур; еф-мол.
Све лествице свирати кроз две октаве (осим Ес-дура) на више начина различитом расподелом гудала и са тоничним трозвуком у свим обртајима.

ЛИТЕРАТУРА

Школе за контрабас по избору: *Монтаг, Просеник, Симандла, Штрајхер* и друге.
Техничке етиде (по избору) – одговарајуће тежине.
Композиције са клавиром (по избору).

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

четири лествице (Ес-дур; Е-дур; Еф-дур);
до VII позиције (Е-дур);
шест техничких етида по избору;
четири комада са клавиром по избору.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

Једна лествица са начинима и трозвуком (кроз VII или VIII позиција);
Две етиде;
Један комад по избору са клавирском пратњом.
Испитни програм се изводи напамет.

IV РАЗРЕД

(2 часа недељно, 66 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Комплетна разрада позиција до палчеве позиције.
- Обрада различитих потеза гудала.
- Разрада главних орнамената (предудар, мордент, пралтрилер, групето, трилер).

ЛЕСТВИЦЕ

Све лествице кроз две октаве (закључно са Ге-дуrom) на више начина и тонични трозвук.

ЛИТЕРАТУРА

Школе за контрабас по избору: *Монтаг, Просеник, Симандла, Штрајхер* и друге.
Техничке етиде (по избору) – одговарајуће тежине.
Композиције са клавиром (по избору).

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

четири лествице (Еф-дур; еф-мол; Ге-дур; ге-мол);
до VIII позиције (Еф-дур);
шест техничких етида по избору;
четири комада са клавиром по избору.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

Једна лествица и трозвук (кроз две октаве);
Две етиде (једна обавезна са клавирском пратњом);
Један комад по избору са клавирском пратњом.
Испитни програм се изводи напамет.

Предмет:	КОНТРАБАС	Разреди:	I	II	III	IV	Облик рада:
Недељни фонд часова:	I циклус: 2 часа недељно, 30 мин. II циклус: 2 часа недељно, 45 мин.	Годишњи фонд часова:	70	70	70	66	индивидуални
Наставни одсек/ Група	Обавезни - класична музика / ЖИЧАНИ - ГУДАЧКИ ИНСТРУМЕНТИ						
Просветни гласник:	Просветни Гласник број 5 од 05.07.2010						
Циљеви наставе предмета:	Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.						
Задаци наставе предмета:	- Развијање љубави према музици и инструменту. - Формирање унутрашњих слуховних музичких представа и усвајање основних елемената музичке писмености. - Овладавање основном техником свирања инструмента. - Оспособљавање за самостално бављење инструментом. - Развијање извођачке и стваралачке способности.						
Начин остваривања програма предмета:							
Индивидуални практични рад. Настава се реализује кроз практичну наставу уз теоретска тумачења							
Циљеви учења за предмет или исходи по разредима:							
Модул / област	I	II	Модул / област	III	IV		
Поставка инструмента, леве и десне руке:			Лествице:				
- Правилно држање инструмента. - Правилно држање и употреба гудала. - Коришћење основних потеза гудалом. - Правилно постављена лева рука и коришћење одређене позиције. - Извођење техничке вежбе за десну руку (расподела, притисак и брзина кретања гудала). Извођење техничке и интонативне вежбе за леву руку.			- Кратке мелодијске вежбе за увежбавање артикулације и динамике. - Техничке вежбе кроз четири позиције, различитих ритмичких и техничких захтева леве и десне руке. - Поставка леве руке и интонативне вежбе у петој позицији. - Свирање вежби са флажолетним тоновима и штимовање инструмента помоћу њих.				
Техничке вежбе - скале:			Техничке вежбе :				
Поставка десне руке и вежбе хоризонталних и вертикалних физичких покрета - Упознавање нотног писма, ознака и музичких термина. - Вежбе вођења гудала на празним жицама (са различитом расподелом, различитом брзином кретања и разноврстним штрихом). - Ритмичке вежбе на празним жицама (гудалом и пицикато). - Вежбе вођења гудала са жице на жицу као и прескакање једне жице.			- Свирање дурских и молских лествица у једној октави кроз све четири позиције. - Свирање дурских и молских лествица у једној октави кроз пет позиција. - Свирање хроматских лествица. - Свирање разложених трозвука и четворозвука кроз пет позиција.				
Вежбе и етиде:			Етиде:				
- Вежбе вођења гудала на празним жицама са употребом динамике и променом притиска. - Вежбе вођења гудала на празним жицама са померањем звучне тачке и добијањем тона различите резонанце и боје. - Увежбавање потеза гудалом (деташе, портато, легато, мартеле, стакато). - Поставка леве руке и интонативне вежбе у првој позицији. - Вежбе за развијање мускулатуре - Техничке вежбе за корелацију и кординацију покрета леве и десне руке.			- развијање критичког односа према основним елементима муз. извођења - разликовање карактера композиције и развијање одређених начина интерпретације; - континуирано употпуњавање знања о ознакама темпа и карактера, у зависности од ознака на које ученик наилази током изучавања задатих композиција - примењивање свих научених елемената музичке интерпретације				
Комади:			Комади:				
- Извођење композиција различитог карактера. - Активно учествовање на интерним и јавним часовима. - Примењивање креативност у интерпретацији у складу са сопственим музичким, емоционалним и интелектуалним способностима. - Препознавање различитости и поређење сопственог свирања са интерпретацијом других. - Свирање ритмички и интонативно тачно. - Свирање квалитетним тоном.			Усавршавање и продубљивање владања инструментом. Оспособљавање за оптималну координацију интелектуалног, физиолошког и физичког аспекта свирања на контрабасу.Проширивање претходно стеченог знања и рад на његовој примени у пракси. Упознавање са различитим музичким стиливима и њиховим одликама и значај њиховог правилног интерпретирања.				
Смотра/ Испит:	Смотра: 1 лествица. 1 етида, 1 комад с клавиром	Испит: 1 лествица.са начинима и трозв., 2 етиде, 1 комад с клавиром	Испит:	Испит: 1 лествица 2 етиде 1 комад с клав.пратњом (програма напамет)	Испит: 1 лествица 2 етиде (једна с клавиром) 1 комад са клавир.пратњом (програма напамет)		
Планирани поступци у реализацији наставне теме и начини провере остварености циљева:							
Код деце која се пријављују на одсек за контрабас посебну пажњу треба обратити на њихове физичке предиспозиције, висину детета и величину руке, као и праг чујности ниских тонова. У почетном обучавању свирања на контрабасу посебну пажњу треба посветити држању инструмента које мора бити потпуно природно. Када је реч о десној руци, обратити пажњу да се без обзира на стил држања гудала природно функционисање прстију, зглоба и шаке морају уклопити и бити у природној равнотежи. У поставци леве руке уочити честе сметње као што су слаби прсти, лабави зглобови и слично, а затим радити на њиховом отклањању. Подучавање и избор методски организованог материјала који се користи треба прилагодити индивидуалним потребама ученика. Начин провере: -формативно оцењивање, редовно месечно проверавање постигнућа ученика на часу у току савладавања школског програма -сумативно оцењивање, на крају програмске целине или за класификациони период							

Дувачки и ударачки инструменти

- Кларинет
- Труба
- Тромбон
- Саксофон
- Хорна
- Удараљке

Ови дрвени и лимени дувачки
инструменти изучавају се по
четворогодишњем програму

Кларинет

Саксофон

Труба

Тромбон

Хорна

Удараљке

Кларинет

Први разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Упознати ученике са карактеристикама, деловима и одржавањем кларинета.
- Обратити пажњу на припрему усника и трске за свирање као и њихово одржавање.
- Формирање амбазуре.
- Поставка технике дисања.

ЛЕСТВИЦЕ

- Научити дурске и молске лествице до два предзнака са тоничним трозвуком.
- Ге-дур и Еф-дур свирати кроз две октаве.
- Скале свирати у лаганим четвртинама, напамет.

ЕТИДЕ

- Бруно Брун: Школа за кларинет, прва половина I свеске
- и/или нека друга школа адекватне тежине.

КОМАДИ ИЗ ЗБИРКИ

Бруно Брун : Избор малих комада
Храшовец : Млади кларинетист, I свеска

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- две лествице;
- петнаест етида;
- једна композиција по слободном избору.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају школске године)

1. Једна дурска и једна молска лествица са тоничним трозвуком, напамет;
2. Две етиде различитог карактера;
3. Комад уз пратњу клавира, напамет.

Други разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Вежбање дугих тонова и интервала од е до це3.
- Упознавање са шеснаестинама.
- Упознавање и рад са ритмичким фигурама: триолом и синкопом.

ЛЕСТВИЦЕ

Дурске и молске лествице до три предзнака са тоничним трозвуком.

ЕТИДЕ

Бруно Брун: Школа за кларинет, 2/2 I свеске
и/или нека друга школа адекватне тежине.

КОМАДИ ИЗ ЗБИРКИ

- Бруно Брун : Избор малих комада
- Храшовец : Млади кларинетист, II свеска
- Музика за кларинет (Музика, Будимпешта, 3. 6851)
- и/или други комади адекватне тежине.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- 4 дурске и 2 молске лествице;
- двадесет етида;
- две композиције по слободном избору.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ЛИТЕРАТУРА

Бруно Брун: Школа за кл., I свеска; Мали комади
Радивој Лазић: Учим кларинет I и део II свеске
Р. Лазић и В. Перичић: Распевани кларинет I

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

- 1) Једна дурска и једна молска лествица са тоничним трозвуком, напамет;
- 2) Две етиде различитог карактера;
- 3) Комад уз пратњу клавира, напамет.

Кларинет

Трећи разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Вежбање дугих тонова и интервала од е мало до е3.
- Даљи рад на развоју технике.

ЛЕСТВИЦЕ

- Дур. и мол. лествице до 4 # и б са Т5/3, Д и У 7/5.
- Хроматска лествица од е мало до це3.

ЕТИДЕ

- Бруно Брун: Школа за кларинет II свеска
- и/или нека друга школа адекватне тежине.

КОМАДИ ИЗ ЗБИРКИ

- Бруно Брун : Избор малих комада
- и/или други комади адекватне тежине

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- десет лествица;
- двадесетпет етида;
- три композиције по слободном избору.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

- 1) Једна дурска и једна молска лествица са тоничним трозвуком, доминантним и умањеним септакордима, напамет;
- 2) Две етиде различитог карактера;
- 3) Комад уз пратњу клавира, напамет.

Четврти разред:

(2 часа недељно – 66 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Вежбање дугих тонова и интервала од е мало до ге3.
- Даљи рад на развоју технике.

ЛЕСТВИЦЕ

Све дурске и молске лествице са тоничним трозвуком, доминантним и умањеним септакордом.

ЕТИДЕ

Бруно Брун: Школа за кларинет III свеска

КОМАДИ ИЗ ЗБИРКИ

- Бруно Брун : Избор малих комада
- Ј. Ланселот и А. Класенс: Класични кларинет

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- шест дурских и шест молских лествица;
- тридесет етида;
- пет композиција по слободном избору.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

- 1) Једна дурска и једна молска лествица са тоничним трозвуком, доминантним и умањеним септакордом, напамет;
- 2) Две етиде различитог карактера;
- 3) Комад уз пратњу клавира, напамет.

Предмет:		КЛАРИНЕТ		Разреди:		I	II	III	IV	Облик рада:	
Недељни фонд часова:		I циклус: 2 часа недељно, 30 мин. II циклус: 2 часа недељно, 45 мин.		Годишњи фонд часова:		70	70	70	66	индивидуални	
Наставни одсек/ Група		Обавезни - класична музика / ДРВЕНИ ДУВАЧИ									
Просветни гласник:		Просветни Гласник број 5 од 05.07.2010									
Циљеви наставе предмета:		Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.									
Задаци наставе предмета:		Развијање жеље за слушањем кларинетске музике, као и сталним праћењем музичких токова, како у нашој земљи, тако и свету. Развој креативности и индивидуалности. Стицање техничког и тонског нивоа у складу са учениковим способностима за успешан завршетак основне музичке школе. Стварање потребе код ученика да кроз свирање дувачког инструмента искажу свој свет, способности и знање кроз разне видове јавних наступа.									
Начин остваривања програма предмета:											
Индивидуални практични рад. Настава се реализује кроз практичну наставу уз теоретска тумачења											
Циљеви учења за предмет или исходи по разредима:											
Модул / област		I		II		Модул / област		III		IV	
Тонске и техничке вежбе :				Тонске и техничке вежбе :							
- Уче о кларинету и његовим карактеристикама; - Правилно дисање - Положај улоге браде, усана и језика; - Правилно држање кларинета - Вежба се контрола тона, вежбати техничке и музичке компоненте-атака, артикулације				Упоредо са тонским радити и на техничким вежбама које, почев од једноставнијих ка сложенијим, доприносе развоју свих техничких елемената владања инструментом. Посебну пажњу усмерити на свирање вежби у различитим артикулацијама. Контролисати тон у свим октавама, имати стабилну интонацију и прецизну. Радити на амбажури и лепоти тона.							
Лествице:				Лествице:							
- Свирати скале у опсегу од е до г1 у лаганим четвртинама. - Сви тонови скале морају бити уједначени у боји и јачини. - Развијања спретност на инструменту - координација руку, језика и дисање. Лествице увек свирати у одређеном ритму од почетка до краја, у истом темпу, без убрзавања и успоравања. Лествице обавезно свирати напамет.				Ученик ће бити способан да свира скале у опсегу од е до ц3 у бржим осминама. Све тонове скале свира тако да буду уједначени у боји, јачини и трајању. У току школовања обрадити све тоналитете, дурске и молске, са тоничним трозвучком. У свирању лествица примењивати разложено свирање, као и свирање доминантних дурских и умањених септакорда код молских тоналитета.							
Етиде:				Етиде:							
Ученик ће бити способан да задовољи техничке захтеве у етидама, поштујући назначени темпо. Уочити техничке и музичке компоненте - атака, артикулације. Ученик ће бити способан да задовољи техничке захтеве у етидама, поштујући назначени темпо. Ученик препознаје и свира без помоћи основне ритмичке обрасце.				Проширивање претходно стеченог знања и рад на његовој примени у пракси.. Упутити ученика на аналитичан приступ рада који се односи на тоналитет и предзнаке у току саме вежбе, сложеније ритмичке, техничке и тонске елементе, као и рад на појединим пасажима који захтевају посебну пажњу. Код ученика, преко етида разноврсног садржаја и захтева, развијати уредност у вежбању, поштовање сваке ноте и ознаке у нотном тексту које се односе на темпо, динамичко и агогичко нијансирање.							
Комади:				Комади:							
Ученик ће бити способан да свира са лакоћом изабране комаде које треба да изводи на јавним наступима уз пратњу клавира. Развијање осећај за ритам и прецизну интонацију. Развија се музичка меморија. Развијање способности за концертну делатност, као и смисао за заједничко музицирање. Развијање способности да самостално креира интерпретације дела различитих стилова. Стицање искуства на јавним наступима.				Ученик ће бити способан да свира са лакоћом изабране комаде које треба да изводи на јавним наступима уз пратњу клавира. Упознавање са различитим музичким стиловима и њиховим одликама и значај њиховог правилног интерпретирања. Развијати све музичке и техничке елементе и њихово повезивање са слушно естетским процесом. Створити музички израз користећи динамику, артикулацију и звучне ефекте.							
Смотра/ Испит:		Смотра: 1 дур. и 1 мол. лествица са тонич.квинтак. напамет, 2 етиде разл.карактера, 1 комад с клавиром напамет Испит: 1 дур. и 1 мол. лествица лествица са тонич.квинтак. напамет, 2 етиде разл.карактера, 1 комад с клавиром- напамет		Испит:		Испит: 1 дур. и 1 мол. са тонич.квинтак., Д7 и У7 2 етиде разл.карактера, 1 комад с клавиром -напамет		Испит: 1 дурска и 1 молска лествица- напамет 2 етиде разл.карактера 1 комад уз пратњу клавира- напамет			
Планирани поступци у реализацији наставне теме и начини провере остварености циљева:											
У настави дувачких инструмената посебну пажњу треба усмерити на обликовање тона, његову правилну поставку кроз упознавање са основама технике дисања и правилну импостацију усника или писка. Од самог почетка, у оквиру регистра који омогућава најлакшу емисију тона, применити све елементе који се односе на правилно узимање ваздуха и његово рационално коришћење кроз правилно обликовање усана код инструмената са трском (кларинет, саксофон). Начин провере: -формативно оцењивање, редовно месечно проверавање постигнућа ученика на часу у току савладавања школског програма -сумативно оцењивање, на крају програмске целине или за класификациони период											

Саксофон

Први разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Упознати ученике са карактеристикама, деловима и одржавањем кларинета.
- Вежбе дисања.
- Поставка амбажуре.
- Поставка прстију и правилног држања саксофона
- Тонски опсег: Це 1 до Це 3

ЛЕСТВИЦЕ

- Научити дурске и молске лествице до два предзнака
- Скале свирати у лаганим четвртинама, стакато и легато

ЕТИДЕ

- Јан Бан Бекум (хол. школа): Прво издање, школа за почетнике
- Клод Делангл (француска школа): Методе за почетнике са ЦД-ом
- Перени (мађарска школа): АБЦ Саксофон, прва свеска
- Литература по избору наставника.

КОМАДИ ИЗ ЗБИРКИ

Клод Делангл: „Методе за почетнике“
Пол Херис збирка композиција, репертоар 1

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- две лествице;
- петнаест етида;
- једна композиција по слободном избору.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају школске године)

1. Једна дурска и једна молска лествица са тоничним трозвуком и малим разлагањем;
2. Две етиде различитог карактера;
3. Комад уз пратњу клавира, напамет.

Други разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Тонске вежбе (издржавање тонова кроз цео опсег).
- Упознавање са шеснаестинама.
- Упознавање и рад са ритмичким фигурама: триолом и синкопом.
- Опсег инструмента: горе до Е3

ЛЕСТВИЦЕ

Дурске и молске лествице до три предзнака са тоничним трозвуком, малим разлагањем, терцама.

ЕТИДЕ

- Јан Ван Бекум (холандска школа): друга свеска-вежбе и етиде
- Клод Делангл (француска школа): Методе за саксофон број 2
- Иван Рот (немачка школа): Свеска број 1
- Перени (мађарска школа): Саксофон АБЦ 2 део

КОМАДИ ИЗ ЗБИРКИ

- Клод Делангл: „Методе за саксофон број 2“
- Перени: Све композиције из горе наведене књиге
- Композиције или транскрипције по избору наставника

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- четири дурске и две молске лествице;
- двадесет етида;
- две композиције по слободном избору.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна дурска и једна молска лествица;
2. Две етиде различитог карактера;
3. Комад уз пратњу клавира, напамет.

Саксофон

Трећи разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Тонске вежбе
- Цео опсег саксофона
- Увод у триолски фразирунг.
- Упознавање са модусима.

ЛЕСТВИЦЕ

- Дурске и молске лествице до четири предзнака
- Хроматска скала кроз цео опсег

ЕТИДЕ

- Руди Јетл: техничке етиде
- Иван Рот: мелодијске етиде, друга свеска
- Џејмс Ре: Лаке студије за џез и рок сах

КОМАДИ ИЗ ЗБИРКИ

- Џејмс Ре: „Први репертоар за саксофон“
- Џон Харле: „Take ten“-збирка композиција
- Две до три теме из џез стандарда.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- десет лествица;
- двадесетпет етида;
- три композиције по слободном избору.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

- 1) Једна дурска и једна молска лествица према горе прописаним захтевима;
- 2) Две етиде различитог карактера;
- 3) Комад уз пратњу клавира, напамет.

Четврти разред:

(2 часа недељно – 66 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Све дурске и молске лествице са тоничним трозвуком, великим разлагањем, терцама, доминантни или код мола умањени септакорд.
- Хроматска скала кроз цео опсег.

ЛЕСТВИЦЕ

Све дурске и молске лествице са тоничним трозвуком, доминантним и умањеним септакордом.

ЕТИДЕ

- Лени Нихаус: Лаке џез етиде
- Етиде по избору наставника.

КОМАДИ ИЗ ЗБИРКИ

- Левин: 22 комада за саксофон и клавир
- Пол Херис: Концертни репертоар за саксофон и клавир
- Џејмс Ре: „Take another ten“-збирка композиција за саксофон и клавир

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- шест дурских и шест молских лествица;
- тридесет етида;
- пет композиција по слободном избору.

ЈАВНИ НАСТУПИ

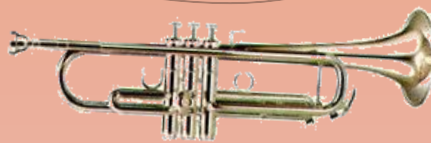
обавезна два јавна наступа током шк. године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

- 1) Једна дурска и једна молска лествица према горе прописаним захтевима;
- 2) Две етиде различитог карактера;
- 3) Комад уз пратњу клавира, напамет.

Предмет:	САКСОФОН		Разреди:	I	II	III	IV	Облик рада:
Недељни фонд часова:	I циклус: 2 часа недељно, 30 мин. II циклус: 2 часа недељно, 45 мин.		Годишњи фонд часова:	70	70	70	66	индивидуални
Наставни одсек/ Група	Обавезни - класична музика / ДРВЕНИ ДУВАЧИ							
Просветни гласник:	Просветни Гласник број 5 од 05.07.2010							
Циљеви наставе предмета:	Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.							
Задаци наставе предмета:	Упознавање историјског развоја саксофона, техничких могућности и примене у свим музичким жанровима.. Развијање жеље за слушањем класичне музике, као и сталним праћењем музичких токова, како у нашој земљи, тако и свету. Развој креативности и индивидуалности. Стицање техничког и тонског нивоа у складу са учениковим способностима за успешан завршетак основне музичке школе. Стварање потребе код ученика да кроз свирање дувачког инструмента искажу свој свет, способности и знање кроз разне видове јавних наступа.							
Начин остваривања програма предмета:								
Индивидуални практични рад. Настава се реализује кроз практичну наставу уз теоретска тумачења								
Циљеви учења за предмет или исходи по разредима:								
Модул / област	I		II		Модул / област		III	
Тонске и ехничке вежбе :					Тонске и ехничке вежбе :			
- Упознавање инструмента, контрола доброг тона, упознавање нота и нотних вредности. - Формирање амбажуре. - Техника дисања, поставка усница, прстију и држање инструмента Формирање тона. - Издржавање тонова од Ц1 - Д3 осмине нота, акценти, ала брве такт, артикулације, 6/8 такт. - Контрола тона, техничке и музичке компоненте, атака.						Издржавање тонова од малог Б -Фис3, динамика, артикулације, вибрато, синкопе, интервалске вежбе. - Ширење опсега, контрола тона, интонација. - Контрола тона, уједначавање регистара. Интерпретацijske вежбе, вибрато, трилери. - Развијање тона, уједначавање регистара. - Развијање лепог тона и прецизне интонације.		
Лествице:						Лествице:		
Учење различитих тоналитета и обликовање тона. - Уједначавање регистара, ширење опсега. - Сви тонови скале морају бити уједначени у боји и јачини. - Развијање спретности руку, језика и даха, , упознавање нових тоналитета.						Ученик ће бити способан да свира скале у опсегу од е до ц3 у бржим осминама. Све тонове скале свира тако да буду уједначени у боји, јачини и трајању. У току школовања обрадити све тоналитете, дурске и молске, са тоничним трозвучком. У свирању лествица примењивати разложено свирање, као и свирање доминантних дурских и умањених септакорда код молских тоналитета.		
Етиде:						Етиде:		
- Синхронизација покрета прстију и усклађивање са језиком. - Развијање способности у читању нотног текста и техника прстију. - Развијање технике, способност свирања у различитим тоналитетима, способност читања нотног текста						Проширивање претходно стеченог знања и рад на његовој примени у пракси.. Упутити ученика на аналитичан приступ рада који се односи на тоналитет и предзнаке у току саме вежбе, сложеније ритмичке, техничке и тонске елементе, као и рад на појединим пасажима који захтевају посебну пажњу. Код ученика, преко етида разноврсног садржаја и захтева, развијати уредност у вежбању, поштовање сваке ноте и ознаке у нотном тексту које се односе на темпо, динамичко и агогичко нијансирање.		
Комади:						Комади:		
Развијање осећаја за ритам и прецизну интонацију, заједничко музицирање, учење напамет. Упознавање музичких стилова, учење напамет, свирање са клавиром Реализовање и повезивање стечених знања и вештина у области инструменталног и музичког развоја уз индивидуалних доживљај музичког текста.						Ученик ће бити способан да свира са лакоћом изабране комаде које треба да изводи на јавним наступима уз пратњу клавира. Упознавање са различитим музичким стиливима и њиховим одликама и значај њиховог правилног интерпретирања. Развијати све музичке и техничке елементе и њихово повезивање са слушно естетским процесом. Створити музички израз користећи динамику, артикулацију и звучне ефекте.		
Смотра/ Испит:	Смотра: 1 дур. и 1 мол. са тонич.квинтак. и малим разлагањем, 2 етиде разл.карактера, 1 комад с клавиром напамет	Испит: 1 дур. и 1 мол. лествица, 2 етиде разл.карактера, 1 комад с клавиром-напамет	Испит:	Испит: 1 дур. и 1 мол. лествица, 2 етиде разл.карактера, 1 комад с клавиром-напамет	Испит: 1 дурска и 1 молска лествица 2 етиде разл.карактера 1 комад уз пратњу клавир-напамет			
Планирани поступци у реализацији наставне теме и начини провере остварености циљева:								
У настави дувачких инструмената посебну пажњу треба усмерити на обликовање тона, његову правилну поставку кроз упознавање са основама технике дисања и правилну импостацију усника или писка. Од самог почетка, у оквиру регистра који омогућава најлакшу емисију тона, применити све елементе који се односе на правилно узимање ваздуха и његово рационално коришћење кроз правилно обликовање усана код инструмената са трском (klarinet, саксофон). Начин провере: -формативно оцењивање, редовно месечно проверавање постигнућа ученика на часу у току савладавања школског програма -сумативно оцењивање, на крају програмске целине или за класификациони период								

Труба

Први разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Овладавање основама вештине дисања
- Формирање амбазуре и атака (рад пред огледалом)
- Импозиција усника (рад пред огледалом)
- Почетак свирања из нота
- Држање инструмента
- Вежбе дисања на инструменту
- Постављање првог тона на инструменту
- Постављање осталих тонова (максимум до опсега квинте)
- Постављање контроле свирања

ЛИТЕРАТУРА

- Ђорђе Тошић: Комплетна метода, свеска I
- Дубравко Марковић: Почетне вежбе за трубу
- Чарлс Колин: Почетне студије за трубу
- А. Митронов: Школа за трубу

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- четири дурске скале у једној октави.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају школске године)

1. Једна лествица;
2. Две вежбе различитог карактера;
3. Један комад са клавирском пратњом, напамет.

Други разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Постепена и педантна надградња основа постављених у I разреду и њихова елементарна примена:
- Вежбе на аликвотним тоновима

ЛЕСТВИЦЕ

Це-дур кроз једну октаву у целим нотама, половинама и четвртинама, са различитим комбинацијама легата на скали у четвртинама и осминама

ЛИТЕРАТУРА

- Ђорђе Тошић: Комплетна метода, свеска I
- В. Вурм: 45 Лаких етида за трубу
- Дубравко Марковић: Тоналне студије
- Алојз Стрнад: Метода учења трубе
- Д. Марковић: Збирка лакших композиција за трубу

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- четири дурске и четири молске лествице у једној октави са разложеним трозвуком.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

- 1) Две скале: дурска и молска;
- 2) Једна вежба, етида или песма из градива;
- 3) Једна композиција са клавирском пратњом, напамет.

Труба

Трећи разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Даља надградња основа и њихова примена у елементарној интерпретацији
- Вештина контроле тона у разним динамикама од *p* до *f*.
- Стабилизација контроле елементарних артикулација.
- Контрола квалитета тона у стакату.
- Вежбе на аликвотним тоновима
- Рад на предувавању у VII позицији
- Опсег у свирању из нота: мало *f*ис до *e*2, по могућству *e*2

ЛЕСТВИЦЕ

- четири дурске и четири молске лествице кроз једну октаву у четвртинама и осминама
- Хроматика.

ЛИТЕРАТУРА

- Ч.Гордон: Школа са трубу
- Ђорђе Тошић: Комплетна метода, свеска I
- В.Вурм: 45 Лаких етида са трубу
- Сигмунд Херинг: Течај за трубу

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- дурски и молски тоналитети до три или четири предзнака
- Најмање две композиције у нивоу градива

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

- 1) Две скале: једна дурска и једна молска;
- 2) Једна етида;
- 3) Једна композиција са клавирском пратњом, напамет.

Четврти разред:

(2 часа недељно – 66 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Систематска надградња основа кроз њихову примену у технички сложенијим захтевима
- Вежбе на аликвотним тоновима
- Минимални опсег у свирању из нота: мало *f*ис до *be*2

ЛЕСТВИЦЕ

Дурске и молске скале закључно са шест предзнака

ЛИТЕРАТУРА

- А.Петит: Гранде метода за корнет
- Ј. Б. Арбан: Гранде метода
- В.Вурм: 40 Етида са трубу
- Алојз Страд: Метода учења трубе (избор вежби одговарајућег нивоа)
- Ђорђе Тошић: Уџбеник флексибилне технике за нижу школу
- Ј.Б.Арбан: Популарне мелодије и песме за трубу

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- Све дурске и молске лествице у 1 октави.
- Хроматика.
- Најмање две композиције у нивоу градива,

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током шк. године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

- 1) Две скале (дурска и молска);
- 2) Две етиде: једна техничка и једна мелодијска;
- 3) Једна композиција са кл. пратњом по могућности циклична, напамет.

Предмет:	ТРУБА	Разреди:	I	II	III	IV	Облик рада:
Недељни фонд часова:	I циклус: 2 часа недељно, 30 мин. II циклус: 2 часа недељно, 45 мин.	Годишњи фонд часова:	70	70	70	66	индивидуални
Наставни одсек/ Група	Обавезни - класична музика / ЛИМЕНИ ДУВАЧИ						
Просветни гласник:	Просветни Гласник број 5 од 05.07.2010						
Циљеви наставе предмета:	Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.						
Задаци наставе предмета:	Овладавање основама функционално оптималне и здравствено безбедне технике дисања. - Формирање волумена дисајних путева. - Формирање оптималне амбажуре. - Оптимална импостација усника. - Овладавање оптималним држањем инструмента. - Оптимална импостација дувања на инструменту.						
Начин остваривања програма предмета:							
Индивидуални практични рад. Настава се реализује кроз практичну наставу уз теоретска тумачења							
Циљеви учења за предмет или исходи по разредима:							
Модул / област	I	II	Модул / област	III	IV		
Тонске и техничке вежбе :			Тонске и техничке вежбе :				
Упознавање са техником дисања и са инструментом, зујање усница, на уснику - формирање тона. Савладавање технике дисања. Усавршавање вежбе технике дисања. Правилно држање инструмента, издржавање тонова. Правилна поставка писка. Ширење опсега без усника и са усником; Контрола тона у различитим нотним вредностима. Интервали у 7 позицији на инструменту у октавама.			- Техничке и тонске вежбе. - Ширење опсега. - Проширење свирања интервала. - Контрола тона од p-f. - Легато вежбе, хроматика. - Аликвоти - Упознавање са техником дисања и са инструментом, зујање усница, на уснику - формирање тона. - Легато свирање интервала.				
Лествице:			Лествице:				
Рад на формирању тонова на правилном изговору атака и на интонацији - Нотне вредности - цела, половина; Рад на правилном изговору - атака - Контрола интонације и нотне вредности половина и четвртина. Овладавање елементарним артикулацијама.			- Развој способности контроле тона у декрешенду. - Усаглашавање рада језика и прстију. - Упознавање са терминима и појмовима из мелодике и ритма.Стабилност контроле, елементарна артикулација. Контрола тона у стакату.				
Етиде:			Етиде:				
Контрола узимања ваздуха у вежбама (у 4/4 такту) рад на тону, атаци и интонацији. - Рад на контроли ваздуха у 2/4 и 3/4 такту. - Рад на интервалима и литератури. -Контрола у различитим нотним вредностима. - Овладавање елементарним артикулацијама.			Проширивање претходно стеченог знања и рад на његовој примени у пракси.. Упутити ученика на аналитичан приступ рада који се односи на тоналитет и предзнаке у току саме вежбе, сложеније ритмичке, техничке и тонске елементе, као и рад на појединим пасажима који захтевају посебну пажњу. Код ученика, преко етида разноврсног садржаја и захтева, развијати уредност у вежбању, поштовање сваке ноте и ознаке у нотном тексту које се односе на темпо, динамичко и агогичко нијансирање.				
Комади:			Комади:				
Реализовање и повезивање стечених знања и вештина у области инструменталног и музичког развоја уз индивидуалних доживљаја музичког текста. Рад на интонацији, тону и динамици. Рад на динамици - крешендо и декрешендо.			Контрола тона, крешенда, декрешенда, контрола интонације. Контрола ваздуха. Упознавање са различитим музичким стиливима и њиховим одликама и значај њиховог правилног интерпретирања. Развијати све музичке и техничке елементе и њихово повезивање са слушно естетским процесом. Створити музички израз користећи динамику, артикулацију и звучне ефекте.				
Смотра/ Испит:	Смотра: 1 лествица, 2 вежбе разл.карактера, 1 комад с клавиром напамет	Испит: 1 дур. и 1 мол. лествица 1 вежба-етида или песма, 1 комп. с клавиром напамет	Испит:	Испит: 1 дур. и 1 мол. лествица, 1 етида 1 комп. с клавиром напамет	Испит: 2 лествице (дур и мол) 2 етиде разл.карактера 1 комад уз пратњу клавира (по могућности циклична)- напамет		
Планирани поступци у реализацији наставне теме и начини провере остварености циљева:							
У настави дувачких инструмената посебну пажњу треба усмерити на обликовање тона, његову правилну поставку кроз упознавање са основама технике дисања и правилну импостацију усника или писка. У том циљу је неопходно веома полако, педантно и темељито овладавати сваким поједином елементом основа технике дувања,као и базичним елементима оптималне координације интелектуалног, емоционалног, физиолошког и физичког аспекта свирања на дувачком инструменту. Начин провере: -формативно оцењивање, редовно месечно проверавање постигнућа ученика на часу у току савладавања школског програма -сумативно оцењивање, на крају програмске целине или за класификациони период							

Тромбон

Први разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Правилно држање тела, Правилно дисање.
- Зујање са уснама, Зујање на уснику.
- Правилно постављање усника на усне.
- Држање инструмента.
- Дневне вежбе са уснама и са усником.

ЛЕСТВИЦЕ: Бе, Це.

ПРОГРАМ

- Штајнер Ференц: Позаунен, А, Бе, Це
- Кони Рослунд: Школа за тромбон
- Паул Херпхурт: Школа за тромбон, I део

КОМАДИ

- Ујфалуши-Штајнер: Комади за извођење, избор
- Д. Марковић: Први наступ
- А. Бенчић: Весели тромбон
- Штајнер Ференц: Позаунен, А, Бе, Це, избор

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- две лествице;
- двадесет вежби;
- четири композиције по слободном избору.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају школске године)

1. Две вежбе различитог карактера;
2. Један комад са клавирском пратњом, напамет.

Други разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Усавршавање методе зујања.
- Проширивање обима тонова.
- Вежбе на аликвотним тоновима, према могућностима ученика.

ЛЕСТВИЦЕ

Дурске лествице до четири предзнака.

ПРОГРАМ

- Штајнер Ференц: Позаунен: А Бе Це.
- Паул Херпхурт: Школа за тромбон I део - избор
- Лафосе: Комплетна метода I део - избор

КОМАДИ

Комади за тромбон и клавир

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- скале до два предзнака;
- двадесет вежби;
- четири комада.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

- 1) Две вежбе различитог карактера;
- 2) Један комад са клавирском пратњом, напамет.

Тромбон

Трећи разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Проширивање обима тонова.
- Артикулација, фразирање.

ЛЕСТВИЦЕ

Све дурске лествице у четвртинама и осминама према могућностима ученика.

ПРОГРАМ

- Слокар: Школа за тенор тромбон
- Шлосберг- Дневне вежбе
- Р. Милер: Школа за тенор тромбон, II део.

КОМАДИ

- Албум за тромбон и клавир: Млади тромбонисти, Музика, Лењинград (избор).
- Ујфалуши и Штајнер: Комади за извођење за тромбон и клавир (избор).

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- тридесет вежби;
- четири композиције са клавирском пратњом.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

- 1) Једна дурска лествица, напамет;
- 2) Две композиције различитог карактера;
- 3) Једна композиција уз клавирску пратњу, напамет.

Четврти разред:

(2 часа недељно – 66 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Проширивање обима тонова.
- Артикулација, фразирање.

ЛЕСТВИЦЕ

Све дурске и молске лествице у осминама, по могућностима ученика.

ПРОГРАМ

- Лафосе: Комплетна метода I део (избор)
- Џералд Борднер: I део
- Ф. Квиттовски: Избор етида III део

КОМАДИ

- Б. Григорјев: Лаки комади и ансамбли за тромбон и клавир (избор)
- Албум за тромбон и клавир (избор)

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- скале до пет предзнака;
- двадесет етида;
- четири композиције са клавирском пратњом.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током шк. године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

- 1) Једна дурска и једна молска лествица, напамет;
- 2) Две едите различитог карактера;
- 3) Једна композиција уз клавирску пратњу, напамет.

Предмет:	ТРОМБОН	Разреди:	I	II	III	IV	Облик рада:
Недељни фонд часова:	I циклус: 2 часа недељно, 30 мин. II циклус: 2 часа недељно, 45 мин.	Годишњи фонд часова:	70	70	70	66	индивидуални
Наставни одсек/ Група	Обавезни - класична музика / ЛИМЕНИ ДУВАЧИ						
Просветни гласник:	Просветни Гласник број 5 од 05.07.2010						
Циљеви наставе предмета:	Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.						
Задачи наставе предмета:	Овладавање основама функционално оптималне и здравствено безбедне технике дисања. - Формирање волумена дисајних путева. - Формирање оптималне амбажуре. - Оптимална импостација усника. - Овладавање оптималним држањем инструмента. - Оптимална импостација дувања на инструменту.						
Начин остваривања програма предмета:							
Индивидуални практични рад. Настава се реализује кроз практичну наставу уз теоретска тумачења							
Циљеви учења за предмет или исходи по разредима:							
Модул / област	I	II	Модул / област	III	IV		
Тонске и техничке вежбе :			Тонске и техничке вежбе :				
Упознавање са техником дисања и са инструментом, зујање усница, на уснику - формирање тона. Савладавање технике дисања. Усавршавање вежби технике дисања. Правилно држање инструмента, издржавање тонова. Правилна поставка писка. Ширење опсега без усника и са усником; Контрола тона у различитим нотним вредностима. Интервали у 7 позицији на инструменту у октавама.			- Техничке и тонске вежбе. - Ширење опсега. - Проширење свирања интервала. - Контрола тона од p-f. - Легато вежбе, хроматика. - Аликвоти - Упознавање са техником дисања и са инструментом, зујање усница, на уснику - формирање тона. - Легато свирање интервала.				
Лествице:			Лествице:				
Рад на формирању тонова на правилном изговору атака и на интонацији - Нотне вредности - цела, половина; Рад на правилном изговору - атака - Контрола интонације и нотне вредности половина и четвртина. Овладавање елементарним артикулацијама.			- Развој способности контроле тона у декрешенду. - Усаглашавање рада језика и прстију. - Упознавање са терминима и појмовима из мелодике и ритма.Стабилност контроле, елементарна артикулација. Контрола тона у стакату.				
Етиде:			Етиде:				
Контрола узимања ваздуха у вежбама (у 4/4 такту) рад на тону, атаци и интонацији. - Рад на контроли ваздуха у 2/4 и 3/4 такту. - Рад на интервалима и литератури. -Контрола у различитим нотним вредностима. - Овладавање елементарним артикулацијама.			Проширивање претходно стеченог знања и рад на његовој примени у пракси.. Упутити ученика на аналитичан приступ рада који се односи на тоналитет и предзнаке у току саме вежбе, сложеније ритмичке, техничке и тонске елементе, као и рад на појединим пасажима који захтевају посебну пажњу. Код ученика, преко етида разноврсног садржаја и захтева, развијати уредност у вежбању, поштовање сваке ноте и ознаке у нотном тексту које се односе на темпо, динамичко и агогичко нијансирање.				
Комади:			Комади:				
Реализовање и повезивање стечених знања и вештина у области инструменталног и музичког развоја уз индивидуалних доживљај музичког текста. Рад на интонацији, тону и динамици. Рад на динамици - крешендо и декрешендо.			Контрола тона, крешенда, декрешенда, контрола интонације. Контрола ваздуха. Упознавање са различитим музичким стиливима и њиховим одликама и значај њиховог правилног интерпретирања. Развијати све музичке и техничке елементе и њихово повезивање са слушно естетским процесом. Створити музички израз користећи динамику, артикулацију и звучне ефекте.				
Смотра/ Испит:	Смотра: 2 вежбе разл.каракт., 1 комад с клавиром – напамет	Испит: 2 вежбе разл.карактера, 1 комад с клавиром напамет	Испит:	Испит: 1 дурска лествица. напамет 2 комп. различитог карактера 1 комп.уз клавир.праћу напамет		Испит: 1 дурска и 1 молска лествица- напамет 2 етиде разл. карактера 1 композиција уз пратњу клавира-напамет	
Планирани поступци у реализацији наставне теме и начини провере остварености циљева:							
У настави дувачких инструмената посебну пажњу треба усмерити на обликовање тона, његову правилну поставку кроз упознавање са основама технике дисања и правилну импостацију усника или писка. Од самог почетка, у оквиру регистра који омогућава најлакшу емисију тона, применити све елементе који се односе на правилно узимање ваздуха и његово рационално коришћење кроз одговарајуће обликовање усана код инструмената са усником (хорна, труба, тромбон, туба) Начин провере: -формативно оцењивање, редовно месечно проверавање постигнућа ученика на часу у току савладавања школског програма -сумативно оцењивање, на крају програмске целине или за класификациони период							

Хорна

Први разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Постављање технике дисања.
- Формирање амбасуре и атака.
- Импостација усника.
- Импостација инструмента.
- Постављање тонова.

ЛИТЕРАТУРА

- Д. Марковић: Школа за хорну, I део (Це-Ге)
- Силађи и Кекењеши: Школа за хорну, I део (вежбе у предвиђеном опсегу)
и друга одговарајућа литература
- Д. Марковић: Школа за хорну, I део (лаке песмице са клавирском пратњом)
- М. Алфонс, I свеска
- Л. Теве: Комплетна метода за хорну, I свеска
- Силађи и Кекењеши: Школа за хорну, I део
- Ч. Ф. Гусе: I књига
- Анонимус: Мелодија
- В. А. Моцарт: Азбука (Це-дур)
- и друге композиције по избору наставника и могућности ученика.

Напомена

Код вежби дисања користити : "Мени не фали даха", аутор: Мишел Рикије.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- четири дурске лествице;
- двадесет вежби;
- један комад са клавиром.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

Смотра (на крају школске године)

1. Једна лествица;
2. Две вежбе различитог карактера;
3. Један комад са клавирском пратњом, напамет.

Други разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Поступно ширење тонског опсега.

Контрола тона у целим нотама, половинама и четвртинама.

Техника контроле тона у крешенду и декрешенду.

Овладавање елементарним артикулацијама (тенуто, легато и маркато).

ЛЕСТВИЦЕ

А-дур и а-мол (и Бе-дур у зависности од могућности ученика), у целим нотама, половинама, четвртинама и осминама и разним ритмичким комбинацијама.

ЛИТЕРАТУРА

- Д. Марковић: Школа за хорну, II део
- Силађи и Кекењеши: Школа за хорну, I део (вежбе у предвиђеном опсегу)
и друга одговарајућа литература
- М. Алфонс, I свеска
- Л. Теве: Комплетна метода за хорну, I свеска
- Ч. Ф. Гусе: I књига
- П. Мај: I и III минијатура
- Ђ. Перголези: Каватина, (це-мол)
- Д. Марковић: Мали валцер
и друге композиције по избору наставника и могућности ученика.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- осам дурских лествица;
- две молске лествице;
- Гиртл до 40. вежбе;
- два комада са клавиром.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

- Једна дурска и једна молска лествица;
- Једна етида;
- Један комад са клавиром, напамет.

Хорна

Трећи разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Даље ширење опсега без притискања усника на усне.

Проширење способности свирања интервала.

Контрола тона до нивоа осмина. Вештина контроле тона у разним динамикама од *p* до *f*.

Вештина контроле крешенда и декрешенда без нарушавања квалитета тона и интонације.

Почетак рада на систематској студији легата.

Стабилизација контроле елементарних артикулација.

Контрола квалитета тона у стакату. Рад на развоју технике прстију.

ЛЕСТВИЦЕ

Це-дур, Ге-дур, Бе-дур, Це-мол, ге-мол, ха-мол и остале у зависности од могућности ученика, у целим нотама, половинама, четвртинама и осминама, у разним ритмичким комбинацијама и артикулацијама (легато, стакато) контрола тона у динамици *p – f* и обрнуто.

ЛИТЕРАТУРА

Д. Гиртл: Школа за хорну, I свеска (вежбе у предвиђеном опсегу)

Ф. Шолар: Школа за хорну, I свеска (вежбе у предвиђеном опсегу)

Силађи и Кекењеш: Школа за хорну, I и II део (вежбе у предвиђеном опсегу) и друга одговарајућа литература.

М. Алфонс, II свеска

Л. Теве: Комплетна метода за хорну, II свеска и друге композиције по избору наставника и могућности ученика.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- дурске и молске лествице до 4 предзнака;
- терце, кварте и цела свеска бр. 1 Гиртла;
- два комада уз клавирску пратњу.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

Једна дурска и једна молска лествица;

Једна етида;

Један комад са клавиром, напамет.

Четврти разред:

(2 часа недељно – 66 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Систематска надградња основа кроз њихову примену у технички сложенијим захтевима:

Ширење опсега.

Даље усавршавање свирања интервала. Контрола тона у шеснаестинама. Контрола тона од *pp* и *ff*. Легато. Интервала до октаве. Рад на осталим артикулацијама.

Рад на напретку технике прстију.

ЛЕСТВИЦЕ

Еф-дур, Ас-дур, Де-дур, Ха-дур, де-мол, еф-мол, фис-мол, цис-мол и остале у зависности од могућности ученика, у целим нотама, половинама, четвртинама, осминама, у разним ритмичким комбинацијама и артикулацијама (легато, стакато).

ЛИТЕРАТУРА

Ф. Шолар: Школа за хорну, I и II свеска (избор)

Силађи и Кекењеш: Школа за хорну, I и II свеска

Д. Марковић: Школа за хорну, III и IV део (избор)

Л. Теве: Комплетна метода за хорну, II свеска

М. Алфонс, II свеска и друга одговарајућа лит.

М. Влајин: Багатела II

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА:

- све дурске и молске лествице;
- Шолар – до 64. вежбе;
- два комада уз клавирску пратњу.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

Једна дурска и једна молска лествица.

Две етиде (једна у брзом темпу, друга у спором).

Комад уз клавирску пратњу, напамет.

Предмет:	ХОРНА	Разреди:	I	II	III	IV	Облик рада:
Недељни фонд часова:	I циклус: 2 часа недељно, 30 мин. II циклус: 2 часа недељно, 45 мин.	Годишњи фонд часова:	70	70	70	66	индивидуални
Наставни одсек/ Група	Обавезни - класична музика / ЛИМЕНИ ДУВАЧИ						
Просветни гласник:	Просветни Гласник број 5 од 05.07.2010						
Циљеви наставе предмета:	Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.						
Задаци наставе предмета:	Развијање љубави према музици и инструменту хорни. Постављање основа за оптималну координацију интелектуалног, емоционалног, физиолошког и физичког аспекта свирања хорне. Овладавање основама технике свирања хорне. Формирање оптималне амбатуре.						
Начин остваривања програма предмета:							
Индивидуални практични рад. Настава се реализује кроз практичну наставу уз теоретска тумачења							
Циљеви учења за предмет или исходи по разредима:							
Модул / област	I	II	Модул / област	III	IV		
Тонске и техничке вежбе :			Тонске и техничке вежбе :				
Техника дисања; Упознавање са инструментом, зујање усница, на уснику - формирање тона, ширење регистра. Контрола тонова у целим нотама, половинама и четвртинама. Ширење тонског опсега; Артикулација, стакато; Контрола тонова у целим нотама, половинама и четвртинама. Артикулација легато, маркато.			Техника дисања; Упознавање са инструментом, зујање усница, на уснику - формирање тона, ширење регистра. Контрола тонова у целим нотама, половинама и четвртинама. Ширење тонског опсега. Контрола тонова у целим нотама, половинама и четвртинама. Артикулација легато, маркато.				
Лествице:			Лествице:				
Рад на формирању тонова, на правилном изговору атака, на интонацији. - Нотне вредности - четвртине.			- Развој способности контроле тона у декрешенду. - Усаглашавање рада језика и прстију. - Упознавање са терминима и појмовима из мелодике и ритма. Стабилност контроле, елементарна артикулација. Контрола тона у стакату.				
Етиде:			Етиде:				
Контрола узимања ваздуха у вежбама (у 4/4 такту) рад на тону, атаци и интонацији. - Рад на контроли ваздуха у 2/4 и 3/4 такту. - Рад на интервалима и литератури. -Контрола у различитим нотним вредностима. - Овладавање елементарним артикулацијама.			Проширивање претходно стеченог знања и рад на његовој примени у пракси.. Упутити ученика на аналитичан приступ рада који се односи на тоналитет и предзнаке у току саме вежбе, сложеније ритмичке, техничке и тонске елементе, као и рад на појединим пасажима који захтевају посебну пажњу. Код ученика, преко етида разноврсног садржаја и захтева, развијати уредност у вежбању, поштовање сваке ноте и ознаке у нотном тексту које се односе на темпо, динамичко и агогичко нијансирање.				
Комади:			Комади:				
Реализовање и повезивање стечених знања и вештина у области инструменталног и музичког развоја уз индивидуалних доживљај музичког текста. Рад на интонацији, тону и динамици. Рад на динамици - крешендо и декрешендо.			Контрола тона, крешенда, декрешенда, контрола интонације. Контрола ваздуха. Упознавање са различитим музичким стилизовима и њиховим одликама и значај њиховог правилног интерпретирања. Развијати све музичке и техничке елементе и њихово повезивање са слушно естетским процесом. Створити музички израз користећи динамику, артикулацију и звучне ефекте.				
Смотра/ Испит:	Испит: 1 дур. и 1 мол. лествица, 1 етида, 1 комад с клавиром напамет	Испит: 1 дур. и 1 мол. лествица, 1 етида, 1 комад с клавиром напамет	Испит:	Испит: 1 дур. и 1 мол. лествица, 1 етида, 1 комад с клавиром напамет	1 дурска и 1 молска лествица 2 етиде разл. карактера 1 комад уз пратњу клавира-напамет		
Планирани поступци у реализацији наставне теме и начини провере остварености циљева:							
У настави дувачких инструмената посебну пажњу треба усмерити на обликовање тона, његову правилну поставку кроз упознавање са основама технике дисања и правилну импостацију усника или писка. Од самог почетка, у оквиру регистра који омогућава најлакшу емисију тона, применити све елементе који се односе на правилно узимање ваздуха и његово рационално коришћење кроз одговарајуће обликовање усана код инструмената са усником (хорна, труба, тромбон, туба) Начин провере: -формативно оцењивање, редовно месечно проверавање постигнућа ученика на часу у току савладавања школског програма -сумативно оцењивање. на крају програмске целине или за класификациони период							

Удараљке

- Добош
- Тимпани
- Маримба

Ови ударачки инструменти изучавају се по четворогодишњем програму и то:

- ❖ Добош у I, II, III и IV разреду
- ❖ Тимпани у III и IV разреду
- ❖ Маримба у IV разреду

Добош

Први разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Постављање руку и техничке вежбе.
- Упознавање са основним нотним вредностима и њихова практична примена.
- Савлађивање литературе..

ЛИТЕРАТУРА

- Ј. Спрунк: Етиде за добош, вежбе од броја 1 до 45
- Х. Кнауер: Етиде за добош, вежбе од броја 1 до 7
- Д. Палиев: Комади уз пратњу клавира
- Шинстајн и Хое: Дуети за добош
- Други материјал са истом проблематиком

ТЕХНИЧКЕ ВЕЖБЕ

Постављање руку у гард. “Хидраулика” – опонашање удараца из зглоба са контролом путање палице – једноструки ударци из зглоба са освртом на положај руку и тела. Упоредо са тим у II тромесечју упознавати ученика са нотним вредностима: цела, половина, четвртина и осмина ноте (теоретски), што у II полугодишту треба практично применити, а до краја школске године обрадити триоле и шеснаестине у зависности од способности ученика.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

У првом разреду се ради на постављању руку у гард. “Хидраулика” – опонашање удараца из зглоба са контролом путање палице – једноструки ударци из зглоба са освртом на положај руку и тела.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

Други разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Технички и ритмички прогрес.
- Усвајање нових ритмичких комбинација..
- Савлађивање литературе.

ЛИТЕРАТУРА

- Ј. Срунк: Етиде за добош, вежбе од броја 20 до 60
- Schinstine & Hое: Дуети за добош
- Д. Палиев: Комади уз пратњу клавира
- Други материјал са истом проблематиком

ТЕХНИЧКЕ ВЕЖБЕ

Двоструки ударци из зглоба са постепеним увођењем рудимената - *SINGL-ROL, LONG-ROL* и *PARADIDL*.

Упоредо са тим направити ретроспективу градива из претходног разреда, а након тога теоретски и практично

упознати ученика са пунктираним шеснаестинама. Вежбе изводити у два динамичка нивоа - пиано и форте.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

У другом разреду обавезно је усвајање двоструких удараца из зглоба са постепеним увођењем рудимената - *SINGL-ROL, LONG-ROL* и *PARADIDL*.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

Добош и тимпани

Трећи разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Добош: - Даљи технички прогрес.
- Рад на предударачима и рудиментима.
- Савлађивање литературе.

Тимпани: - Постављање руку и техничке вежбе.
- Свирање основних ритм. вредности.
- Савлађивање литературе.

ТЕХНИЧКЕ ВЕЖБЕ

Добош: Техника прстију. Упознавање ученика са тридесетдвојкама, једноструким предударачем и одговарајућим рудиментима који у себи садрже једноструки предударац. Уводне вежбе за извођење вирбла.

Тимпани: - Постављање руку у гард. Једноструки ударци са одбијањем палица. Једноструки и наизменични ударци из зглобова и прстију, као и свирање нота основних ритмичких вредности: цела, половина, четвртина и осмина ноте прво на једном, а затим на два тимпана.

ЛИТЕРАТУРА

Добош: - Сва литература која у себи садржи обрађену поменућу проблематику.
- Комади уз пратњу клавира и дуети.

Тимпани: - Х. Кнауер: Етида за тимпане, вежбе од броја 1 до 13
- Р. Хохраинер: Етиде за тимпане, вежба од броја 1 до 10
- Е. Куене: Етиде од броја 1 до 24
- Други материјал са истом проблематиком

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- за ДОБОШ: Техника прстију. Упознавање ученика са тридесетдвојкама.

- за ТИМПАНА: Постављање руку у гард. Једноструки ударци са одбијањем палица. Једноструки и наизменични ударци из зглобова и прстију, као и свирање нота основних ритмичких вредности: цела, половина, четвртина и осмина ноте прво на једном тимпану.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

Добош, тимпани и маримба

Четврти разред:

(2 часа недељно – 66 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Добош:
- Даљи технички напредак.
 - Рад на неправилним ритмичким групама.
 - Почетак рада на динамичким нијансирањима.
 - Савлађивање литературе.

- Тимпани:
- Рад на два тимпана.
 - Динамичка нијансирања.
 - Денфовање тимпана.
 - Савлађивање литературе.

ТЕХНИЧКЕ ВЕЖБЕ

Добош: Двоструки ударци са комбинацијом зглоба и прстију. Двоструки предударац на четвртини, осмини и одговарајући рудименти. Теоретски и практично упознати ученика са неправилним ритмичким групама (квинтола, септола и деветола). Прес-вирбл са динамичким нијансирањем и рудименти (5, 7, и 9 STROUK-ROL).

Тимпани: - Вежбе за два тимпана са триолама и шеснаестинама у пиано и форте динами као и денфовање (пригушивање) тимпана.

ЛИТЕРАТУРА

Добош: По избору – вежбе са вирблом ритмичких вредности од целе до шеснаестине.

- Комади уз пратњу клавира и дуети.

Тимпани: - Х. Кнауер: Етиде за тимпане, вежбе од броја 14 до 31

- Е. Кеуне: Етиде од броја 25 до 36
- Други материјал са истом проблематиком.

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Маримба:
- Постављање руку.
 - Рад на лествицама и техничким вежбама.
 - Савлађивање литературе.

ЛЕСТВИЦЕ

- Постављање руку у гард.
- Дурске и молске лествице у варијантама.

ЛИТЕРАТУРА

- М. Голденберг: Модерна школа за ксилофон, вибрафон и маримбу
- Други материјал (етиде и комади соло и уз пратњу клавира).

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- за ДОБОШ: Двоструки ударци са комбинацијом зглоба и прстију. Двоструки предударац на четвртини, осмини и одговарајући рудименти. Прес-вирбл са динамичким нијансирањем и рудименти (5, 7, и 9 STROUK-ROL).
- за ТИМПАНА: Вежбе за два тимпана са триолама и шеснаестинама у пиано и форте динами као и денфовање (пригушивање) тимпана.
- за МЕЛОДИЈСКЕ УДАРАЉКЕ: Постављање руку у гард. Дурске и молске лествице у варијантама.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

Предмет:	УДАРАЉКЕ	Разреди:	I	II	III	IV	Облик рада:
Недељни фонд часова:	I циклус: 2 часа недељно, 30 мин. II циклус: 2 часа недељно, 45 мин.	Годишњи фонд часова:	70	70	70	66	индивидуални
Наставни одсек/ Група	Обавезни - класична музика / УДАРАЉКЕ						
Просветни гласник:	Просветни Гласник број 5 од 05.07.2010						
Циљеви наставе предмета:	Оспособљавање ученика за наставак школовања на одсеку за удараљке средње музичке школе, а истовремено и за аматерско бављење свирањем на удараљкама, на нивоу основношколског знања и искуства.						
Задачи наставе предмета:	- Овладавање основном техником свирања у складу са индивидуалним, физичким и уметничким могућностима ученика. - Развијање стваралачко извођачке способности ученика. - Усмеравање ученика на заједничко и групно музицирање. - Изградња позитивног односа према музици. - Овладавање елементима музичке писмености...						
Начин остваривања програма предмета:							
Индивидуални практични рад. Настава се реализује кроз практичну наставу уз теоретска тумачења							

Циљеви учења за предмет или исходи по разредима:					
Модул / област	I	II	Модул / област	III	IV
Техничке вежбе :			Техничке вежбе :		
Постављање руку у гард. "Хидраулика" – опонашање ударца из зглоба са контролом путање палице – једноструки ударци из зглоба са освртом на положај руку и тела. Двоструки ударци из зглоба са постепеним увођењем рудимената - SINGL-ROL, LONG-ROL и PARADIDL.			Двоструки ударци са комбинацијом зглоба и прстију. Двоструки предударцац на четвртини, осмини и одговарајући рудименти. Теоретски и практично упознати ученика са неправилним ритмичким групама (книнтола, септола и деветола). Прес-вирбл са динамичким нијансирањем и рудименти (5, 7, и 9 STROUK-ROL).		
Етиде:			Етиде:		
Упознавати ученика са нотним вредностима: цела, половина, четвртина и осмина ноте а након тога теоретски и практично упознати ученика са пунктираним шеснаестинама. Вежбе изводи у два динамичка нивоа - пиано и форте.			Техника прстију. Упознавање ученика са тридесетдвојкама, једноструким предударцем и одговарајућим рудиментима који у себи садрже једноструки предударцац. Уводне вежбе за извођење вирбла. Вежбе за два тимпана са триолама и шеснаестинама у пиано и форте динами као и денфовање (пригушивање) тимпана.		
Комади:			Лествице:		
Повезивање стечене вештине на инструменту са сазнањима из области музичке теорије и навикавање на рад уз пратњу клавира.			Постављање руку у гард. - Дурске и молске лествице у варијантама.		
Начин остваривања програма предмета:			Комади:		
Ударачки инструменти изучавају се по четворогодишњем програму и то: ➤ Добош у I, II, III и IV разреду ➤ Тимпани у III и IV разреду ➤ Маримба у IV разреду			Контрола тона, крешенда, декрешенда, контрола интонације. Контрола ваздуха. Упознавање са различитим музичким стиливима и њиховим одликама и значај њиховог правилног интерпретирања. Развијати све музичке и техничке елементе и њихово повезивање са слушно естетским процесом. Створити музички израз користећи динамику, артикулацију и звучне ефекте.		
Смотра/ Испит:	СМОТРА 1. Једна етида; 2. Један комад уз пратњу клавира.	ИСПИТНИ ПРОГРАМ 1. Две етиде из програма; 2. Један комад уз пратњу клавира или један дует.	Испит:	1. Две етиде из програма за добош (комад); 2. Две етиде из програма за тимпане.	1. Једна вежба или једна етида за добош из програма; 2. Једна вежба или етида за тимпане из програма; 3. Једна лествица и један комад за мелодијске удараљке.

Планирани поступци у реализацији наставне теме и начини провере остварености циљева:

Програм се базира на принципу постепеног упознавања са основним нотним вредностима, од целе до тридесет двојке у зависности од способности и могућности ученика. Програм омогућава примену ученика и остале литературе свих аутора који обрађују ову проблематику. Да би се лакше савладао, неопходно је направити добру припрему техничким вежбама (рад зглобова, прсти шаке, путања палице). Техничке вежбе и етиде су обавезне на сваком часу као и дела уз пратњу клавира, када је то могуће.

Српско традиционално народно свирање

Формирање овог одсека проистекло је из потребе да се национални идентитет српског народа очува и то путем свирања и певања аутохтоног народног мелоса. Неговањем традиционалне песме и свирке укупна светска културна баштина ће сачувати један важан и богат музички сегмент створен у прошлости.

След историјских збивања на овим просторима делом је пригушио, али срећом не и сасвим прекинуо континуитет у очувању и развоју овог националног блага, наравно пре свега захваљујући појединцима из народа који су верно преносили традиционално наслеђе до наших дана. Управо због српског народа, који се никада није одрекао својих музичких корена и оставио нам праву уметничку ризницу, имамо обавезу да је негујемо и даље преносимо.

Кроз образовни систем уводи се упознавање са вештином народног певања и свирања и то онако како је то народ радио на селу јер то је наша традиционална музика. То је оно што нас чини посебнима, то је оно по чему нас други препознају и што представља наше велико духовно богатство. Бављење овом музиком оплемениће младе и подстаћи ће их на самопоштовање, поштовање других култура и развијање осећаја за лепо.

Традиционално народно свирање мора бити неговано кроз упознавање са аерофоним и кордофоним народним инструментима. Сваки ученик бира народни инструмент који ће учити и то му је уједно и главни предмет.

У трећој и четвртој години ОМШ, када се уводи камерна музика или оркестар код класичних инструмената, ученици који похађају одсек за српско традиционално певање и свирање имаће предмет групно свирање (за оне који свирају фрулу или кавал, значи за инструменте који могу да свирају у дуету) или ће морати да похађају још један народни инструмент по избору и то по плану и програму за прва два разреда ОМШ.

Српски традиционални народни инструменти

АЕРОФОНИ (ДУВАЧКИ) ИНСТРУМЕНТИ
(Фрула, двојнице, окарина, шупељка, дудук, кавал, дипле, гајде)

АЕРОФОНИ (ДУВАЧКИ) ИНСТРУМЕНТИ

Први разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- У оквиру наставног програма неопходно је ученика упознати са историјским настанком и развојем инструмента, поставком и начином добијања тона, начином затварања отвора на инструментима и поставком прстију, поставком усана у односу на усник, основама технике дисања и контролом даха.

- Овладати тоновима лествице и радити на квалитету тона који се добија.

- Радити на формирању карактеристичног тона традиционалних народних свирала и све наведене елементе примењивати у свирању народних мелодија.

ЛИТЕРАТУРА

- Оливера Васић и Димитрије Големовић: Народне песме и игре
- Мирјана Вукчевић-Закић: Двојнице бордунског типа
- Димитрије Големовић: Музичка традиција Азбуковице
- Љубинко Миљковић: Музичка традиција Србије III
- Исте, Народне игре V, VI, VII и др.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- десет традиционалних мелодија

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају школске године)

1. Две традиционалне мелодије различитог карактера.

Други разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Увођење украсних тонова и сложенијих ритмичких фигура
- Обавезно слушање теренских снимака
- У овој фази рада треба отпочети са свирањем једноструких и двоструких предудара
- Посебно треба инсистирати на агогичким и динамичким мелодијским захтевима

ЛИТЕРАТУРА

- Александар Линин: Народни музички инструменти
- Љиљана Пешић: Народни музички инструменти на Косову и Метохији
- У раду обавезно користити и теренске снимке сеоских свирача.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- десет традиционалних мелодија

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

- 1) Три традиционалне мелодије различитог карактера.

АЕРОФОНИ (ДУВАЧКИ) ИНСТРУМЕНТИ

Трећи разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Рад на извођењу захтевнијих мелодија у погледу мелодијско-ритмичких и метричких
- проблема,
- Почетни рад на свирању импровизација, рабаџијске и путничке свирке
- Усавршавање украсних тонова, посебно једноструких и двоструких предудара и постудара

ЛИТЕРАТУРА из I и II разреда, као и:

- Петар Д. Вукосављевић: Гајде у Србији
- Петар Д. Вукосављевић: Ерске гајде
- Драгослав Девих: Општи преглед народних музичких инструмената
- Александар Линин: Гајде на Балкану

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- тридесет вежби;
- четири композиције са клавирском пратњом.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

Три традиционалне мелодије различитог карактера.

Четврти разред:

(2 часа недељно – 66 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- На овом нивоу рада ученик мора бити спреман на спретно извођење свих тонова
- Извођење лествице кроз две октаве и у различитим ритмичким комбинацијама
- Појачан рад мора бити усмерен на *parlando rubato* примере
- Упознавање ученика и са осталим дувачким народним инструментима

ЛИТЕРАТУРА

Сва наведена у претходним разредима.

Поред литературе и постојећих нотних записа у раду свакако треба користити и аудио снимке традиционалног народног свирања.

У оквиру четворогодишње редовне наставе пожељно је да ученици покушају да направе неки од инструмената и да овладају вештином прављења и одржавања пискова код гајди.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- десет традиционалних мелодија.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током шк. године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

- 1) Три традиционалне мелодије различитог карактера.

Предмет:	ДУВАЧКИ НАРОДНИ ИНСТРУМЕНТИ - ФРУЛА	Разреди:	I	II	III	IV	Облик рада:
Недељни фонд часова:	I циклус: 2 часа недељно, 30 мин. II циклус: 2 часа недељно, 45 мин.	Годишњи фонд часова:	70	70	70	66	индивидуални
Наставни одсек/ Група	Обавезни - СРПСКО ТРАДИЦИОНАЛНО СВИРАЊЕ / ФРУЛА						
Просветни гласник:	Просветни Гласник број 5 од 05.07.2010						
Циљеви наставе предмета:	Развијање љубави према народној уметности и традиционалном народном свирању. - Упознавање технике дисања и свирања. - Оспособљавање ученика за самостално извођење песме/свирке. - Разумевање музичке фразе, артикулације, стила и динамике. - Оспособљавање ученика за концертну активност. - Оспособљеност за даљи наставак школовања.						
Задачи наставе предмета:	Развијање жеље за слушањем кларинетске музике, као и сталним праћењем музичких токова, како у нашој земљи, тако и свету. Развој креативности и индивидуалности. Стицање техничког и тонског нивоа у складу са учениковим способностима за успешан завршетак основне музичке школе. Стварање потребе код ученика да кроз свирање дувачког инструмента искажу свој свет, способности и знање кроз разне видове јавних наступа.						
Начин остваривања програма предмета:							
Традиционално свирање негује се кроз упознавање са дувачким (аерофоним) и жичаним (кордофоним) народним инструментима. Сваки ученик бира народни инструмент који ће учити и то му је уједно и главни предмет. У трећој и четвртој години основне музичке школе, ученици похађају предмет групно свирање (за оне који свирају фрулу или кавал и др, односно инструменте који могу да се свирају у дуету) или похађају још један народни инструмент по избору и то према плану и програму за први, односно други разред основне музичке школе по коме се изучава други инструмент.							

Циљеви учења за предмет или исходи по разредима:					
Модул / област	I	II	Модул / област	III	IV
Техника дисања:			Техника свирања:		
У оквиру наставног програма неопходно је ученика упознати са историјским настанком и развојем инструмената, поставком и начином добијања тона, начином затварања отвора на инструментима и поставком прстију, поставком усана у односу на усник, основама технике дисања и контролом даха.			Почетни рад на свирању импровизација, рабадијске и путничке свирке. Посебну пажњу треба посветити виртуозитету кроз већи рад на техници и развоју музикалности. Извођење лествице кроз две октаве и у различитим ритмичким комбинацијама (у зависности од техничких могућности инструмента).		
Техника свирања:			Украшавање народних мелодија:		
Овладати тоновима лествице и радити на квалитету тона који се добија. Наставити рад на даљем развоју елементарне технике свирања и проширење свирачког амбитуса преко октаве. Увођење украсних тонова и сложенијих ритмичких фигура (као и аксак ритмова).			Ученик мора бити спреман на спретно извођење свих тонова који се могу добити на инструменту и украсних тонова попут мордента, пралтрилера, трилера. Усавршавање украсних тонова, посебно једноструких и двоструких предудара и постудара на четвртини или осмини основне нотне вредности.		
Нотни и звучни запис:			Народне песме, мелодије и кола:		
Обавезно слушање теренских снимака и покушај да се науче по слуху. Радити на оспособљавању ученика да из нотног записа прочитају народну мелодију. Поред литературе и постојећих нотних записа у раду свакако треба користити и аудио снимке традиционалног народног свирања.			Рад на извођењу захтевнијих мелодија у погледу мелодијско-ритмичких и метричких проблема. Појачан рад мора бити усмерен на parlando rubato примере, најчешће импровизације и виртуозна народна кола са сложеним захтевима у погледу агогике и динамике.		
Народне песме и мелодије:			Изградња инструмената:		
Радити на формирању карактеристичног тона традиционалних народних свирала и све наведене елементе примењивати у свирању народних мелодија. Отпочети са свирањем једноструких и двоструких предудара пред веће нотне вредности, половине и четвртине. Посебно треба инсистирати на агогичким и динамичким мелодијским захтевима кроз посебне вежбе као и кроз конкретне музичке примере.			Упознавање ученика и са осталим дувачким народним инструментима, као што су жигафон, модификована фрула и др, као и са другим начинима усавршавања техничких могућности дувачких инструмената. У оквиру четворогодишње редовне наставе пожељно је да ученици покушају да направе неки од инструмената и да овладају вештином прављења и одржавања пискова код гајди.		
Смотра/ Испит:	1. Две традиционалне мелодије различитог карактера.	Испит: 1. Три традиционалне мелодије различитог карактера.	Испит:	1. Три традиционалне мелодије различитог карактера.	Испит: 1. Три традиционалне мелодије различитог карактера.
Планирани поступци у реализацији наставне теме и начини провере остварености циљева:					
У настави дувачких инструмената посебну пажњу треба усмерити на обликовање тона, његову правилну поставку кроз упознавање са основама технике дисања и правилну импостацију усника или писка. Од самог почетка, у оквиру регистра који омогућава најлакшу емисију тона, применити све елементе који се односе на правилно узимање ваздуха и његово рационално коришћење кроз правилно обликовање усана код инструмената са писком. Начин провере: -формативно оцењивање, редовно месечно проверавање постигнућа ученика на часу у току савладавања школског програма -сумативно оцењивање, на крају програмске целине или за класификациони период					

Српски традиционални народни инструменти

*КОРДОФОНИ (ЖИЧАНИ) ИНСТРУМЕНТИ
(ГУСЛЕ - од једноструних до троструних)*

**КОРДОФОНИ (ЖИЧАНИ)
ИНСТРУМЕНТИ
(ГУСЛЕ - од једноструних
до троструних)**

Први разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Упознавање ученика са историјским настанком и развојем наведених инструмената
- Упознавање са поставком и начином добијања тона, држањем гудала код гусала, усаглашавањем жица код тамбуре.
- Кроз једноставне примере започети са овладавањем вештине која се односи на истовремено певање и свирање на гуслама.
- Посебно треба упутити ученике у одржавање инструмента.

ЛИТЕРАТУРА

Митар С. Влаховић: О гуслама и гусларима у пиротском крају

Драгослав Девић: Народна музика Драгачева
Јасминка Докмановић: Ђемане из југоисточне Србије

Владимир Каракашевић: Гусле и гуслари

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

десет традиционалних мелодија.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају школске године)

1. Две традиционалне мелодије.

Други разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Наставити рад на развоју елемената технике свирања и побољшања квалитета тона.
- Усложњавање мелодијско-ритмичких и агогичких захтева.
- Поставка динамичких сенчења у оквиру мелодијског тока.

ЛИТЕРАТУРА као у I разреду.

Поред литературе и постојећих нотних записа у раду треба користити и аудио снимке традиционалног свирања сеоских свирача.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

десет традиционалних мелодија.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

Три традиционалне мелодије различитог карактера.

АЕРОФОНИ (ДУВАЧКИ) ИНСТРУМЕНТИ

Трећи разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Извођење сложенијих примера народне свирке са више виртуозних елемената.
- Посебно инсистирати на извођењу песама у целини код гусала и рад на драмском приказу текста.
- Код тамбуре треба посебно радити на доброј координацији леве и десне руке у сложеним мелодијско-ритмичким примерима.

ЛИТЕРАТУРА као и у претходна два разреда.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

десет традиционалних мелодија.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

Три традиционалне мелодије различитог садржаја и карактера.

Четврти разред:

(2 часа недељно – 66 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Наставити рад на усавршавању технике свирања и обогаћивању програмског репертоара новим примерима.
- Код певања уз инструменталну пратњу посебно обратити пажњу на драмско доношење текста.
- Већу пажњу треба посветити виртуозним примерима сложених техничких и музичких захтева.

ЛИТЕРАТУРА као и у претходним разредима.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

десет традиционалних мелодија.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Три традиционалне мелодије различитог садржаја и карактера.

Предмет:	ЖИЧАНИ НАРОДНИ ИНСТРУМЕНТИ - ГУСЛЕ	Разреди:	I	II	III	IV	Облик рада:
Недељни фонд часова:	I циклус: 2 часа недељно, 30 мин. II циклус: 2 часа недељно, 45 мин.	Годишњи фонд часова:	70	70	70	66	индивидуални
Наставни одсек/ Група	Обавезни - СРПСКО ТРАДИЦИОНАЛНО СВИРАЊЕ / ГУСЛЕ						
Просветни гласник:	Просветни Гласник број 5 од 05.07.2010						
Циљеви наставе предмета:	Развијање љубави према народној уметности и традиционалном народном свирању. - Упознавање технике дисања и свирања. - Оспособавање ученика за самостално извођење песме/свирке. - Разумевање музичке фразе, артикулације, стила и динамике. - Оспособавање ученика за концертну активност. - Оспособљеност за даљи наставак школовања.						
Задаци наставе предмета:	Развијање жеље за слушањем кларинетске музике, као и сталним праћењем музичких токова, како у нашој земљи, тако и свету. Развој креативности и индивидуалности. Стицање техничког и тонског нивоа у складу са учениковим способностима за успешан завршетак основне музичке школе. Стварање потребе код ученика да кроз свирање дувачког инструмента искажу свој свет, способности и знање кроз разне видове јавних наступа.						
Начин остваривања програма предмета:							
Традиционално свирање негује се кроз упознавање са дувачким (аерофоним) и жичаним (кордофоним) народним инструментима. Сваки ученик бира народни инструмент који ће учити и то му је уједно и главни предмет. У трећој и четвртој години основне музичке школе, ученици похађају предмет групно свирање (за оне који свирају фрулу или кавал и др, односно инструменте који могу да се свирају у дуету) или похађају још један народни инструмент по избору и то према плану и програму за први, односно други разред основне музичке школе по коме се изучава други инструмент.							

Циљеви учења за предмет или исходи по разредима:					
Модул / област	I	II	Модул / област	III	IV
Поставка инструмента:			Техника свирања:		
Упознавање ученика са историјским настанком и развојем наведених инструмената. Упознавање са поставком и начином добијања тона, држањем гудала код гусала. Посебно треба упутити ученике у одржавање инструмента.			Почетни рад на свирању импровизација, рабадијске и путничке свирке. Посебну пажњу треба посветити виртуозитету кроз већи рад на техници и развоју музикалности. Извођење лествице кроз две октаве и у различитим ритмичким комбинацијама (у зависности од техничких могућности инструмента).		
Техника свирања:			Украшавање народних мелодија:		
Радити на квалитету тона који се добија. Наставити рад на даљем развоју елементарне технике свирања и проширење свирачког амбитуса преко октаве. Увођење украсних тонова и сложенијих ритмичких фигура (као и аксак ритмова). Кроз једноставне примере започети са овладавањем вештине која се односи на истовремено певање и свирање на гуслама.			Ученик мора бити спреман на спретно извођење свих тонова који се могу добити на инструменту и украсних тонова попут мордента, пралтрилера, трилера. Усавршавање украсних тонова, посебно једноструких и двоструких предудара и постудара на четвртини или осмини основне нотне вредности.		
Нотни и звучни запис:			Народне песме, мелодије и кола:		
Обавезно слушање теренских снимака и покушај да се науче по слуху. Радити на осposољавању ученика да из нотног записа прочитају народну мелодију. Поред литературе и постојећих нотних записа у раду свакако треба користити и аудио снимке традиционалног народног свирања.			Рад на извођењу захтевнијих мелодија у погледу мелодијско-ритмичких и метричких проблема. Појачан рад мора бити усмерен на parlando rubato примере, најчешће импровизације и виртуозна народна кола са сложеним захтевима у погледу агогике и динамике. Посебно инсистирати на извођењу песама у целини код гусала и рад на драмском приказу текста.		
Народне песме и мелодије:			Изградња инструмената:		
Радити на формирању карактеристичног тона традиционалних народних песама и све наведене елементе примењивати у свирању народних мелодија. Отпочети са свирањем једноструких и двоструких предудара пред веће нотне вредности, половине и четвртине. Посебно треба инсистирати на агогичким и динамичким мелодијским захтевима кроз посебне вежбе као и кроз конкретне музичке примере.			Упознавање ученика и са осталим жичаним народним инструментима, као и са другим начинима усавршавања техничких могућности жичаних инструмената. У оквиру четворогодишње редовне наставе пожељно је да ученици покушају да направе неки од инструмената и да овладају вештином прављења и одржавања истих.		
Смотра/ Испит:	1. Две традиционалне мелодије различитог карактера.	Испит: 1. Три традиционалне мелодије различитог карактера.	Испит:	Испит: 1. Три традиционалне мелодије различитог карактера.	Испит: 1. Три традиционалне мелодије различитог карактера.
Планирани поступци у реализацији наставне теме и начини провере остварености циљева:					
У настави жичаних инструмената посебну пажњу треба усмерити на обликовање тона, његову правилну поставку кроз упознавање са основама технике држања и вођења гудала и правилну импостацију код певања уз гудле. Од самог почетка, у оквиру регистра који омогућава најлакшу емисију тона, применити све елементе који се односе на правилно узимање ваздуха и његово рационално коришћење. Вештина извођења у оквиру традиционалне музике не сме бити заснована на обрадама и стилизацијама већ на репродукцији аутентичних традиционалних мелодија. Учење оригиналних мелодија доприноси упознавању кодираног музичког система традиционалног корпуса и могућност импровизације у оквирима дозвољених норми. Групно свирање на традиционалним инструментима подразумева извођење Начин провере: -формативно оцењивање, редовно месечно проверавање постигнућа ученика на часу у току савладавања школског програма -сумативно оцењивање, на крају програмске целине или за класификациони период					

ГРУПНО СВИРАЊЕ

II ЦИКЛУС (III и IV разред)

III РАЗРЕД

(1 час недељно, 35 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Увођењем овог предмета ученици стичу праксу заједничког музицирања, посебно када су у питању два кавала или две фруле.
- На групном свирању треба неговати искључиво оне комбинације инструмената које су заступљене у народној пракси.
- Реализовати могућност комбиновања инструмента и гласа, али искључиво у традиционалним оквирима (као нпр. кавала и гласа).
- Користити почетне примере једноставније мелодијско-ритмичке структуре са мање украса, углавном једноструких и двоструких предудара.

ЛИТЕРАТУРА као и за главни предмет.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

десет традиционалних мелодија.

IV РАЗРЕД

(1 час недељно, 35 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Наставити рад на сложеним двогласним примерима свирке у дуету.
- Посебно обратити пажњу на извођење виртуознијих народних кола или песама са већим агогичким и динамичким захтевима.

ЛИТЕРАТУРА као и за главни предмет.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

десет традиционалних мелодија.

ДВОГОДИШЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ

СОЛФЕЂО

Први разред: (3 часа недељно – 108 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

МЕЛОДИКА

Тоналитети: Це-дур, а-мол, це-мол, Ге-дур, Еф-дур. Обрада мутација Це-дур, це-мол. Транспоноване мотива тоничних квинтакорада у паралелне молске тоналитете а, е, де-мол. Каденце.

Припрема: певање дурских и молских квинтакорада на основним тоновима у обрађеним тоналитетима.

Обрада вокализе и соло песме.

Певање лествица у паралелним терцама. Певање 10 српских народних песама и 5 канона.

РИТАМ

❖ Тактирање и бројање. Мере: 2/4, 3/4, 4/4, 3/8 и 6/8.

❖ Нотне вредности од целе до шеснаестине ноте. основне фигуре, синкопа-контртан и триола.

❖ Мануелна репродукција.

❖ Равномерно и ритмичко читање у виолинском и бас кључу.

❖ Ритмичко читање инструктивних примера.

❖ Темпа: Moderato, Andante, Allegro, Vivo, Adagio.

ОПАЖАЊЕ – ИНТОНИРАЊЕ – ДИКТАТИ

Опажање и интонирање у обрађеним тоналитетима.

Опажање и интонирање штимова, дурског и молског квинтакорда. Препознавање исписаних мелодијских и ритмичких мотива

писмени ритмички диктат и усмени мелодијско-ритмички диктат.

СМОТРА (на крају школске године)

Писмени део: тест из теорије, лествице, интервали и конс. 5/3

Усмени део: мелодијска вежба (дијатонска, пређени тоналитети и парлато бас кључ).

СОЛФЕЂО

Други разред:

(3 часа недељно – 102 часа годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

МЕЛОДИКА

Обрада: Де-дур, де-мол, Еф-дур, еф-мол, а-мол, А-дур, Ге-дур, ге-мол, Бе-дур, е-мол, Е-дур, цис-мол и сви остали тоналитети до четири предзнака.

Обрада 10 српских народних песама.

Технички део: певање свих лествица до 7 предзнака. Секундно и терцно кретање.

Певање тоничних квинтакорада, каденци и штимова.

Двогласно певање кратких мотива и примера из литературе.

РИТАМ

Метричке врсте 2/2, 3/2, 9/8, 6/4, 6/16. А од народних ритмова 5/8, 7/8 и 9/8 преко певања народних песама.

Триола у сукобу са пунктираном фигуром.

Мануелна репродукција.

Теже фигуре четвород. поделе, паузе и лукови. сичилијана и тирана.

Остале ритмичке фигуре само информативно.

ОПАЖАЊЕ – ИНТОНИРАЊЕ – ДИКТАТИ

Опажање и записивање тонова, интонирање мелодијских мотива.

Опажање и интонирање интервала свих квинтакорада обртаја дурског и молског, доминантног и умањеног септакорда.

Опажање и интонирање штимова.

Опажање апсолутних висина а1-де2 и од е1-а1.

Писмени рит. диктат, а усмени мелодијско-ритмички диктат.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1) Писмени део: мелодијски диктат до два предзнака.

2) Усмени део:

- мелодијски пример до три предзнака;

- парлато- бас и виолински кључ.

Предмет:	СОЛФЕЂО - двогодишњи	Разреди:	I	II	Облик рада:
Недељни фонд часова:	I разред: 3 часа недељно, 45 мин. II разред: 2 часа недељно, 45 мин.	Годишњи фонд часова:	105	66	групни
Наставни одсек/ Група	Обавезни - класична музика (соло певање) / традиционална музика (етно певање)				
Просветни гласник:	Просветни Гласник број 5 од 05.07.2010				
Циљеви наставе предмета:	Равијање музикалности и музичке писмености кроз прожимање васпитног и образовног процеса. Оспособљавање ученика за наставак школовања у средњој музичкој школи, а истовремено и за самостално, аматерско бављење музиком, на нивоу основношколског знања и искуства.				
Задачи наставе предмета:	Развијање музичких способности Развој читања, писања и схватања музике и музичког писма са развојем музичког мишљења Усађивање звучних представа и њихово везивање са сликом, односно слике са звуком Упознавање музичке литературе, интерпретације и основних елемената музичких стилова Осамостаљивање ученика и развој њихових креативних способности				
Начин остваривања програма предмета:					
Групни, теоретски и практични рад . Настава се реализује кроз практичну наставу уз теоретска тумачења и упутства					

Циљеви учења за предмет или исходи по разредима:			
Модул / област	I СП+ЕП	Модул / област	II СП+ЕП
ПОЈМОВИ И ДЕФИНИЦИЈЕ, МНОГОСТРАНОСТ ТОНОВА, ОРНАМЕНТИ		МЕЛОДИКА	
Музичка фраза, фразирање, агогика, артикулација, Динамика, темпо с одговарајућим италијанским називима. Владање музичком ортографијом		Интензиван и континуиран рад на развоју ученикових музичких способности – спољашњег (контролног) и унутрашњег (менталног) слуха, осећаја за ритам, музичке меморије и музичке фантазије. Постизање разумевања значења и важности универзалних музичких изражајних средстава (темпа, ритма, метра, динамике, агогике, артикулације, акцентуације и инструментације). Постизање вештине течног читања и писања нота у разним кључевима, брзог препознавања и разумевања најважнијих темповских, карактерних, метричких, динамичких, акцентних, агогичких и артикулационих ознака у нотном тексту и континуиран рад на развоју вештине спретног свирања или певања <i>Prima vista</i>).	
ТОНАЛИТЕТИ		РИТАМ	
Лествице – теоријско обнављање свих дијатонских музичирањем лествица, упоређивање истоимених и паралелних тоналитета, упоређивањем лествица удаљених за хроматски полистепен и енхармонских лествица. Поставка мол-дура. Лествични квинтакорди.		Ритмичко читање етида инструменталног типа из градива Примена промене кључа или два система Народни ритмови, Полиритам	
ОБРАДА ИНТЕРВАЛА		ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ И ДИКТАТИ	
Интервали: интервали до октаве и њихови обртаји.- Сложени интервали . Хроматске промене интервала и њихова разрешења Карактеристични лествични интервали		Опажање и интонирање комплетног обрађеног градива од првог разреда . Ритмички и мелодијски диктат.	
ПОСТАВЉАЊЕ АКОРАДА		ТЕОРИЈА МУЗИКЕ	
Трозвучи и четворозвучи: обнављање консонантних квинтакорада и њихових обртаја и поставка умањеног и прекомерног квинтакорда. Умањени, полуумањени и мали молски септакорд на одговарајућим ступњевима у тоналитету. Поставка септакорада у основној дурској и молској лествици.		Проширивање знања из музичке терминологије. Проширивање знања из теорије музике, разумевање музичког градива и нотног материјала а у уској вези са наставом солфеђа и инструмента.	
Обавезни минимум:		Обавезни минимум:	
Интонирање мелодијских вежби у Дурским и молским лествицама до четири предзнака. Равномерно читање ритма (парлато) у виолинском и бас кључу у свим простим, четвороделним и правилно сложеним дводелним тактова. Опажање, интонирање тонова из мелодике, препознавање и записивање ритмичких мотива, мелодијско- ритмички диктат једноставне фрактуре по двотактима; интонирање доминантног септакорда у обрађеним тоналитетима са разрешењем у тонику. Теорија музике: дурске лествице до четири предзнака, а молске до два и ц-мол. Квинтакорди главних ступњева; интервали до октаве; утврђивање дурских и молских квинтакорда на свим основним тоновима.		Интонирање мелодијских вежби у свим Дурским и молским лествицама кинтног и квартног круга; Интонирање хоматских скретница и пролазница, мутација. Певање лествичних квинтакорда, штимова и каденци свих тоналитета до седам предзнака. Ритмичко читање етида инструменталног типа из градива. Примена промене кључа или два система. Народни ритмови (сложено- мешовити тактови); ритмичка јединица шеснаестина, дуола; метроритам. Опажање и интонирање пређеног градива; малог дурског и умањеног септакорда са разрешењем. Ритмички и мелодијски диктат	
Испит:		Испит:	
На крају првог циклуса ученици 1 раз. двогодишње имају смотру. Писмени део: мелодијско- ритмички диктат у тоналитетима до два предзнака (без ученика двогодишњег школовања), тест из теорије: тетрахорди, имена и врста интервала, дурски и молски квинтакорд усмени део: мелодијска вежба (тоналитети пређени у првом циклусу); парлато: виолински и бас кључ, пређено градиво првог циклуса.		Писмени део: мелодијски диктат до четири предзнака Усмени део: мелодијска вежба до четири предзнака: скретнице, пролазнице и мутација Парлато: промена кључа, виолински и бас, са свим ритмичким фигурама	
Планирани поступци у реализацији наставне теме и начини провере остварености циљева:			
Активно укључивање ученика у рад на часу кроз коришћење различитих облика рада- фронтални, рад у пару, у групама. Укључивање и подстицање ученика да свесно приступе повезивању нотне слике са звуком и обрнуто, различитим методама рада. - Практичан рад, индивидуални и групни рад - Домаћи задаци - Усмена и писмена провера			

ТЕОРИЈА МУЗИКЕ

Други разред
(1 час недељно, 35 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Постављање и упоређивање лествица.
- Тоналитети.
- Обрада интервала.
- Постављање акорада.
- Многостраност тонова.
- Појмови и дефиниције
- Орнаменти.

ГРАДИВО

Лествице: све дурске и молске лествице. Упоредивање истоимених тоналитета, као и паралелних. Упоредивање лествица удаљених за хроматски полустепен. Енхармонске лествице.

Интервали и акорди: обртаји интервала, сложени интервали. Исписивање шифри основних интервала. Обртаји консонантних квинтакорада. Умањени и прекомерни квинтакорд без обртаја. Конструкција ових квинтакорада на истом тону. Лествични квинтакорди.

Многостраност тонова. Мали дурски септакорд (иа доминанти) са обртајима. Умањени септакорд на VII ступњу у молу са разрешењем и полуумањени у дуру са разрешењем. Све врсте септакорада.

Појмови и дефиниције: проширивање знања основним појмовима и познавање нових термина из области темпа, артикулације, агогике и ритма. Основни украси и фигуре (орнаменти).

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Писмени део:

*шифре интервала и акорада;
исписивање предзнака појединих лествица;
исписивање врсте интервала и акорада – принцип теста.*

2. Усмени део:

*изградња интервала и акорада;
ознаке за темпо, динамику, артикулацију и агогику.*

ЛИТЕРАТУРА

- Дробни и Васиљевић: Теорија музике, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.
- Д. Деспић: Теорија музике, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд
- М. Тајчевић: Теорија музике

Предмет:	ТЕОРИЈА МУЗИКЕ	Разреди:	II СП+ЕП	Облик рада:
Недељни фонд часова:	1 час недељно, 45 мин.	Годишњи фонд часова:	33	групни
Наставни одсек/ Група	Обавезни - класична музика (соло певање) / традиционална музика (традиционално народно певање)			
Просветни гласник:	Просветни Гласник број 5 од 05.07.2010			
Циљеви наставе предмета:	Теоретско обједињавање свих музичких појмова и израза, као и повезивање теоретске наставе са солфеђом и наставом традиционалног односно соло певања			
Задаци наставе предмета:	- Упознавање музичких појмова - Владање законитостима теорије музике - Остваривање функционалних задатака – стицање брзине у схватању тонских односа - Владање музичком ортографијом			
Начин остваривања програма предмета:				
Групни, теоретски и практични рад . Настава се реализује кроз практичну наставу уз теоретска тумачења и упутства				

Циљеви учења за предмет или исходи по разредима:		
Модул / област	II СОЛО ПЕВАЊЕ+ЕТНО ПЕВАЊЕ	Планирани поступци у реализацији наставне теме и начини провере остварености циљева
ПОЈМОВИ И ДЕФИНИЦИЈЕ, МНОГОСТРАНОСТ ТОНОВА, ОРНАМЕНТИ		
Линијски систем; кључеви; тон и његове особине; метар и метричке ознаке; ортографија и орнаментика; фраза; агогика; артикулација; динамика; темпо. Упознавање ознака и њихово повезивање са музичким садржајима, што ће олакшати ученицима да правилно интерпретирају и препознају музички материјал.		-Практичан рад- анализа и тумачење појмова и ознака у инструменталној литератури -Усмена и писмена провера научених ознака
ТОНАЛИТЕТИ		
Лествице – теоријско обнављање свих дијатонских лествица, упоређивање истоимених и паралелних тоналитета, упоређивањем лествица удаљених за хроматски полистепен и енхармонских лествица. Поставка мол-дура. Лествични квинтакорди.		Оспособљавање ученика за теоријску изградњу свих дијатонских лествица, владање законитостима квинтних кругова.
ОБРАДА ИНТЕРВАЛА		
Интервали: интервали до октаве и њихови обртаји. Интервали до октаве и њихови обртаји. Сложени интервали . Хроматске промене интервала и њихова разрешења Карактеристични лествични интервали		Развијање способности идентификације одређених интервалских односа како у самим интервалима тако и у оквиру тоналитета.
ПОСТАВЉАЊЕ АКОРАДА - Трозвучи		
Трозвучи: консонантни квинтакорди и њихови обртаји; умањени и прекомерни квинтакорд; лествични квинтакорди; многостраност дурског квинтакорда.		Развијање способности идентификације одређених акордских односа како у самим трозвучима тако и у оквиру једног или више тоналитета.
ПОСТАВЉАЊЕ АКОРАДА - Септакорди		
Септакорди – основни облик и обртаји доминантног септакорда; умањени, полуумањени и мали молски септакорд у тоналитету; поставка септакорада у дурским и молским лествицама.		Схватање конструкције свих врста септакорада и њихово везивање за тоналитет.
Обавезни минимум:		
Лествице: све дурске и молске Интервали и акорди: изгађивање, препознавање, означавање шифри. Многостраност тонова, Малидурски септакорд са обртајима Све врсте септакорда. Појмови и дефиниције из области темпа, артикулације, агогике и ритма.		
Испит:		
Писмени део: Интервали, лествице, акорди и ортографија (- шифре интервала и акорада; - Исписивање предзнака појединих лествица; Исписивање врсте интервала и акорада.)		Усмени део: - Познавање термина и дефиниција - Познавање свих ознака које прате нотни текст (изградња интервала и акорада; ознаке за темпо, динамику, артикулацију и агогику.)
Планирани поступци у реализацији наставне теме и начини провере остварености циљева:		
Активно укључивање ученика у рад на часу кроз коришћење различитих облика рада- фронтални, рад у пару, у групама. Укључивање и подстицање ученика да свесно приступе повезивању нотне слике са звуком и обрнуто, различитим методама рада. - Практичан рад, индивидуални и групни рад - Домаћи задаци - Усмена и писмена провера		

Соло певање

**ДВОГОДИШЊЕ МУЗИЧКО
ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ**

СОЛО ПЕВАЊЕ

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

Развијање заинтересованости за ширење вокалног потенцијала.
Развијање навика слушања вокалне уметничке музике.
Позитивно доживљавање и вредновање наставе соло певања.

Соло певање

Први разред:

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Упознавање са певачким апаратом – важност механизма који учествују у формирању тона:

Упознавање правилног дисања, вежби дисања и правилног певачког става

Упознавање са правилним емитовањем тона

ТЕХНИЧКЕ ВЕЖБЕ, ВОКАЛИЗЕ

Конконе, Абт, Вакаи, Пановка.

ЛИТЕРАТУРА

Р. Тирнанић: Песме италијанских композитора, избор

Лакше композиције италијанских аутора (Качинија, Калдаре, Скарлатија) и друга дела
Мале композиције великих мајстора.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

шест вокализа;
четири песме старих мајстора;
две лакше песме.

Смотра (на крају школске године)

- 1) Две вокализе – једна са текстом и једна без текста;
- 2) Једна песма старог мајстора;
Програм се изводи напамет.

Други разред:

(2 часа недељно – 66 часова годишње)

Усавршавање правилног изговора

Певање лакших вокализа.

Певање композиција старих мајстора

ТЕХНИЧКЕ ВЕЖБЕ – ВОКАЛИЗЕ

Конконе, Абт, Вакаи, Литген, Зајдлер

ЛИТЕРАТУРА

- Лакше арије старих мајстора.
- Лакше песме класичара и романтичара
- Лакше песме српских и словенских аутора

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

шест вокализа;
четири песме старих мајстора;
две песме класичара или романтичара;
две песме српских или словенских композитора.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

- 1) Једна вокализа;
 - 2) Једна арија старог мајстора;
 - 3) Једна песма по слободном избору (класичар, романтичар, српски или словенски аутор).
- Испитни програм се изводи напамет.

Предмет:	СОЛО ПЕВАЊЕ	Разреди:	I	II	Облик рада:
Недељни фонд часова:	I разред: 2 часа недељно, 30 мин. II разред: 2 часа недељно, 45 мин.	Годишњи фонд часова:	70	66	индивидуални
Наставни одсек/ Група	Обавезни - класична музика (соло певање)				
Просветни гласник:	Просветни Гласник број 5 од 05.07.2010				
Циљеви наставе предмета:	Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.				
Задаци наставе предмета:	- Развијање заинтересованости за ширење вокалног потенцијала. - Развијање навика слушања вокалне уметничке музике. - Позитивно доживљавање и вредновање наставе соло певања.				
Начин остваривања програма предмета:					
На пријемном испиту кандидати морају показати здрав гласовни материјал, чисту интонацију, музичку меморију, поседовање ритма. У зависности од напредовања ученика у вокалној техници, кад год је могуће обрађивати и дела домаћих композитора. При савладавању вокалне технике требало би предности дати оним методама које се у својим основним начелима ослањају на италијански белканто. У настави соло певања треба увек тежити да ученици остварују садржај програма према својим способностима, почевши од техничких вежби -вокализа, па према сложенијим делима вокалне литературе. У тим захтевима, пракса је показала, да је боље ићи и нешто мало испод оптималних могућности ученика, него их оптеретити претешким делима у даљем савладавању вокалне технике.					
Циљеви учења за предмет или исходи по разредима:					
Модул / област	I	Модул / област	II		
ТЕХНИЧКЕ ВЕЖБЕ И ВОКАЛИЗЕ: минимум 6 са текстом и без текста;		ТЕХНИЧКЕ ВЕЖБЕ И ВОКАЛИЗЕ: минимум 6 са текстом и без текста;			
Упознавање са певачким апаратом – важност механизма који учествују у формирању тона. Упознавање правилног дисања, вежби дисања и правилног певачког става. Упознавање са правилним емитовањем тона кроз лаке техничке вежбе. У настави соло певања треба увек тежити да ученици остварују садржај програма према својим способностима, почевши од техничких вежби – вокализа, па према сложенијим делима вокалне литературе		Даље усавршавање ефикасности извођачког апарата до по стицања оптималног квалитет а у одно су на предиспозиције појединца. Оспособљавање за самостално учење и вежбање. Певање вокализа технички захтевније него у 1.разреду, да контролише дисање у дужим фразама, правилан изговор текста;			
СТАРИ МАЈСТОРИ: 4 композиција италијанских аутора;		СТАРИ МАЈСТОРИ: 4 композиција италијанских аутора;			
Пракса је показала, да је боље ићи и нешто мало испод оптималних могућности ученика, него их оптеретити претешким делима у даљем савладавању вокалне технике. Да лакше пева ст. мајсторе и правилно изговара текст на италијанском; упознавање са карактеристикама стила у којем су дела настала;		Да се инсистира на правилном изговору италијанског јез. правилна интерпретација; Стицање искуства јавног наступања – самосталног и у ансамблу. Развијање и профилирање естетских музичких критеријума. Изградња навике редовног слушања уметнички вредне музике.			
СОЛО ПЕСМА: 2 композиције - домаћег аутора или романтичара		СОЛО ПЕСМА: 2 композиције класичара или романтичара 2 композиције српских или словенских аутора;			
Развијање музикалности и писмености кроз прожимање васпитног и образовног процеса. Овладавање музичком писменошћу. Припрема за квалитетан наступ ученика. Препознавање разлике у извођењу различитих стилова; певање на другим језицима и оспособљавање за самостално извођење напамет.		Развијање музикалности и писмености кроз прожимање васпитног и образовног процеса. Овладавање музичком писменошћу. Припрема за квалитетан наступ ученика. Препознавање разлике у извођењу различитих стилова; певање на другим језицима и оспособљавање за самостално извођење напамет, елементи фолклора;			
Обавезни минимум:		Обавезни минимум:			
-6 вокализа; -4 песме старих мајстора; -2 лакше песме.		-6 вокализа; -4 песме старих мајстора; -2 песме класичара или романтичара; -2 песме српских или словенских композитора.			
Смотра:	2 вокализе 1 песма старог мајстора (програм напамет)	Испит:	1 вокализа 1 арија старог мајстора 1 песма по слоб.избору (програм напамет)		
	Планирани поступци у реализацији наставне теме и начини провере остварености циљева:				
- индивидуални облик рада; - демонстрација; - рад на тексту; - дијалогски облик рада					

Традиционално певање

I РАЗРЕД

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

Традиционално певање мора бити базирано на учењу аутентичних народних напева на основу теренских снимака.

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Упознавање ученика са техником дисања и рад на техничким вежбама за поставку гласа у српском народном певању. Изводити примере једноставније мелодичке структуре Сви примери који се уче не смеју бити стилизација или обрада већ искључиво аутентични народни напеви

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА:

- осам једногласних примера из различитих крајева Србије са једноставнијим вокалним захтевима;
- два једноставна двогласна примера бордунског типа (нпр. "Стаде бјела кликовати вила" и "Заспо ми је драги на зеленој трави").

ГОДИШЊИ ИСПИТ

1. Два примера солистичког певања различитог карактера.
2. Један двогласни пример бордунског типа.

II РАЗРЕД

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- На овом певачком нивоу изводе се примери са више украса и већег мелодијског амбитуса
- Ученици морају бити оспособљени да самостално изводе пратећи глас без грешке као и да владају деоницом првог гласа у примерима „на бас” уз пратњу групе
- Уз поменути литературу обавезно је коришћење аудио снимака сеоских певача.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- пет једногласних примера из различитих српских крајева;
- три лакша примера „на глас” и то два бордунска и један хетерофон;
- четири лакша примера „на бас”.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Два једногласна примера;
2. Два двогласна примера (од којих је један „на бас”, а други „на глас”).

Предмет:	ТРАДИЦИОНАЛНО НАРОДНО ПЕВАЊЕ	Разреди:	I	II	Облик рада:
Недељни фонд часова:	I разред: 2 часа недељно, 30 мин. II разред: 2 часа недељно, 45 мин.	Годишњи фонд часова:	70	66	индивидуални
Наставни одсек/ Група	Обавезни - традиционална музика (етно певање)				
Просветни гласник:	Просветни Гласник број 5 од 05.07.2010				
Циљеви наставе предмета:	Развијање љубави према народној уметности и традиционалном народном певању и свирању. - Упознавање технике дисања и певања. Оспособљавање ученика за самостално извођење песме. - Разумевање музичке фразе, артикулације, стила и динамике. Оспособљавање ученика за концертну активност. Оспособљеност за даљи наставак школовања.				
Задачи наставе предмета:	- Усвојити основно теоријско предзнање о улози и значају традиционалног певања у српској патријархалној заједници. - Упознати ученика са техником дисања и рад на техничким вежбама за поставку гласа у српском народном певању.				
Начин остваривања програма предмета:					
Обрада сваког напева мора бити припремљена одговарајућом теоријском експликацијом која подразумева упознавање са основним подацима: географско лоцирање (порекао песме), упознавање са основним одликама одређеног музичког дијалекта, објашњење обредне ситуације (уколико је напев обредни), тумачење поетског садржаја и др. Пожељно је да наставник са учеником ради на мелографији једноставнијих примера. Посебну пажњу наставник мора посветити извођењу нетемперованих тонских система и слободних метроритмичких напева. Пожељно је да наставник повремено ученике окупља у мање групе ради заједничког певања, јер се тиме поштује традиционални модел извођења а ученици мотивишу на групни рад.					
Циљеви учења за предмет или исходи по разредима:					
Модул / област	I	Модул / област	II		
Једногласни примери из различитих крајева Србије		Једногласни примери из различитих крајева Србије			
Упознавање ученика са техником дисања и рад на техничким вежбама за поставку гласа у српском народном певању. Изводити примере једноставније мелодичке структуре и са мало украсних тонова. Сви примери који се уче не смеју бити стилизација или обрада већ искључиво аутентични народни напеви. На почетку рада сви примери морају бити научени са теренских снимака сеоских певача.		Наставља се и продубљује рад на певачкој техници уз овладавање сложенијим певачким примерима parlando rubato система. На овом певачком нивоу изводе се примери са више украса и већег мелодијског амбитуса. Посебно обратити пажњу на нетемперовани тонски систем и усвајање што више народних певачких манира.			
Двогласни примери бордунског типа		Двогласни примери бордунског типа			
Поред једногласа могу се изводити и лакши двогласни примери бордунског типа, као основа за поставку двогласног певања.		Наставља се рад на увођењу двогласа преко лакших хетерофонних примера. Сви примери који се уче не смеју бити обраде или стилизације, већ искључиво аутентични народни напеви. Наставити са радом на двогласним примерима уз успостављање сазвука који су типични за српско певање.			
Певање „на бас“		Певање „на бас“			
Ученици морају бити оспособљени да самостално изводе пратећи глас без грешке као и да владају деоницом првог гласа у примерима „на бас“ уз пратњу групе.		Наставља се рад на увођењу двогласа преко певања „на бас“. Сви примери који се уче не смеју бити обраде или стилизације, већ искључиво аутентични народни напеви. Ученици морају бити оспособљени да самостално изводе пратећи глас без грешке као и да владају деоницом првог гласа у примерима „на бас“ уз пратњу групе.			
Обавезни минимум:		Обавезни минимум:			
- 8 једногласних примера из различитих крајева Србије са једноставнијим вокалним захтевима (укључујући и антифоне примере); - 2 једноставна двогласна примера бордунског типа (нпр. "Стаде бјела кликовати вила" и "Заспо ми је драги на зеленој трави"). - 2 једноставнија примера певања "на бас" (нпр. "Село, село моје", "О, мој миле медени" и слично).		- 5 једногласних примера из различитих српских крајева; - 3 лакша примера "на глас" и то два бордунска и један хетерофон; - 4 лакша примера "на бас".			
Смотра:	2 примера солистичког певања различитог карактера 1 двогласни пример бордунског типа	Испит:	2 једногласна примера 2 двогласна примера		
Планирани поступци у реализацији наставне теме и начини провере остварености циљева:					
У току школске године наставник је обавезан да изведе ученика на два јавна наступа (интерна часа) и две смотре (на крају првог и на крају другог полугодишта). Смотре имају сврху да омогуће јавни увид у квалитет наставничког рада и процес ученичког развоја и напретка, као и да буду неопходан полигон за учениково рано стицање извођачког искуства. Ученику није допуштено да пева из нота на првој смотри, обавезним јавним наступима и другој смотри (на крају школске године) и до краја школовања у основној музичкој школи. Песме које чине репертоар на главном предмету нису меморијски толико захтевне да се не могу изводити напамет.					

УПОРЕДНИ КЛАВИР **(1 час недељно, 35 годишње)**

I РАЗРЕД **(1 час недељно, 35 часова годишње)**

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Упознавање са инструментом, правилан положај за клавиром и природна поставка руку.
- Усвајање основа нотног писма и музичке терминологије.
- Овладавање елементима технике свирања.
- Упознавање са елементима музичке форме у циљу садржајног изражавања.
- Осамостаљивање за корепетицију.

ЛЕСТВИЦЕ

Дурске лествице у четвртинама у обиму једне октаве, најмање три.
Дурски трозвуци разложено и истовремено: основни облик и два обртаја, трогласно у четвртинама.

ЛИТЕРАТУРА

Школе за клавир: Јела Кршић, Бајер, Николајев (једна од њих)
Диверноа: Основне вежбе за клавир, оп. 176 - избор
Избор лаких композиција (Просвета, Београд)
Раули: Оп. 36 и оп. 37
Збирка Наши композитори за младе пијанисте
Сви наведени комади из почетних школа за клавир (Николајев, Кршић, Петровић)
В. Миланковић: Дечје приче, 25 минијатура за I и II разред
Друге композиције одговарајуће тежине.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

лествице и трозвуци по програму;
најмање педесет композиција из наведеног програма.

СМОТРА (крај I полугодишта)

једна лествица;
једна етида.

СМОТРА (крај школске године)

1. Три композиције различитог карактера по слободном избору.

УПОРЕДНИ КЛАВИР **(1 час недељно, 35 годишње)**

II РАЗРЕД **(1 час недељно, 35 часова годишње)**

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

-
- **Овладавање појмовима музичке форме: мотив, двотакт, четворотакт, реченица, дводелна и троделна песма, сонатни облик, рондо.**
- **Усвајање фразирања као основе музичког мишљења.**
- **Развој способности да се визуелна представа спроведе у аудио представу (остварење).**
- **Разумевање значења нијансе у звуку.**

ЛЕСТВИЦЕ

Дурске лествице у осминама у обиму две октаве
Молске лествице у четвртинама у обиму једне октаве
Трозвуци у четвртинама разложено и истовремено у обиму две октаве

ЛИТЕРАТУРА

Јела Кршић: Клавирска читанка
Диверноа: Основне вежбе за клавир, оп. 176
Лемоан: Дечје етиде оп. 37
Ј. С. Бах: Мале композиције

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

лествице и трозвуци по програму;
осам композиција различитог карактера од чега 4 етиде;
две полифоне композиције;
једна цела сонатина.

СМОТРА (крај I полугодишта)

једна лествица;
једна етида.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

- 1) *Једна полифона композиција.*
- 2) *Један став сонатине.*
- 3) *Један комад по избору.*

Испитни програм се изводи напамет.

Оркестар

У школи се формира гудачки оркестар према могућностима. Уколико нема ученика који свирају виолу, могу их заменити ученици који свирају деоницу треће виолине. Рад са гудачима треба да обухвати усклађивање прстореда, потеза и положаја гудала.

Дувачки оркестар се формира самостално, уколико школа има довољан број ученика, или се може прикључити гудачком оркестру.

Рад са оркестром обухвата увежбавање деоница, ритмичко и интонативно усклађивање, фразирање и динамичку обраду.

Оркестар хармоника формира се самостално и обично се дели на четири деонице.

Оркестар тамбура формира се самостално и то у оквиру могућности школе.

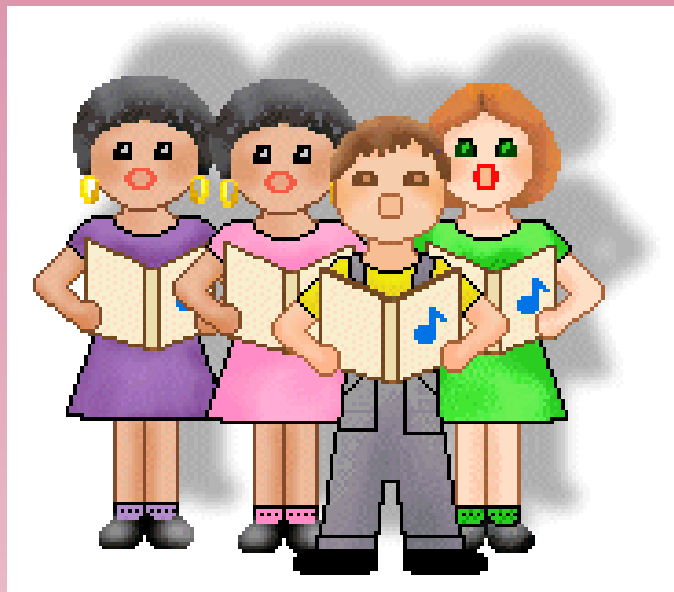
Ансамбли ренесансних инструмената, као и оркестри народне, забавне и џез музике формирају се самостално.

Ради бољег савладавања програма неопходно је да наставници инструмента на часовима главног предмета са ученицима прочитају и технички обраде деонице које се извиде на часовима оркестра.

Минимум програма: 3 краћа дела или једно дело у више ставова, по избору диригента. Обавезни су јавни наступи оркестра у току школске године.

Предмет:	ОРКЕСТАР	Разреди:	III	IV	IV	V	VI	Облик рада:
Недељни фонд часова:	2 часа недељно, 45 мин.	Годишњи фонд часова:	70	66	70	70	66	групни
Наставни одсек/ Група	Обавезни - класична музика – сви осим соло певача							
Просветни гласник:	Просветни Гласник број 5 од 05.07.2010							
Циљеви наставе предмета:	- Анимирати и оспособити ученика за групно музицирање. - Усагласити индивидуално извођење са потребама групног. - Усагласити интонацију и артикулацију свих ученика у свим видовима групног музицирања. - Развијати перцепцију слушања осталих чланова. - Развијати жељу за успехом и радом у групном музицирању.							
Задаци наставе предмета:	- Оспособљавање за даље музицирање. - Усаглашавање индивидуалног са групним музицирањем. - Усаглашавање интонације и артикулације са осталим члановима у групном раду. - Развијање интонације и артикулације у складу са осталим члановима у групном раду и слушање других. - Оспособљавање за даљи рад и школовање у оквиру наставе групног музицирања.							
Начин остваривања програма предмета:								
Гудачки оркестар се у школи формира према могућностима. Уколико нема ученика који свирају виолу, могу их заменити ученици који свирају деоницу треће виолине. Рад са гудачима треба да обухвати усклађивање прстореда, потеза и положаја гудала. Дувачки оркестар се формира самостално, уколико школа има довољан број ученика, или се може прикључити гудачком оркестру. Рад са оркестром обухвата увежбавање деоница, ритмичко и интонативно усклађивање, фразирање и динамичку обраду. Оркестар хармоника формира се самостално и обично се дели на четири деонице. Ансамбл гитара (флаута) се формира самостално, уколико школа има довољан број ученика, или се може прикључити гудачком оркестру. Рад са оркестром обухвата увежбавање деоница, ритмичко и интонативно усклађивање, фразирање и динамичку обраду.								
Циљеви учења за предмет или исходи по разредима:								
Модул / област	III, IV ДУВАЧИ / IV, V, V ФЛАУТЕ, ГУДАЧИ, ХАРМОНИКЕ, ГИТАРЕ				Планирани поступци у реализацији наставне теме и начини провере остварености циљева			
ИНСТРУМЕНТАЛНИ РАЗВОЈ					Демонстративна метода, рад у пару и у групама			
Читање и увежбавање деоница, ритмичко и интонативно усклађивање.								
ТЕХНИЧКЕ ВЕЖБЕ					Активно укључивање ученика у рад на часу као и рад по групама, дијалoшка метода. Прилагођавање деоница узрасту ученика и охрабривање да сарађују међусобно.			
Прецизно интонирање и прилагођивање јачине и боје тона осталим члановима оркестра.								
МУЗИЧКИ РАЗВОЈ					Демонстративна метода, рад у пару и у групама, усклађивање интонације и боје тона у односу на сродни и несродни инструмент. Начин провере: Свирање деоница посебно и у групама. Јавни наступи.			
Увежбавање фразирања и динамичке обраде. Упознавање музичких појмова и појава, различитих музичких епоха								
ИНТЕРПРЕТАЦИЈА КОМПОЗИЦИЈА РАЗЛИЧИТИХ ЖАНРОВА					Активно укључивање ученика у рад на часу као и рад по групама, дијалoшка метода. Ради бољег и бржег савладавања програма неопходно је да наставници инструмента на часовима главног предмета са ученицима прочитају и технички обраде деонице које се извиде на часовима оркестра.			
Савлађивање сопствених деоница кроз слушање осталих и прилагођавање општем звуку оркестра. Активно учествовање у изради композиције и примена научног градива са индивидуалне наставе. Обрада композиције у складу са временом у којем је настала, као и њена намена, ако је реч о примењеној музици.								
Обавезни минимум:								
- две композиције из периода барока или - једно дело из периода преткласицизма, класицизма, романтизма и савремене музике, или - три комада из различитих стилских епоха.								
Планирани поступци у реализацији наставне теме и начини провере остварености циљева:								
Начин провере: Свирање деоница посебно и у групама. Јавни наступи. Обавезни су јавни наступи оркестра у току школске године.								

Хор

ХОР:

Настава хора обавезна је за ученике IV, V, и VI разреда клавира, као и за оне ученике који нису укључени у рад оркестра или камерне музике.

ЦИЉЕВИ

Усагласити интонацију и артикулацију свих ученика у свим видовима групног музицирања.

Развијати перцепцију слушања осталих чланова.

ЗАДАЦИ

Оспособљавање за даље музицирање

Оспособљавање за даљи рад и школовање у оквиру наставе групног музицирања

Ученици су подељени по врсти гласова и опсегу, и једна и друга група треба да подразумева хомогену целину у области заједничког музицирања. Програм рада са хором треба да садржи: вежбе дисања, вокализе за уједначавање боје гласова, певање канона, певање двогласних и трогласних композиција.

Минимум програма: обрада најмање три трогласне композиције различитих стилских епоха, укључујући и домаће ауторе. Обавезна су два јавна наступа хора у току школске године.

Предмет:	ХОР	Разреди:	IIIД	IVД	IV	V	VI	Облик рада:
Недељни фонд часова:	2 часа недељно, 45 мин.	Годишњи фонд часова:	70	66	70	70	66	групни
Наставни одсек/ Група	Обавезни - класична музика – сви осим соло певача							
Просветни гласник:	Просветни Гласник број 5 од 05.07.2010							
Циљеви наставе предмета:	- Анимирати и оспособити ученика за групно музицирање. - Усагласити индивидуално извођење са потребама групног. - Усагласити интонацију и артикулацију свих ученика у свим видовима групног музицирања. - Развијати перцепцију слушања осталих чланова. - Развијати жељу за успехом и радом у групном музицирању.							
Задачи наставе предмета:	- Оспособљавање за даље музицирање. - Усаглашавање индивидуалног са групним музицирањем. - Усаглашавање интонације и артикулације са осталим члановима у групном раду. - Развијање интонације и артикулације у складу са осталим члановима у групном раду и слушање других. - Оспособљавање за даљи рад и школовање у оквиру наставе групног музицирања.							
Начин остваривања програма предмета:								
Настава хора обавезна је за ученике IV, V, и VI разреда клавира, као и за оне ученике који нису укључени у рад оркестра или камерне музике. Програм рада са хором треба да садржи: вежбе дисања, вокализе за уједначавање боје гласова, певање канона, певање двогласних и трогласних композиција.								

Циљеви учења за предмет или исходи по разредима:		
Модул / област	III, IV ДУВАЧИ / IV, V, V ФЛАУТЕ, КЛАВИРИ, ХАРМОНИКЕ, ГИТАРЕ	Планирани поступци у реализацији наставне теме и начини провере остварености циљева
ВОКАЛИЗЕ		Активно укључивање ученика на часу кроз демонстративну, дијалошку и друге методе уз коришћење одређених наставних средстава и различитих облика рада. Начин провере: усмена провера са клавиrom и без клавира (индивидуално)
Читање и увежбавање деоница, ритмичко и интонативно усклађивање. Вежбама правилног дисања и импостације ученици се упознају са основним елементима хорске технике.		
ВОКАЛНА ТЕХНИКА		Активно укључивање ученика у рад на часу као и рад по групама, дијалошка метода. Прилагођавање деоница узрасту ученика и охрабривање да сарађују међусобно.
Вежбе дисања, вокализе за уједначавање боје гласова, певање канона, певање двогласних и трогласних композиција.		
МУЗИЧКИ РАЗВОЈ		Демонстративна метода, рад у пару и у групама, усклађивање интонације и боје тона у односу на сродни и несродни инструмент. Начин провере: Свирање деоница посебно и у групама. Јавни наступи.
Увежбавање фразирања и динамичке обраде. Упознавање музичких појмова и појава, различитих музичких епоха		
ИНТЕРПРЕТАЦИЈА ХОРСКИХ ДЕЛА РАЗЛИЧИТИХ ЖАНРОВА		Активно укључивање ученика у рад на часу кроз демонстративну, дијалошку и друге методе, уз коришћење одређених наставних средстава и различитих облика рада, као и уз практичан рад. Начин провере: усмена провера (дуо, трио или квартет)
Анимирање и оспособљавање ученика за групно музицирање. Активно укључивање ученика у рад на часу кроз демонстративну, дијалошку и друге методе, уз коришћење одређених наставних средстава и различитих облика рада, као и уз практичан рад и музицирање. Усавршавање интонације и артикулације свих ученика у свим видовима групног рада.		
Обавезни минимум:		
Обрада најмање три трогласне композиције различитих стилских епоха, укључујући и домаће ауторе. Обавезни су јавни наступи хора у току школске године.		
Планирани поступци у реализацији наставне теме и начини провере остварености циљева:		
Начин провере: Певање деоница посебно и у групама. Јавни наступи. Обавезни су јавни наступи хора у току школске године.		

Камерна музика

***IV, V, и VI разред шестогодишњег и
III и IV разреда четворогодишњег образовања***

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

➤ ***Организује се у групама од три ученика.***

Настава камерне музике, организује се за најталентованије ученике школе. Пошто школа има организовану наставу хора и оркестра, часови камерне музике организују се као додатна настава што подразумева да се не мора организовати у континуитету, већ према потреби. Настава се организује у циљу стварања основа и осећаја за групно музицирање, нарочито је добродошла као припрема за оне ученике који настављају школовање у СМШ. Овакав вид музицирања подразумева учешће на јавним наступима и такмичењима.

ЦИЉЕВИ

*Анимирати и оспособити ученика за групно музицирање.
Усагласити индивидуално извођење са потребама групног.*

ЗАДАЦИ

Оспособљавање за даљи рад и школовање у оквиру наставе групног музицирања

ОБАВЕЗНИ Минимум програма

*две композиције из периода барока или
једно дело из периода преткласицизма, класицизма, романтизма и савремене музике, или
три комада из различитих стилских епоха.*

Наставник је обавезан да сваки камерни ансамбл припреми ученике за најмање један јавни наступ у току школске године.

Припремни разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

*Припремним разредом су обухваћена деца млађег узраста.
Група предшколског узраста има до 15 ученика.*

ЦИЉЕВИ

*Развијање музикалности, интересовања и љубави према музици и уметности уопште.
Музичко писмењавање и слушање музике.
Упознавање са елементарним појмовима из теорије музике*

ЗАДАЦИ

*Савладавање нотног писма, виолинског кључа, тактирања.
Развијање слуха и гласовног опсега, развијање музичке меморије
Богаћење музичког фонда*

МЕЛОДИКА

*Дечје песме примереног садржаја и карактера са текстом - по слуху.
- Народне песме.
Песме модели за тонове у Це-дуру.
Транспоноване мотива - „померање”
Слушање музике*

РИТАМ

*Четвртина и осмина.
Тактирање и бројање на два, три и четири.
Нотне вредности од целе до осмине ноте и паузе
На крају школске године ученици полажу пријемни испит за I циклус, односно за упис у I разред шестогодишњег и четворогодишњег основног музичког образовања, који обухвата следеће елементе:*

- ритам;
- музичку меморију;
- слух;
- хармонски слух

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОПИСАНИХ ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА: ОБАВЕЗНИХ И ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА, ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ

МОДЕЛИ, ЕЛЕМЕНТИ ПЛАНИРАЊА И ПРОГРАМИРАЊА НАСТАВНОГ РАДА

Стручни актив за развој школског програма је размотрио више модела, односно могућности како да се у школском програму прикажу начини остваривања принципа и циљева образовања и стандарда постигнућа, начин и поступак остваривања прописаних планова и програма наставе и учења и врсте активности у образовно-васпитном раду. Одлучено је да начин планирања прилагоди својим потребама и прошири прописаним и другим потребним елементима.

Начин и поступак остваривања прописаних планова и програма наставе и учења и врсте активности у образовно-васпитном раду дати су у оквиру посебног модела планирања у глобалним и оперативним плановима рада наставника и припремама за извођење часова који ће бити саставни део и Годишњег плана школе, а такође и значајан део Школског програма - прилог Школског програма (у штампаној и електронској верзији на цд-у), који се налази у школи код директора школе.

Начин и поступак остваривања прописаних планова и програма наставе и учења и врсте активности у образовно-васпитном раду су приказани на следећи начин:

- **Планирање и програмирање** обавезних и осталих облика образовно-васпитног рада извршено је по следећем моделу :

ГЛОБАЛНИ ПЛАН НАСТАВНОГ РАДА	Садржај
<u>1.страна</u>	Наставни предмет, Разред, Образовни профил, Редни број модула, Број часова по модулима; Модули, Број часова по модулима за : Обраду, Утврђивање, Обнављање, Вежбање, Систематизацију; Укупан фонд часова, Назив школе, Укупан број часова за обраду, Укупан број часова за утврђивања, Укупан број часова за обнављања, Укупан број часова за вежбања, Укупан број часова за систематизацију
<u>2.страна</u> <u>3.страна</u>	Циљ за предмет, Задаци за предмет, Циљеви по модулима, Задаци по модулима, Исходи по модулима, Наставна ситуација, Име и презиме наставника, Датум предаје, Службени гласник –Просветни гласник бројј, Грб школе
<u>4.страна</u>	Нивои постигнућа, Критеријуми о оцењивању, Уџбеници , приручници и литература, Графички приказ

ОПЕРАТИВНИ ПЛАН НАСТАВНОГ РАДА	Садржај
	<i>Школска година, Наставни предмет, Разред, Недељни фонд часова, Редни број модула, Тип часа, Редни број часа, Наставни оквир-Тема, Модули, Корелација(унутар предмета, са осталим предметима), Датум предаје, Наставник, Смотре, јавни часови и концерти – планирање, Назив школе.</i>

ПРИПРЕМА ЗА ЧАС	Садржај
<u>1. страна</u>	<i>Месец, Образовни профил, Наставни предмет, Разред, Име и презиме ученика, Редни број часа, Циљеви часа, Задачи часа, Нивои постигнућа, Облик рада, Наставне методе, Тип часа, Наставни садржаји-кључни појмови, Домаћи задатак, Број учионице, Грб школе.</i>
<u>2. страна</u>	
<u>3. страна</u>	
<u>4. страна</u>	<i>Редни број часа, Наставне јединице (фазе рада-кораџи), Упутство за дидактичко методичко остваривање програма, Активност наставника, Активност ученика, Планирано време трајања часа, (Само)евалуација, Исходи, Место и положај ученика, Изглед школске табле, Иновације, Наставна средства – забелешка, име и презиме наставника, име и презиме ученика, Датум предаје плана.</i>

Сви елементи планирања и програмирања наставног рада биће конкретизовани у писаним припремама наставника. Образац припреме који ће наставници користити је интегрални део глобалних и оперативних планова у оквиру прихваћеног модела планирања у програмском пакету и он садржи све елементе који су прописани, препоручени и које су у извештају и у консултацијама предложили/сагласили се просветни саветници.

Наставници сами припремају потребна наставна средства (ноте, аудио-видео материјале, и Power Point презентације) у складу са овим наставним програмом, користећи:

- * *публикована мултимедијална наставна средства (штампана литература, различите публикације, збирке нота, одговарајуће видео и аудио ЦД и ДВД дискове и електронске публикације);*
- * *Садржаје којима располаже школска нототека и одговарајуће програме за писање и штампање нотног материјала;*
- * *Интернет.*

Настава се реализује уз коришћење доступних наставних средстава (инструмената, рачунара, таблета, лаптопова и пројектора, тв-апарата и видео рекордера, одговарајућег канцеларијског прибора, опреме и алата; телефона, телефакса, фотокопир апарата).

Детаљна упутства за остваривање програма дата су уз сваки предмет појединачно.

ИСПИТИ

У основној музичкој школи полажу се следећи испити:

- пријемни;
- годишњи;
- разредни;
- поправни.

Пријемни испит полаже се пре уписа у I разред, по правилу у јунском или августовском року. На пријемном испиту проверава се слух, ритам, музичка меморија. Ученици који су похађали програм припремног разреда, полажу пријемни испит.

Годишњи испит из главног предмета полажу ученици III, IV, V и VI разреда шестогодишњег- II, III и IV разреда четворогодишњег- као и II разреда двогодишњег основног музичког образовања и васпитања.

Годишњи испит из солфеђа полажу ученици III и VI разреда шестогодишњег- II и IV разреда четворогодишњег, као и II разреда двогодишњег основног музичког образовања и васпитања.

Годишњи испит из теорије музике полажу ученици VI разреда шестогодишњег, IV разреда четворогодишњег и II разреда двогодишњег основног музичког образовања и васпитања.

Годишњи испит из упоредног клавира, полажу ученици II разреда двогодишњег основног музичког образовања и васпитања.

Ученици који убрзано напредују полажу годишњи испит у три испитна рока, у јануарском, јунском и септембарском испитном року.

Ученици који на годишњем испиту у IV и V разреду основног музичког образовања и васпитања добију негативну оцену из главног предмета понављају разред.

Ученици који на годишњем испиту добију негативну оцену из неког од осталих предмета полажу поправни испит у августовском року.

Ученици разреда у којима нема годишњег испита оцењују се годишњом оценом. Ванредни ученици полажу годишњи испит из свих предмета, у свим разредима.

Разредни испит полажу ученици који, у току школске године, нису похађали више од трећине укупног броја часова, а утврди се да нису савладали садржај наставног програма за тај разред. Ученици такође полажу разредни испит из предмета из којег није одржано више од трећине часова утврђених наставним планом. Ученици који добију негативну оцену на разредном испиту полажу поправни испит у августовском року, а ученици завршног разреда у јунском и августовском року. Ученици који не положје разредни испит понављају разред.

Поправни испит полажу ученици са недовољном оценом из предмета из којег се не полаже годишњи испит и ученици са недовољном оценом на годишњем испиту из солфеђа, теорије музике и упоредног клавира.

Ученици са недовољном оценом на годишњем испиту из главног предмета не могу да полажу поправни испит. Ученик који има до две недовољне закључене оцене полаже поправни испит у августовском року, а ученик завршног разреда у јунском и августовском року.

СМОТРЕ

Смотре се организују у циљу провере знања и напредовања ученика у току и на крају школске године према наставном плану и програму одговарајућег одсека и предмета и остварују се на основу школског програма.

УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Потребно је да наставник ученику, континуирано и на адекватан начин (примерено учениковој способности да разуме и прихвати) , указује на квалитет његовог постигнућа у различитим доменима активности и знања. Овим се ученицима омогућава да развијају способност да самостално прате и да самостално себе процењују (оцењују) на релативно објективан начин. Постављањем основа за развој способности евалуације већ у првом разреду, ученици почињу да се оспособљавају да и активно учествују у свом развоју и образовању.

Праћење развоја и напредовања ученика у достизању исхода и стандарда постигнућа, као и напредовање у развијању компетенција у току школске године обавља се формативним и сумативним оцењивањем.

Формативно оцењивање јесте редовно и планско прикупљање релевантних података о напредовању ученика, постизању прописаних исхода и циљева и постигнутом степену развоја компетенција ученика. Саставни је део процеса наставе и учења и садржи повратну информацију наставнику за даље креирање процеса учења и препоруке ученику за даље напредовање и евидентира се у педагошкој документацији наставника. На основу података прикупљених формативним оцењивањем могу се извести оцене које се уносе у књигу евиденције о образовно-васпитном раду (дневник рада), у складу са критеријумима прописаним овим правилником.

Под подацима, подразумевају се подаци о знањима, вештинама, ангажовању, самосталности и одговорности према раду, а у складу са школским програмом.

Формативна улога оцењивања захтева да оно има улогу подстицајне повратне информације, што значи да се мора водити рачуна о следећем:

- повратна информација је ефикасна када је добро увременењена, тј. дата непосредно након активности на коју се односи, или током обављања активности,

- она мора да буде конкретна, тј. мора да се односи на активности и продукте детета, а не на личност или трајне карактеристике особе,

- она мора бити позитивно интонирана, тј. прво да садржи истицање оних елемената који су за похвалу, а тек потом оних елемената у односу на које би дете требало или могло да уложи додатне напоре.

Сумативна евалуација је вредновање у завршној фази образовног процеса. Финална евалуација има за циљ да сумира исходе и процени њихов квалитет.

Овако постављено и реализовано праћење напретка ученика и оцењивање (квалитативно, континуирано, коректно, позитивно и адекватно образложено, доприноси и њиховом развоју појма о себи, формирању реалне слике о себи, о ономе што знају, умеју, о својим способностима, што је значајно за развој самопоштовања ученика и здравог односа према себи.

Сумативно оцењивање јесте вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине, модула или за класификациони период из предмета и владања. Оцене добијене сумативним оцењивањем су, по правилу, бројчане и уносе се у дневник рада, а могу бити унете и у педагошку документацију.

Формативно и сумативно оцењивање део су јединственог процеса оцењивања заснованог на унапред утврђеним критеријумима.

Оцена представља објективну и поуздану меру остварености прописаних циљева, исхода учења, стандарда постигнућа и развијених компетенција, као и напредовања и развоја ученика и показатељ је квалитета и ефикасности заједничког рада наставника, ученика и школе у целини.

У свим разредима основног образовања оцењивање и закључна оцена су бројчани, осим у првом разреду у којем се ученици описно оцењују а уместо закључне оцене ученику се даје мишљење о напредовању.

Оцена је јавна и саопштава се ученику одмах по спроведеном поступку оцењивања, са образложењем.

Оценом се изражава:

- 1) оствареност циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа, достизање исхода и степена развијености компетенција у току савладавања програма предмета;
- 2) ангажовање ученика у настави;
- 3) напредовање у односу на претходни период;
- 4) препорука за даље напредовање ученика.

Оствареност циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа, достизање исхода и развијање компетенција у току савладавања програма предмета процењује се на основу:

- овладаности појмовном структуром и терминологијом;
- разумевања, примене и вредновања научених поступака и процедура и решавања проблема;
- рада са подацима и информацијама;
- интерпретирања, закључивања и доношења одлука;
- вештина комуникације и изражавања у различитим формама;
- овладаности моторичким вештинама;
- извођења радних задатака.

Ангажовање ученика обухвата:

- активно учествовање у настави,
- одговоран однос према постављеним задацима,
- сарадњу са другима и
- показано интересовање и спремност за учење и напредовање.

Напредовање у односу на претходни период:

- исказује се оценом, чиме се уважава остварена разлика у достизању критеријума постигнућа.

Препорука за даље напредовање ученика:

- јасно указује ученику на то шта треба да побољша у наредном периоду и саставни је део повратне информације уз оцену.

Ученику се не може умањити оцена из предмета због односа ученика према ваннаставним активностима или непримереног понашања у школи. Наставник у поступку оцењивања прикупља и бележи податке о постигнућима ученика, процесу учења, напредовању и развоју ученика током године у дневнику рада и својој педагошкој документацији.

Под педагошком документацијом сматра се писана или електронска документација наставника која садржи:

- личне податке о ученику и
- његовим индивидуалним својствима која су од значаја за постигнућа,
- податке о провери постигнућа,
- ангажовању ученика и напредовању,
- датим препорукама,
- понашању ученика и
- друге податке од значаја за рад са учеником и његово напредовање.

Подаци унети у педагошку документацију могу бити коришћени за потребе информисања родитеља, приликом одлучивања по приговору или жалби на оцену и у процесу самовредновања и екстерног вредновања квалитета рада установе.

Напомена: оцењивање и напредовање ученика у оновној школи врши се у складу са одредбама Правилника о оцењивању ученика у основној школи.

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ

ДОПУНСКИ РАД СА УЧЕНИЦИМА

На основу Закона о основној школи, професор је обавезан, да због повремене неуспешности ученика у савладавању наставних садржаја појединих наставних предмета, организује допунски рад са ученицима. Годишњи фонд часова допунске наставе планира се зависно од потребе. Те потребе утврђују одељењска већа за сваки предмет посебно. Почетни планирани фонд часова по предмету за који се организује додатни рад је 35 часова годишње.

Допунски рад се реализује у терминима предвиђеним распоредом часова за теоретске предмете и у индивидуалним распоредима за индивидуалну наставу. Часове реализују предметни професори. На основу досадашњих искустава потреба за овим видом наставе постоји за теоретске предмете и часове индивидуалне наставе.

Тачан распоред допунског рада и број обухваћених ученика немогуће је унапред планирати због тога што директно зависе од броја ученика којима је оваква настава потребна. Након његовог усвајања на седницама одељењског већа, тај план –анекс постаје саставни део Годишњег плана.

Тема/модул/област	Циљеви			Фонд часова
				35
ДОПУНСКА НАСТАВА	· Да се објасни део градива који је ученику остао нејасан · Да се вежбају тежи задаци · Да се помогне повезивање теорије и конкретних ситуација, задатака			
	Исходи	Облик рада	Методе рада	Време реализације
	· Да понови и опише нејасно градиво · Да повеже одговарајућу теорију и задатке · Да примени научено на посебне ситуације	· Индивидуални · Групни	· монолошка · дијалошка · демонстрациона · рад на задатку	током школске године
	Наставна средства	Корелација са другим предметом	Праћење и оцењивање	
	· Штампани задаци · Уџбеник · Нотни материјал · Аудио-видео садржаји	наведена у припреми и плановима наставника	· Усмено излагање/извођење · Домаћи задаци	

Припремна настава се реализује при полагању разредних и поправних испита.

ДОДАТНИ РАД СА УЧЕНИЦИМА

У наредној години професори ће радити по посебном програму и са талентованим ученицима, припремајући их за такмичења (у Школи, граду, Републици), а посебан вид додатног рада обухвата припрема за годишње испите и упис у средњу школу. Тачан распоред додатног рада и број обухваћених ученика немогуће је унапред планирати због тога што директно зависе од опредељења ученика и термина такмичења. Почетни планирани фонд часова по предмету за који се организује додатни рад је 35 часова годишње.

Додатни рад се реализује у терминима предвиђеним распоредом часова за теоретске предмете и у индивидуалним распоредима за индивидуалну наставу, а по потреби и у другим терминима.

Рад реализују професори које одређују стручна већа, у складу са својим плановима рада и потребама Школе. С обзиром на чињеницу да се регионална и републичка такмичења организују из стручних предмета: Солфеђо и такмичења из главног предмета (инструмент и соло певање), по календару Министарства просвете и ЗМБСС, то се претпоставља да ће се додатна настава реализовати управо из ових предмета, а из осталих предмета према потреби.

Заинтересованост ученика је боља него за допунски рад (нарочито када се ради о припремама за такмичења).

Тема/модул/област	Циљеви			Фонд часова
				35
ДОДАТНА НАСТАВА	• Да се објасни градиво шире него што је наставним програмом предвиђено • Да се вежбају тежи задаци • Да се помогне самосталан истраживачки рад ученика • Да се користи стручна литература и за више школе и за факултете			
	Исходи	Облик рада	Методе рада	Време реализације
	• Да ученик уме да реши теже задатке/композиције • Да примени научено градиво и на друга дела • Да анализира дела и критички се осврне на њих • Да самостално интерпретира	· Индивидуални · Групни	· монолошка · дијалoшка · демонстрациона · рад на задатку	током школске године
	Наставна средства	Корелација са другим предметом	Праћење и оцењивање	
	• Штампани задаци • Уџбеник • Нотни материјал • Аудио-видео садржаји	наведена у припреми и плановима наставника	• Усмено излагање/извођење • Домаћи задаци • Јавни наступи	

ОБАВЕЗНЕ И ФАКУЛТАТИВНЕ ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

Обавезне ваннаставне активности

У остваривању образовно-васпитног процеса рада Школе, значајно место у осмишљавању слободног времена ученика и њиховог креативног и мисаоног ангажовања, имају ваннаставне активности.

Обим реализације ових активности у многоме зависи од интересовања ученика, али је битно пружити им могућности да кроз различите садржаје задовоље своја интересовања, стекну нова знања и добију нешто више од Школе него што је само знање садржаја наставних предмета.

Носиоци реализације су наставници вокално инструменталних класа и председници стручних већа предмета.

Планирају се следеће активности:

Обавезне ваннаставне активности	Јавни час	Смотра	Концерт
Стручно веће гудача (I-VI разред)	по 1 час на крају 1. и на крају 2. полугодишта	2 смотре (крај полугод. и крај године)	
Стручно веће дувача (I-VI разред - флауте) (I-IV разред-остали)	по 1 час на крају 1. и на крају 2. полугодишта	2 смотре (крај полугод. и крај године)	
Стручно веће клавира (I-VI разред)	по 1 час на крају 1. и на крају 2. полугодишта	2 смотре (крај полугод. и крај године)	
Стручно веће хармонике (I-VI разред)	по 1 час на крају 1. и на крају 2. полугодишта	2 смотре (крај полугод. и крај године)	
Стручно веће гитаре (I-VI разред)	по 1 час на крају 1. и на крају 2. полугодишта	2 смотре (крај полугод. и крај године)	
Стручно веће соло певача (I-II разред)	по 1 час на крају 1. и на крају 2. полугодишта	2 смотре (крај полугод. и крај године)	
Стручно веће етно певача (I-II разред) и свирача (I-IV раз.)	по 1 час на крају 1. и на крају 2. полугодишта	2 смотре (крај полугод. и крај године)	
Изабрани ученици са свих одсека (I-VI разред)			4 концерта током године

Остале факултативне ваннаставне активности

Назив факултативне активности	Разред	Број часова недељно	Време реализације	Носиоци реализације
Камерни вокални ансамбли	II - VI	1 – 2	У складу са планом	Наставници вокалних и инструменталних класа
Камерни инструментални ансамбли	II - VI	1 – 2	У складу са планом	Наставници вокалних и инструменталних класа
Ансамбл фрула	II -IV	1 – 2	У складу са планом	Наставник инструменталне класе фруле
Народни дувачки инструменти	II -IV	1 – 2	У складу са планом	Наставник инструменталне класе фруле
Народни жичани инструмент-гусле	II -IV	1 – 2	У складу са планом	Наставник инструменталне класе гусли
Блок флаута	II - VI	1 – 2	У складу са планом	Наставник инструменталне класе фруле
Народни ансамбли (комбиновани)	II -IV	1 – 2	У складу са планом	Наставници фруле, гусли и етномузиколошких предмета
Народна игра Плесне игре	II - VI	1 – 2	У складу са планом	Наставник етномузиколошких предмета
Камерни гудачки оркестар(од 10 чланова и више)	II - VI	1 – 2	У складу са планом	Наставници инструменталних класа гудача
Камерни ансамбли соло певача и теоретичара или клавириста	II - VI	1 – 2	У складу са планом	Наставници вокалних класа соло певања
Ансамбл гитара	II - VI	1 – 2	У складу са планом	Наставници инструменталних класа гитаре
Оркестар хармоника	II - VI	1 – 2	У складу са планом	Наставници инструменталних класа хармоника
Биг бенд	II - VI	1 – 2	У складу са планом	Наставници инструменталних класа дувача
Ансамбл флаута	II - VI	1 – 2	У складу са планом	Наставници инструменталних класа дувача
Симфонијски оркестар	II - VI	1 – 2	У складу са планом	Наставници инструменталних класа
Музичко- сценски наступи различитог карактера (укључујући и „музичке бајке“)	I - VI	до 3 дана	У складу са планом	Наставници вокалних и инструменталних класа, теоретских и етномузиколошких класа
Позоришне представе	I - VI	до 3 дана	У складу са планом	Наставници опште-образовних предмета и наставници теоретских предмета, остали

ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ

Једна од приоритетних области рада су слободне активности, које нашу школу чине препознатљивом. Планирање и реализација ових активности регулисани су и Годишњим планом рада.

Ради јачања образовно-васпитне делатности школе, подстицања индивидуалних склоности и интересовања, правилног коришћења слободног времена, као и ради богаћења друштвеног живота и развоја ученика, развијања и неговања другарства и пријатељства, школа реализује слободне активности, које се, по правилу, спроводе кроз рад у различитим облицима групних активности.

Циљ школе је да слободним културним и другим активностима повећа активност васпитно-образовног рада у стицању и развијању опште културе ученика и унапређивању културе живота и рада у локалној средини.

У избору ваннаставних слободних активности ученици се добровољно и самостално опредељују за оне облике које највише одговарају њиховим склоностима, способностима и испољеним интересовањима. Ученицима је омогућено и да иницирају и успостављају непосредне контакте са културним институцијама, другим васпитно-образовним организацијама, омладинским удружењима, осталим групацијама и појединцима. Слободне активности се организују према интересовању и личној мотивацији ученика. Због ограниченог времена и доста обавеза у основним школама, учешће у слободним активностима углавном је заступљено код ученика средње музичке школе

У школи се реализују следеће слободне активности:

- * Музичке*
- * Културно уметничке*
- * Хуманитарне*
- * Такмичарске*
- * Остало...*

Посебан допринос у остваривању програма слободних ваннаставних активности је рад :

- у џез оркестру (Биг бенд)*
- у комбо саставима*
- у оквиру традиционалног певања ученика са више различитих одсека*
- у оквиру камерних ансамбала и камерних оркестара*
- у симфонијском оркестру професора и ученика*
- на српским традиционалним и осталим плесним играма,...*

КУЛТУРНА И ЈАВНА ДЕЛАТНОСТ ОСНОВНЕ МУЗИЧКЕ ШКОЛЕ

Културне активности реализоваће се кроз активности ученика и наставника, у сарадњи са локалном самоуправом, културним институцијама у граду и земљи. Циљ ових активности је промоција културе и уметности, промоција школе, примена знања и вештина стечених у школи и ван ње, развијање естетских вредности и навика, јачање самопоуздања и вештине у јавном наступу, омогућавање испољавање уметничких талената ученика, унапређење етоса, унапређење сарадње са родитељима.

Циљ:

- унапређивање васпитно-образовног рада у школи и општег културног и образовног нивоа у друштвеној средини.

Задаци:

- оспособљавање ученика музичке школе да користе вредности које им пружа локална средина за свестрани развој и богатији лични живот у слободном времену
- презентовање резултата музичке школе у локалној средини (прославе, јубилеји, манифестације, посебне акције и активности)
- афирмација музичке школе као културног центра у граду и општини
- стварање услова за реализацију циљева и задатака музичког васпитања и образовања
- унапређивање квалитета друштвеног и културног живота у локалној средини

Културна и јавна делатност школе одвијаће се кроз културне и јавне активности

- * у школи,
- * у локалној заједници,
- * изван локалне заједнице и
- * кроз међународну сарадњу

Носиоци активности културне и јавне делатности су наставници, ученици, председници стручних већа за област предмета, тимови, стручни сарадници педагог и психолог и руководство школе, остали

Културна и јавна делатност музичке школе најуже је повезана са њеном образовно- васпитном улогом и облици, активности и садржаји кроз које се реализују активности културне и јавне делатности школе су следеће:

АКТИВНОСТ/ТЕМА	Време и место реализације	Реализатори и сарадници
- Пријем и подела првака, уз пригодан уметнички програм и презентацију школе - Разрада плана и програма за текућу школску годину	<u>Септембар</u> Сала Школе	Тим за културну и јавну делатност Тим за маркетинг Стручна већа
- Меморијал „Сећање на Лазара Ристовског“ - Програм поводом обележавања Дана стрељаних у Краљеву - Концерти поводом обележавања Дана Града Краљева - Интерни часови - Сарадња у обележавању „Дечије недеље,,	<u>Октобар</u> Сала Школе биоскоп „Кварт,, Народни музеј	Тим за маркетинг Тим за културну и јавну делатност Одељењске старешине; Стручна већа
- Интерни часови - Организационе припреме за промоцију уписа у омш - Јавни часови	<u>Новембар</u> Сала Школе	Тим за маркетинг Тим за културну и јавну делатност Стручна већа
- Концерти поводом обележавања Дана школе, новогодишњих и божићних празника - Интерни часови - Јавни часови	<u>Децембар</u> Краљевачко позориште Сала Школе	Тим за маркетинг Тим за културну и јавну делатност Стручна већа Ученици, чланови секција;
- Концерти поводом обележавања Дана Духовности - Св.Саве и обележавање школске славе - Разрада плана и програма за текућу школску годину - Организационе припреме за промоцију уписа у омш	<u>Јануар</u> Сала Школе Народни музеј	Тим за културну и јавну делатност Стручна већа
- Промоција уписа у омш уз пригодан уметнички програм и презентацију школе - Разрада плана и програма за текућу школску годину	<u>Фебруар</u> Основне школе Сала Школе	Тим за маркетинг Тим за културну и јавну делатност Стручна већа Ученици, чланови секција;
- Концерти поводом обележавања Дана жена - Интерни и јавни часови - Концерти такмичараца	<u>Март</u> Сала Школе Народни музеј	Тим за маркетинг Тим за културну и јавну делатност Стручна већа Ученици, чланови секција;
- Промоција уписа у омш уз пригодан уметнички програм и презентацију школе - Концерти поводом обележавања ускршњих празника - Разрада плана и програма за текућу школску годину - Концерти такмичараца	<u>Април</u> Сала Школе Основне школе Народни музеј Краљевачко позориште	Тим за маркетинг Тим за културну и јавну делатност Стручна већа Ученици, чланови секција;
- Анализа плана и програма за текућу школску годину - Матурске свечаности - Наступи поводом обележавања Видовдана - Завршни концерти и концерти награђених ученика	<u>Мај</u> Сала Школе Народни музеј Краљевачко позориште	Тим за маркетинг Тим за културну и јавну делатност Стручна већа Ученици, чланови секција;
Током целе године посете културним дешавањима на нивоу града: Народни музеј, Библиотека, Културни центар Рибница, Краљевачко позориште, Биоскоп „Кварт,,остало		

ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ НОТОТЕКЕ

Школска нототека представља збирку штампаних и електронских нотних издања, као и књижевне литературе из области музике у власништву школе.

Циљ:

Стручни сарадник - школски нототекар, односно медијатекар, доприноси остваривању и унапређивању образовно-васпитног рада у основним и средњим школама, реализујући програм рада прилагођен наставним плановима и програмима. Програм рада школског нототекара, односно медијатекара обухвата задатке и послове из области образовања и васпитања, као и нототечко, односно медијатечко-информацијске послове из домена културних и уметничких аспеката образовања.

Он подстиче самосталност ученика у учењу и упознавање музичке литературе, кроз коришћење свих доступних извора: нотних, аудио, аудио-визуелних, и пратећих научно-историјских; остварује сарадњу и заједничко планирање активности наставника, школског нототекара, односно медијатекара и локалне самоуправе; обезбеђује електронске изворе и приступ ка њима, што омогућава ученицима да овладају вештинама налажења и критичког процењивања датих информација и перманентност учења током читавог живота.

Задаци:

Школски нототекар реализовањем задатака и послова из области образовања и васпитања, као и нототечко, односно медијатечко-информацијских из домена културних активности школске нототеке, односно медијатеке доприноси унапређивању свих облика и подручја рада, тако што учествује у пословима планирања, програмирања, организовања, унапређивања и праћења рада школе, односно праћења целокупног образовног процеса, као члан школских тимова има задатке:

- *развијања и неговања навике упознавања музичке литературе и коришћења нототеке, односно медијатеке код ученика и наставника,*
- *развијања и промовисања правилне употребе свих облика извора информација,*
- *стварања услова за интердисциплинарни приступ настави и електронском учењу,*
- *мотивисања за учење и подстицања на оспособљавање за самостално учење и образовање током целог живота,*
- *сарадње са наставницима, ученицима и њиховим родитељима,*
- *праћења и подстицања развоја ученика у индивидуалним способностима и њиховим склоностима ка интелектуалном, емоционално-социјалном и сваком другом професионалном развоју,*

- пружања помоћи обдареним ученицима при налажењу и избору одговарајуће литературе, а посебно ученицима који имају тешкоће у учењу и раду, али и оним ученицима који живе у тежим социјалним приликама, сарађујући са њиховим родитељима и релевантним институцијама,
- стварања услова за што непосреднији и једноставнији приступ нототечком, књижевном, односно медијатечком фонду и расположивим изворима информација, и развијање индивидуалне стваралачке способности и креативности код ученика,
- обезбеђивања приступа програмима који раде на развијању информационе писмености, како би се корисници оспособили за проналажење, анализирање, примену и саопштавање информација, уз вешто и ефикасно коришћење информационо-комуникационих технологија и електронском учењу
- припремања и реализовања нототечног, односно медијатечног програма намењеног ученицима са посебним потребама и посебним способностима,
- вођења аутоматизованог нототечног, односно медијатечног пословања (инвентарисање и сигнирање, каталогизација, класификација библиотечке грађе и други послови).

Школска штампана нотна литература класификована је и подељена по инструменталним одсецима. Израђена је електронска верзија школске нототеке.

Носилац реализације циљева и задатака : нототекар

Активности и програмски садржаји:

1) Планирање и програмирање образовно-васпитног рада - реализује се кроз:

- планирање набавке литературе и периодичних публикација за ученике,
- наставнике и стручне сараднике,
- израђивање годишњег, месечних и оперативних планова,
- планирање и програмирање рада са ученицима у школској нототеци, односно медијатеци,
- планирање развоја школске нототеке, односно медијатеке и набавка библиотечке грађе потребне за реализацију наставе и образовно-васпитног рада.

2) Праћење и вредновање образовно-васпитног рада

- учешће у изради годишњег плана рада и самовредновања рада установе,
- вођење аутоматизованог нототечког, односно медијатечког пословања, са увидом у наставне планове и програме рада школе,
- помоћ у одабирању и припремању литературе и друге грађе за разне образовно-васпитне активности (теоријска и практична настава, допунски и додатни рад, ваннаставне активности ученика и др.),
- коришћење сазнања и достигнућа савремене науке, научно проверене методе и резултата сопственог истраживачког рада,
- побољшање информационе, медијске и информатичке писмености корисника развијањем критичког односа према различитим информацијама и изворима сазнања и осећаја за естетске вредности.

3) Рад са наставницима

- Сарадња са наставницима на промоцији упознавања музичке литературе ради задовољства кроз све облике образовно-васпитног рада,
- Сарадња са наставницима у припремању ученика за самостално коришћење разних извора информација,
- Организовање наставних часова из појединих предмета у школској нототеци, односно медијатеци,
- Сарадња са наставницима око утврђивања годишњег плана обраде музичке литературе, и коришћења наставничко-сарадничког дела школске нототеке, односно медијатеке,
- Коришћење ресурса нототеке, односно медијатеке у процесу наставе,
- Систематско информисање корисника школске нототеке, односно медијатеке о новим музичким издањима, стручним часописима и другој грађи, тематским изложбама у вези с појединим издањима, ауторима, акцијама и јубилејима, усмено или писмено приказивање појединих издања музичке литературе и часописа.

4) Рад са ученицима

- Припрема (обучава) ученика за самостално коришћење различитих извора сазнања и свих врста информација у настави и ван ње,
- Систематски обучава ученике за употребу информационог нототечког, односно медијатечког апарата, у складу са њиховим способностима и интересовањем,
- Пружа помоћ ученицима код учења ван школе и усвајања метода самосталног рада на музичком (нотном) тексту и другим материјалима,
- Пружа помоћ ученицима у припреми и обради задате теме,
- Упознаје ученике са методама и техникама научног истраживања и библиографског цитирања,
- Ради на развијању позитивног односа према упознавању музичке литературе, важности разумевања музичког (нотног) текста и упућивању на истраживачке методе рада (употреба лексикона, енциклопедија, речника и др.) и омогућавању претраживања и употреби свих извора и оспособљавању за самостално коришћење,
- Стимулише навикавање ученика да пажљиво користе и чувају нототечку, односно медијатечку грађу, да развијају навику долажења у школску и јавну нототеку, односно медијатеку и да узимају учешћа у њеним културно-просветним активностима у складу са њиховим интересовањима и потребама (часови нототекарства, односно медијатекарства),
- Подстиче побољшање информационе, медијске и информатичке писмености ученика, развијањем истраживачког духа и критичког односа према различитим информацијама и изворима сазнања и осећаја за естетске вредности,
- Ради са ученицима у читаоници, и ради или сарађује у радионицама за ученике, и на реализацији школских пројеката

5) Рад са родитељима, односно старатељима

- Учешће на родитељским састанцима ради давања информација о корисничким интересовањима и потребама ученика, ради развијања навика упознавања музичке литературе и формирању личних и породичних нототека, односно медијатека,
- Остваривање сарадње са родитељима у вези са развијањем навика упознавања музичке литературе код ученика.

6) Рад са директором, стручним сарадницима, педагошким асистентом и пратиоцем ученика

- Сарадња са стручним већима наставника, педагогом, психологом и директором школе у вези с набавком и коришћењем књижне и некњижне грађе, те целокупном организацијом рада школске нототеке, односно медијатеке,
- Информисање стручних већа, стручних сарадника и директора о набавци нове стручне литературе за предмете, дидактичко-методичке и педагошко-психолошке литературе,
- Информисање о развоју медијске и информатичке писмености, упућивање на критички и креативни однос ученика приликом коришћења извора,
- Припрема заинтересованих за реализацију мултидисциплинарних пројеката, изложби, креативних радионица, за организовање културних догађаја,
- Сарадња око обезбеђивања књижне и некњижне грађе за школску нототеку, односно медијатеку, коју користе ученици, наставници и стручни сарадници,
- Сарадња на припреми и организовању културних активности школе (музичке трибине, сусрети, разговори, акције прикупљања књига и завичајне књижне и друге грађе, изложбе, конкурси, обележавање значајних јубилеја везаних за школу и просвету,
- Учешће у припремању прилога и изради школског гласила и интернет презентације школе.

7) Рад у стручним органима и тимовима

- Рад у школским тимовима на изради годишњег и развојног плана школе и школског програма, на реализацији наставе засноване на истраживању - пројектне наставе,
- Рад у стручним тимовима у складу са решењем директора.

8) Сарадња са надлежним установама, организацијама, удружењима и јединицом локалне самоуправе

Сарадња са стручним институцијама и локалном самоуправом обухвата:

- сарадњу са другим школама, школским, народним и другим нототекама, односно медијатекама на територији локалне самоуправе, управног округа и Републике Србије по питању размене и међунототечке, односно међумедијатечке позајмице,
- сарадњу са локалном самоуправом по питању промоције рада нототеке, односно медијатеке и школе,
- сарадњу са просветним, научним, културним и другим институцијама (новинско-издавачким предузећима, радио-телевизијском центрима, филмским и позоришним кућама, домовима културе и културно просветним заједницама и организацијама које се баве радом и слободним временом омладине и другим образовним установама),
- учешће у раду Друштва школских нототекара, односно медијатекара Србије и других стручних друштава у локалној самоуправи и Републици Србији.

9) Вођење документације, припрема за рад и стручно усавршавање

- Припремање тематских библиографија и израда анотација, пописа и скупљања података у вези с наставним предметима и стручно-методичким образовањем и усавршавањем наставника и сарадника, вођење збирки и посебних фондова,
- Праћење и евиденција коришћења литературе у школској нототеци, односно медијатеци,
- Вођење документације о раду школске нототеке, односно медијатеке и школског нототекара, односно медијатекара - анализа и вредновање рада школске нототеке, односно медијатеке у току шк. године,
- Стручно усавршавање - учешће на семинарима, саветовањима и другим скуповима на којима узимају учешће и школски нототекари, односно медијатекари.

Препоруке за остваривање програма

Основе програма рада школског нототекара, односно медијатекара усклађене су са законима о основној и средњој школи, Законом о основама система образовања и васпитања, плановима и програмима образовно-васпитног рада у свим подручјима рада, функцијама и задацима школске нототеке, односно медијатеке у основношколском и средњешколском образовању.

Вишегодишњи (перспективни) и годишњи (глобални) програм рада школског нототекара, односно медијатекара заснива се на плановима и програмима образовно-васпитног рада одговарајућих подручја рада, програму рада школе и овом програму рада школског нототекара, односно медијатекара. Годишњим програмом рада школске нототеке, односно медијатеке утврђују се задаци и послови (по делатностима, полугодиштима и месецима), који се даље разрађују и конкретизују у оперативним плановима рада (месечним, недељним и дневним). Оперативним плановима рада утврђују се и методологија и динамика реализације свих предвиђених задатака, као и њихови извршиоци. Школски нототекар, односно медијатекар посебно разрађује програм рада школске нототечке, односно медијателке секције чији је стручни водитељ.

У остваривању циља и задатака средњег и основног образовања и васпитања и програмске основе школске нототеке, односно медијатеке, нототекар, односно медијатекар, сарађује са стручним и другим органима школе и друштвене средине у унапређивању образовно-васпитног процеса, обезбеђивању услова за свестрани развој и афирмацију ученика и јавну делатност школе.

Нототекар, односно медијатекар брине о реализацији и унапређивању свих предвиђених облика и садржаја рада школске нототеке, односно медијатеке. О остваривању програма рада школски нототекар, односно медијатекар редовно обавештава директора, наставничко веће и школски одбор.

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Циљ васпитања и образовања у области заштите и унапређивања човекове средине јесте да ученицима, у складу са њиховим узрастом, обезбеде стицање знања, развијање инересовања, формирање ставова система вредности и понашања, које ће им омогућити разрешавање три основна противречна проблема на релацији савремен човек - природа:
- еколошки, културно-социјални и економски.

Први проблем претпоставља знања и друге карактеристике значајне за одржавање и стварање оптималних услова еколошке равнотеже у човековој средини;

Други проблем - значајне карактеристике за правилан однос, заштиту и унапређивање лепоте предела животне, радне и рекреативне средине као и очување природне културне баштине за садашње и будуће генерације;

Трећи су знања о економској вредности природних извора и природних услова, имајући у виду и штете које могу да настану услед њиховог угрожавања, загађивања, нерационалног коришћења, деградирања и сл.

Задаци:

- * указивање на морално-естетске аспекте односа човека према природи и развијање код ученика идеје хармоније између човека, друштва и природе и подстицање креативности;
- * указивање на потребу заједничког живљења људи у биосфери јер је у њој настао недељиви спој духовности света човека и природе која га окружује и инспирише га на стваралаштво;
- * упознавање разноликости биосфере нашег простора, амбијенталних пејзажа, обиља флоре, фауне, воде (језера и река) или амбијенталне суровости живљења у урбаним руралним срединама кроз простор и време;
- * развијање одговорног односа ученика на основу еколошких знања и критеријума према природној и градитељској баштини и географском простору;
- * организовање учешћа ученика у радним акцијама заштите и унапређивања животне средине;
- * организовање предавања о темама из ове области;
- * учествовање ученика у одржавању и стварању повољних услова за рад у школи и уређивању средине у којој живе чиме се доприноси изграђивању културе рада, стамбене и урбане културе

Носиоци активности:

Одељењске старешине, предметни наставници, одељењске заједнице, ученички парламент, тимови ученика, стручног сарадника педагог, предложено програмске садржаје уграђују у своје планове, а наведени садржаји се остварују и кроз остале слободне активности и уграђују се у планове и програме носилаца активности.

Време реализације:

Садржаји који се односе на еколошки програм реализоваће се у току школске године у складу са плановима и програмима носилаца ових активности.

ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

Школа планира сопствене активности и садржаје и сарађује са здравственим установама у спровођењу здравствене заштите ученика.

Циљ:

Изграђивање телесно , психички и социјално здраве и зреле личности оспособљене да се брине за очување, заштиту и унапређивање сопственог и здравља других људи

Задаци:

- развијање и формирање свести ученика да је здравље основни извор људске среће*
- развијање свесту о здрављу као пуном физичком , психичком и социјалном благостању*
- развијање свести о здрављу као услову за успешан рад, напредовање и економску егзистенцију*
- подизање нивоа здравствене културе код ученика тако да брига о здрављу постане саставни део свакодневних навика, потреба и поступања*
- развијање свести ученика о значају физичких активности као елемента здравог животног стила*

Носиоци активности:

Наведени садржаји се уграђују у планове и програме носилаца активности у школи: одељењских старешина, предметних наставника редовне наставе , одељењских заједница ученика , ученичког парламента , стручних сарадника-педагога и психолога,а остварују се и кроз остале слободне активности и кроз сарадњу са родитељима ученика.

Време реализације:

Реализација садржаја се одвија у току школске године у складу са плановима и програмима носилаца активности.

Кроз планове и програме одељењских старешина, ученичких организација и заједница, школских тимова, као и кроз сарадњу са организацијама и институцијама из локалне средине са ученицима се континуирано ради на неговање здравих стилова живота кроз превентивне и едукативне активности које афирмишу очување здравља у различити сегментима.

Сви ученици основне школе су обухваћени здравственом заштитом, кроз редовне систематске прегледе и редовну контролу коју спроводе редовне основне школе у сарадњи са Здравственим центром. Музичка школа обавља сарадњу са обавезним основним школама које ученици похађају у случају потребе.

ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Школа у сарадњи са надлежним установама брине о социјалној заштити, посебно ученика из осетљивих друштвених група, на основу програма социјалне заштите.

Уколико је потребно школа организује прикупљање средстава за ове сврхе кроз акције организације концерата, школског спорта, волонтирања и других добротворних акција.

Носиоци активности програма:

- одељенске старешине
- наставници
- стручни сарадници – педагог и психолог
- родитељи
- сарадници Центра за социјални рад
- остали

Облици и садржаји у оквиру којих се остварује програм су :

- сарадња Центра за социјални рад и школе у пружању социјалне заштите ученика (дописи, посете)
- пружање помоћи ученицима с поремећајима у понашању, и ученицима с евидентираним прекршајима
- пружање помоћи васпитно запуштеним или угроженим ученицима, ученицима који долазе из дефицијентних породица или породица с проблематичним односима (ризичне породице) – надзор
- упознавање и праћење социјалних прилика ученика– упућивање у остваривање социјално- заштитних мера
- утврђивање социоекономског статуса родитеља
- упућивање родитеља на начине остварења права
- упућивање родитеља на извршење родитељских обавеза

Начин реализације активности, програма:

У сарадњи са одељењским старешинама, наставницима и педагогом и психологом, остварује се увид у породичне прилике. Кад се уоче промене у понашању и учењу ученика и у случају констатације да постоји недовољна брига и надзор у породици/остало школа се обраћа Центру за социјални рад у циљу предузимања мера ради пружања помоћи ученику. Уколико ученик похађа обавезну основну школу остварује се сарадња са колегама из обавезних основних школа.

► **ОБАВЕЗЕ УСТАНОВА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА И ЦЕНТАРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД У ПРЕВЕНЦИЈИ, СПРЕЧАВАЊУ, ОТКРИВАЊУ И РЕАГОВАЊУ НА ПОЈАВУ НАСИЉА НАД ДЕЦОМ**

УСТАНОВЕ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА имају обавезу да откривају – идентификују насиље над децом, реагују на сваки вид насиља над децом и детету жртви насиља пруже помоћ и подршку у превазилажењу последица претрпљеног насиља.

Надлежни **ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД** је онај центар на чијој територији месне надлежности дете које трпи насиље има пребивалиште или боравиште, односно на чијој територији су пријављени или бораве његови родитељи или старатељ, са којима живи.

Обавештење о сумњи или идентификованом насиљу над дететом од стране родитеља (односно од другог законског заступника или трећег лица), као и насиља трећег нивоа, упућује се центру за социјални рад без одлагања на најпогоднији начин, с обзиром на утврђени степен хитности реаговања: поштом, по куриру или путем електронске поште-скенирано.

► **САРАДЊА У ПРЕВЕНЦИЈИ, СПРЕЧАВАЊУ, ОТКРИВАЊУ И РЕАГОВАЊУ НА ПОЈАВУ НАСИЉА НАД ДЕЦОМ**

По потреби неопходна интервенција се може реализовати у сарадњи са установом образовања и васпитања. Неопходна интервенција се састоји од обезбеђења: безбедности детета жртве насиља, здравствене заштите детета жртве насиља и починиоца, егзистенцијалних услова за дете жртву насиља, психосоцијалне подршке у превазилажењу акутних последица преживљене трауме.

► **КОНСУЛТАТИВНИ САСТАНАК**

У складу са утврђеним приоритетом, хитности реаговања и потребама, установа образовања и васпитања и/или центар за социјални рад заказују консултативни састанак коме присуствују представници установе образовања и васпитања, центра за социјални рад, односно други законски заступници детета, а по потреби полиција, здравствене установе или друге релевантне институције.

Консултативни састанак се мора одржати:

- **„неодложно“ најдуже у року од 24 сата** – ако прикупљени подаци указују да у конкретном случају постоји: **акутно насиље** над дететом са непосредним угрожавањем физичког и емоционалног интегритета или висок ризик да до насиља над дететом (са угрожавањем физичког и емоционалног интегритета) може доћи најдуже у року од 24 сата;

- **„хитно“ у року од три дана (72 сата)** по сазнању за насиље над дететом – ако прикупљени подаци указују да је дете жртва насиља, **у умереном ризику**, од угрожавања физичког и емоционалног интегритета.
- **„редовно“ најкасније у року од пет радних дана** по сазнању – ако прикупљени подаци указују да су ниски ризици од појаве насиља над дететом, односно да је степен и квалитет остварене комуникације унутар чланова породице и организација живота породице таква да не може у одређеној блиској будућности довести до акутног насиља над дететом.

На консултативном састанку се:

- размењују информације и процене надлежних служби
- сачињава план реаговања са дефинисаним циљевима, активностима, носиоцима активности и роковима за реализацију појединих активности.

О току и садржају консултативног састанка води се записник, који садржи: имена присутних и називи установа из којих долазе, информације о ситуацији, процене, план активности и термин наредног састанка предвиђеног планом активности.

Консултативни састанци се одржавају у складу са планом активности који се заједнички сачињавају, а посебно у случајевима кад се врши евалуација ефеката предузетних мера.

Планови реаговања у пружању помоћи и подршке детету жртви насиља и његовој породици морају садржати нарочито:

- опис стања из процене и одређење ризика који се морају решавати;
- одређење општих и посебних циљева, који се спецификују у виду пожељних, односно очекиваних;
- одређење индикатора очекиваних исхода који треба да укажу да је постојећи проблем, потреба или ризик превазиђен, смањен или потреба задовољена;
- одређење активности да би се достигли циљеви и исходи;
- одређење ко, како, када и где реализује активности, да би се достигли постављени циљеви;
- одређење временског оквира за почетак и за завршетак задатка;
- одређење средстава верификације испуњености и достигнутоги општих и посебних циљева рада;
- одређење начина и временских рокова за преиспитивање плана и поновно планирање уколико је потребно.

НАДЗОР/ПРАЋЕЊЕ

Надзор над применом Упутства о поступању установа образовања и васпитања и центара за социјални рад у заштити деце од насиља, врше надлежне инспекције Министарства просвете, науке и технолошког развоја и Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

Школа подстиче и негује партнерски однос са родитељима, односно старатељима ученика, заснован на принципима међусобног разумевања, поштовања и поверења.

Програмом сарадње са породицом школа дефинише области, садржај и облике сарадње са родитељима, односно старатељима ученика, који обухватају детаљно информисање и саветовање родитеља, укључивање родитеља у активности школе, консултовање у доношењу одлука око безбедносних, наставних, ваннаставних, организационих и финансијских питања и то ради унапређивања квалитета образовања и васпитања, као и обезбеђивања свеобухватности и трајности образовно-васпитних утицаја.

Иако општи принципи Закона о основама система образовања и васпитања указују на неопходност и значај ефикасне сарадње са породицом и укључивање родитеља у васпитнообразовни процес, имплементација принципа сарадње представља веома сложен и дуготрајан процес. Да би до успешне имплементације дошло, тј. да би се унапредила сарадња породице и школе и подстакло укључивање родитеља у различите аспекте школског живота, потребно је да се промене паралелно дешавају на неколико различитих нивоа:

Рад са родитељима

Укључивање родитеља на различите начине у живот школе помаже родитељима да разумеју начин на који школа функционише, структуру и организацију школе, школски курикулум и подстичу развој компетенција за сарадњу са школом. Због тога је важно да се у оквиру добро испланираног и дугорочног програма, родитељима нуди најразноврснији вид активности у које могу да се укључују у односу на преференције, обавезе и способности/вештине. Ово се односи на различите облике партиципације, као нпр:

- информисање и консултовање родитеља о свим за њих релевантним питањима и појединостима, која се односе на ученике; активно учешће родитеља на родитељским састанцима;
- сарадња родитеља са наставницима у вези са побољшањем постигнућа ученика, договор о начину и облику пружања подршке ученицима у процесу учења; сарадња са родитељима чија деца имају посебне образовне потребе (индивидуализација наставе, примена ИОП-а и сл.);
- анкетирање родитеља о различитим темама из области значајних за школу (самовредновање, унапређење рада школе, професионална оријентација и сл.)
- едукација/обука родитеља (групна/индивидуална) вештинама успешне комуникације и ненасилном решавању конфликта;
- учествовање у изради школских развојних планова и учешће у различитим школским тимовима, саветодавним, стручним и управним органима школе и доношење одлука из својих надлежности у складу са законом; учешће у различитим школским тимовима и органима школе који се баве организацијом наставних и ваннаставних активности (такмичења, екскурзије, излети, студијска путовања);
- сарадња школе са родитељима преко Удружења родитеља, Клуба родитеља и сличних удружења.

Однос родитеља и њихових представника у Савету родитеља

Савет родитеља има значајну улогу и овлашћења у регулисању живота школе у предлагању намене средстава прикупљених од родитеља и давања сагласности на програм екскурзија, већ и приликом предлагања мера за осигурање квалитета и унапређење васпитно-образовног рада, разматрање предлога програма образовно-васпитног рада, РП, ГП рада и извештаја о вредновању и самовредновању, важно је да се успостави механизам путем којег ће Савет бити стварни представник родитеља и путем којег ће бити остварена двосмерна комуникација: од родитеља ка њиховим представницима у Савету и од представника Савета ка родитељима који су их изабрали. У том смислу је важно:

- Да сви родитељи буду информисани о овлашћењима Савета родитеља као и о областима у којима Савет може да да свој допринос (а тиме и они који су изабрали представнике Савета). Ово је важно да би родитељи стварно бирали своје представнике и да би схватили значај. Процес доношења одлука на Савету родитеља мора да буде транспарентан да би осталим родитељима била јасна улога Савета, као и сопствена улога у доношењу одлука које их се тичу.
- Да се омогући континуирано информисање (како на нивоу одељења, тако и на нивоу целе школе) родитеља о одлукама које су на Савету донете, као и да се чланови Савета упознају са очекивањима, потребама и ставовима родитеља чији су представници, да би могли ефикасно да заступају те ставове на Савету. Ови састанци би требало да постану део одељенске праксе (као обавезни део родитељских састанака), али и да се по потреби организује састанак са родитељима I-IV разреда, као и састанак родитеља целе школе, у зависности од врсте проблема о којој је реч.

Начин сарадње са Општинским саветом родитеља

Општински савет родитеља чине представници савета родитеља, свих установа са подручја градске општине. Представници савета родитеља бирају се сваке школске године.

Општински савет родитеља:

- даје мишљење, иницира акције и предлаже мере за остваривање права детета, унапређивање образовања, васпитања и безбедности деце, односно ученика у општини;
- учествује у утврђивању општинских планова и програма који су од значаја за остваривање образовања, васпитања и безбедности деце;
- прати и разматра могућности за унапређивање једнаког приступа, доступности и могућности образовања и васпитања за децу, односно ученике; спречавања социјалне искључености деце односно ученика из угрожених и осетљивих група на територији општине;
- пружа подршку савету родитеља свих установа на територији општине у вези са питањима из њихове надлежности;
- заступа интересе деце и ученика општине у ситуацијама које су од значаја за унапређивање њиховог образовања, васпитања, безбедности и добробити на територији општине;
- сарађује са организацијама које делују у области образовања и васпитања, заштите здравља, социјалне заштите, културе, заштите и унапређења права детета и људских права;
- обавља и друге послове у вези са образовањем и васпитањем на територији општине.

Ближе услове у вези начина рада општинског савета родитеља заједнички прописују министар и министар надлежан за послове локалне самоуправе.

Едукација наставника: принцип сарадње са породицом као важан део континуираног професионалног усавршавања.

Будући да су родитељи у највећој мери упућени на сарадњу са учитељима/наставницима и са њима имају најчесталије контакте, важан задатак наставника је да креирају такву атмосферу у којој ће родитељи бити подстакнути да се укључују на различите начине и да доприносе животу учионице/школе без страха да ће то бити протумачено као мешање улога, тј. мешање у професионалну улогу наставника. Због тога је образовање наставника и стручно усавршавање од изузетне важности: важно је да се наставници подстакну да размишљају о могућностима које партиципација родитеља пружа у школском контексту, као и о различитим начинима на које сарадња са родитељима олакшава њихов рад и подстиче развој деце. Начело партиципације, тј. сарадње са породицом треба да се установи као важан део

- а) компетенције наставника и једно од мерила квалитета његовог/њеног рада,
- б) програма стручног усавршавања наставника и
- ц) програма обуке њихових ментора

ПРОМЕНЕ У СТРУКТУРИ И ОРГАНИЗАЦИЈИ ШКОЛЕ:

Сарадња са породицом као један од основних принципа на којима се заснива функционисање школе.

Ово је веома важан корак у имплементацији принципа сарадње, пошто за промену није довољна само рекултурација (промена ставова наставника, родитеља и чланова управљачких тела) већ и реструктурација (промена школског система у смислу вредности, норми и процедура да би промене биле одрживе). У том смислу принцип сарадње са породицом, тј. учешће родитеља у животу школе треба да постане једно од важних мерила за процену квалитета рада школе. Школа би требало да развије процедуре да охрабри и подстакне партиципацију и да је учини одрживом. На тај начин ће партиципација постати део школске праксе, а не изоловани пример који зависи од мотивације појединих школа и појединаца у њима да унапреде сарадњу са породицом.

Индикатори који указују на присуство принципа партиципације родитеља у школску праксу

(поред већ наведених) су:

- да ли у школи постоји стратегија/кодекс/план/правилник сарадње са родитељима
- у којој мери школски развојни план садржи специфичности сарадње са породицом
- да ли учествују у самоевалуацији школе и колико је предлога од стране родитеља ушло у прављење новог школског плана

- *коliko често се тражи мишљење родитеља и колико акција је спроведено на њихову иницијативу*
- *да ли је било и којих облика сарадње са локалном средином на иницијативу и/или уз посредовање родитеља;*
- *које су све (формалне и неформалне) прилике за посету родитеља школи и на који начин су обавештавани*
- *коliko родитеља самоиницијативно долази на индивидуалне разговоре са предметним наставницима и одељењским старешинама и да ли се о броју долазака и садржају разговора води евиденција*
- *да ли је време тих посета усклађено са могућностима већине родитеља (или се напр. дешава да су тзв. „отворена врата“, тј. дан када су наставници у школи и примају родитеље у време које не одговара радном времену родитеља ни у ком случају)*
- *да ли у школи постоји тим за сарадњу са родитељима и које је акције тај тим покренуо*

Ради разматрања питања од заједничког интереса за рад школе и ученика, као и других питања од значаја за остваривање образовно-васпитних задатака, школа организује континуирану сарадњу са родитељима ученика.

Сарадња са родитељима школе остварује се преко садржаја рада Савета родитеља, ангажовањем родитеља (појединачно или групно) у акцијама школе, одржавањем родитељских састанака, сарадњом и разговорима родитеља и наставника и кроз саветодавни рад стручног сарадника педагога, организацијом “отворених врата школе” – једном месечно за доласке родитеља ученика основне школе.

Сарадња се односи на побољшање општег образовно-васпитног рада школе, на информисање о психофизичком и социјалном развоју ученика и резултатима њиховог рада и понашања, као и на остала питања од значаја за ученике, школу и родитеље.

Помоћ родитељима у остваривању васпитне функције породице:

Полазну основу сарадње представља настојање одељењског старешине да успостави што квалитетније и учесталије контакте са родитељима ученика. У овим контактима одељењски старешина прикупља податке о карактеристикама физичког, интелектуалног, емоционалног и социјалног развоја ученика, сазнања о њиховим интересовањима и потребама, упознаје породичне прилике и услове живота и рада ученика. На основу познавања личности ученика, одељењски старешина врши избор оних педагошких решења која у највећем степену подстичу индивидуални развој сваког појединца, а исто тако прикупљени подаци омогућавају одељењском старешини да ученицима пружи најцелисходнију помоћ у процесу образовања и васпитања.

Најуспешнији облик сарадње остварује се индивидуалним контактима одељењског старешине и родитеља.

Укључивање родитеља у живот и рад школе:

На почетку школске године одељењски старешина упознаје родитеље са правилима организације рада школе, годишњим програмом рада, програмом активности одељењске заједнице и предлогом правила понашању ученика, запослених и родитеља ученика средње школе.

Ово упознавање има за циљ да информише родитеље о васпитним задацима које је школа, односно одељењска заједница поставила себи за циљ, као и да обезбеди помоћ родитељима у извршавању појединих програмских задатака. Укључивање родитеља у живот и рад школе најчешће обухвата учешће родитеља у остваривању програма слободних активности, друштвено-корисног рада, организације програма културне и јавне делатности школе (посебно школских свечаности), такмичарских активности, музичких активности и других манифестација од значаја за афирмацију школе и ученика.

Успостављањем сарадње одељењских старешина и родитеља, посебно када се ради о ученицима који имају проблеме у учењу и понашању омогућава благовремено сагледавање узрока проблема и заједничког предузимања активности за отклањање узрока и успостављање ефикаснијег учења и рада ученика.

Сарадња са родитељима остварује се у оквиру следећих облика рада и са наведеним носиоцима активности:

Индивидуално	Групно
са следећим <u>носиоцима активности</u> :	са следећим <u>носиоцима активности</u> :
* директором школе * одељењским старешинама * индивидуалним руководиоцима класа * предметним наставницима * стручним сарадником * педагогом/психологом	* на састанцима представника савета родитеља * у оквиру рада школских органа/тимова/актива * на родитељским састанцима разреда/одељења/класа и * на састанцима савета родитеља

Време реализације:

- * родитељски састанци се сазивају на почетку школске године и најмање једном у класификационом периоду, а могу се сазивати и више од четири - пет пута у школској години;
- * „отворена врата“ школе се реализују једном месечно;
- * према плановима рада школских органа, актива, тимова који имају у свом чланству представнике родитеља;

- * индивидуалне консултације са родитељима се одржавају континуирано током године при указаној потреби.

Учесталост и динамика сарадње су различити:

- * Савет родитеља школе (планира се најмање 4 седнице)
- * Родитељски састанци (планира се 6 састанака)
- * Индивидуални приједи родитеља (на 2 недеље)
- * Индивидуални разговори родитеља са директором, педагогом/психологом (по потреби)
- * «Отворена врата» (једном месечно)
- * Групни разговори родитеља са директором, педагогом/психологом (по потреби)
- * Информисање родитеља о актуелним дешавањима у школи, путем медија
- * Стручни активи/тимови у којима су чланови савета родитеља (према плану актива /тимова)

Уколико родитељ не показује потребно интересовање за образовни и васпитни развој свог детета, школа га писменим позивом обавештава и позива на разговор преко одељењског старешине/ индивидуалног руководиоца класе.

У процесу индивидуалне сардање родитељи се информишу о правима и обавезама ученика и родитеља, о успеху, изостанцима и владању ученика уз размену информација о, предлога, сугестија и препорука за оптимални развој ученика.

У складу са Законом о основама система образовања и васпитања и школског Правилника о васпитно-дисциплинској одговорности ученика, школа је дужна да обавести родитеља, односно другог законског заступника о ученику који нередовно похађа или је престао да похађа наставу, најкасније два дана од дана престанка похађања наставе. Ако родитељ, односно други законски заступник по пријему обавештења не обезбеди да у року од три дана ученик настави редовно да похађа наставу, школа одмах обавештава јединицу локалне самоуправе и надлежну установу социјалне заштите.

У контакту са родитељима ученика дужност је да се поштује личност и приватност родитеља, да се подстиче поверење и развијање партнерског односа са родитељима, да се познају и примењују принципи успешне комуникације, да се коректно понашају и да чувају сопствени и углед школе.

У случајевима изношења података о уоченим тешкоћама и проблемима запажања се саопштавају на начин поштовања и уважавања личности ученика и родитеља уз поштовања принципа редовности и благовремености у давању повратне информације, уз адекватну аргументацију, добронамерно образложење и сугестије, препоруке, предлоге, мере за превазилажење истих.

Посебна пажња посветиће се сарадњи са родитељима чија деца имају израженије тешкоће у учењу и владању, развојне тешкоће, специфичне тешкоће деце са посебним образовним потребама.

Групна сарадња са родитељима оствариваће се преко одржавања родитељских

састанака на нивоу класе или одељења као и на нивоу свих разреда средње школе.

Родитељске састанке сазива, припрема и води одељењски старешина /индивидуални руководицац класе у складу са предложеним садржајима програма састанака који је саставни део Годишњег плана рада. У наведеном процесу остварује сарадњу са директором школе и стручним сарадником – педагогом/психологом и руководиоцима школских тимова за заштиту и безбедност ученика и за медијацију, са координатором ученичког парламента.

Ради праћења успешности овог програма, школа може да на крају сваког полугодишта организује анкетирање родитеља у погледу задовољства програмом и у погледу њихових сугестија за наредно полугодиште. Анкетирање би требало да се обавља анонимно како би било објективно. Мишљење родитеља добијено као резултат анкетирања узима се у обзир у поступку вредновања квалитета рада школе.

НАПОМЕНА: Упутство Министарства просвете, науке и технолошког развоја о поступању установа образовања и васпитања и центара за социјални рад у заштити деце од насиља, део је ПРОГРАМА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ овог школског програма.

ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ

Сарадња са локалном самоуправом, која укључује и сарадњу са канцеларијама за младе у јединицама локалне самоуправе, остварује се на основу програма који чини део школског програма и део развојног плана школе. Школа прати, укључује се у дешавања у локалној самоуправи, и заједно са њеним представницима планира садржај и начин сарадње, нарочито о питањима од којих зависи развој школе.

Сарадњом са локалном самоуправом настојимо да подигнемо виши ниво квалитета живота и локалној самоуправи и у школи. Успостављајући контакт са другима постајемо чланови различитих група заједнице у целини, сарађујући са бројним субјектима из окружења:

* Школска управа у Краљеву	* Краљевачко позориште
* Одељење за друштвене делатности	* Народни музеј
* Локалном канцеларијом за младе	* Дом културе Рибница
* Основним и средњим школама	* Електронски и штампани медији
* Предшколском установом	* Градска библиотека
* Здравственим центром	* Културно уметничка друштва
* Црвеним крстом	* Мултимедијални центар "Кв-арт"
* Јавни простори-Трг Св.Саве и Трг српских ратника	* Туристичка организација Краљева
* Јавним предузећима	* Галерија „Владислав Маржик“
* Остали, ...	* Завичајним друштвом
	* Спортским клубовима

У циљу остваривања планова и програма школе, а посебно ће сарадња са локалном заједницом доћи до изражаја у остваривању програма професионалне праксе, културне и јавне делатности школе.

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА, ПРОГРАМ СПРЕЧАВАЊА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ И ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА

Образовно-васпитни систем је, по обухвату популације, један од највећих система у Републици Србији. У установама овог система налазе се готово сва деца за коју треба, као основно, осигурати безбедне и оптималне услове за несметан боравак и рад, као и заштиту од свих облика насиља, злостављања и занемаривања. У ту сврху Министарство просвете је сачинило Посебни протокол за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама.

Право на заштиту од свих облика насиља представља основно право сваког детета утврђено у Конвенцији о правима детета и другим документима Уједињених нација, Савета Европе и осталих међународних организација, које је држава Србија прихватила као чланица тих организација.

Према Закону о основама система образовања и васпитања, у складу са прописаним циљевима и задацима, реализује се развијањем толеранције, јачањем поверења, неговањем другарства и пријатељства, спречавањем понашања која нарушавају права на различитости, поштовањем децијих права и др.

Општи циљ Посебног протокола:

Унапређивање квалитета живота деце/ученика применом:

- **мера превенције** за стварање безбедне средине за живот и рад деце/ученика
- **мера интервенције** у ситуацијама када се јавља насиље, злостављање и занемаривање у установама

Основни принципи и задаци:

Принципи на којима почива Програм, а који уједно представљају и смернице за деловање су:

- * омогућавање услова у школи који деци и ученицима обезбеђују живот и рад који доприносе њиховом оптимално максималном развоју;
- * интерес детета/ученика је примаран у односу на интерес свих одраслих који раде у школи или који учествују у раду школе;
- * обезбеђење поверљивости података и заштита права на приватност детета и ученика;
- * учешће детета/ученика у свим фазама процеса заштите кроз благовремена и континуирана обавештења на начин који одговара њиховом узрасту и разумевању ситуације и кроз могућност да изразе своје мишљење;
- * програм се односи на сву децу/ученике у школи без обзира на њихов пол, узраст, породични статус, етничко порекло и било које друге социјалне или индивидуалне.

ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ

Саставни део школског програма је и програм безбедности и здравља на раду који обухвата заједничке активности школе, родитеља, односно старатеља и јединице локалне самоуправе, усмерене на развој свести за спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду.

Друштво СИГМАПРЕВЕНТ ДОО за потребе школе обавља све послове предвиђене законом о безбедности и здрављу на раду а дефинисане међусобно склопљеним уговором о пружању услуга лица за безбедност и здравље на раду.

Лице за безбедност и здравље на раду обавља послове у складу са законом о безбедности и здрављу на раду, а нарочито:

- учествује у спровођењу мера утврђених у акту о процени ризика;*
- врши контролу и даје савете послодавцу у планирању, избору, коришћењу и одржавању средстава рада, опасних материја и средстава и опреме за личну заштиту на раду;*
- учествује у опремању и уређивању радног места у циљу обезбеђивања безбедних и здравих услова;*
- предлаже мере за побољшање услова рада, нарочито на радном месту са повећаним ризиком;*
- стално прати и контролише примену мера за безбедност и здравље запослених;*
- прати стање у вези са евентуалним повредама на раду, професионалним обољењима и болестима у вези са радом, учествује у утврђивању њихових узрока и припрема предлоге за њихово отклањање;*
- припрема и спроводи оспособљавање запослених за безбедан и здрав рад;*
- припрема упутства за безбедан рад и контролише њихову примену;*
- забрањује рад на радном месту или употребу средства рада, за случај да утврди непосредну опасност по живот или здравље запосленог;*
- сарађује са службом медицине рада по свим питањима у области безбедности и здравља на раду;*
- води и чува законом прописане евиденције у области безбедности и здравља на раду код послодавца ;*
- присуствује надзору инспекције рада и поступа по њиховим налозима;*
- попуњава пријаве у случају повреде на раду или професионалног обољења или обољења у вези са радом;*
- ради и друге послове који су у вези са спровођењем мера за безбедан и здрав рад.*

У школи се у циљу обезбеђивања неометане реализације активности школе, благовременог уочавања и отклањања тешкоћа и неправилности реализује дежурство наставника , портира, ученика и помоћно-техничког особља, у складу са процесом наставе и одредби правилника о начину и поступку заштите и безбедности ученика и запослених .

ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ И САВЕТОВАЊА

Циљ :

Подстицање професионалног развоја ученика и пружање помоћи појединцу да формира реалну слику о себи , својим способностима, особинама личности, интересовањима и да у односу на садржај, услове и захтеве појединих образовних профила и занимања успешно планира свој професионални развој и каријеру

Задаци:

- * упознавање , праћење и подстицање развоја индивидуалних карактеристика личности ученика значајних за усмеравање њиховог професионалног развоја и њихово подстицање да самостално и свесно допринесе сопственом професионалном развоју
- * информисање ученика о свету рада и занимања , систему образовања и њихово оспособљавање за самостално прикупљање информација које се односе на свет рада и систем образовања
- * формирање правилних ставова према раду
- * подстицање ученика на испитивачко понашање према себи и свету рада
- * оспособљавање ученика за планирање свог професионалног развоја и доношење одлука у вези са избором занимања и правцима развоја каријере

Приоритетни задаци професионалне оријентације у основној музичкој школи у раду са односе се на:

- * стицање елементарних појмова о раду
- * развијање свести о вредностима људског рада
- * формирање општих радних навика потребних за изграђивање и развијање вољних и карактерних особина личности
- * подстицање развоја способности и интересовања
- * упознавање ученика са образовним профилима у средњој музичкој школи, занимањима и условима уписа
- * оспособљавање ученика за активан однос према сопственом професионалном развоју

Програм професионалне оријентације оствариваће се кроз следеће облике:

- * кроз реализацију програма васпитно-образовног рада ,
- * редовне наставе,
- * рада у припремним разредима,
- * организацију -отворених врата - (за родитеље ученика : једном месечно)
- * факултативне, слободне активности ученика
- * рад одељенских заједница
- * путем предавања, разговора, изложби и сл.
- * посета музичким школама , музичким камповима, одржавањем мастер класова за ученике
- * самосталних радова ученика, истраживачког рада и елементарног стваралаштва у области компоновања , студијског рада и сл.
- * професионалног информативно – консултативног и саветодавно- инструктивног рада и професионалног саветовања
- * кроз сарадњу школе са локалном заједницом

Носиоци и динамика реализације активности:

Тим за професионалну оријентацију у основној школи чине одељењске старешине основне школе.

Тим за професионалну оријентацију координира активности следећих носилаца који у своје оперативне планове и програме рада уносе садржаје из предложеног оријентационог програма рада:

Носиоци активности	Динамика реализације
индивидуални руководиоци класа	на 2 часа/год.: 1. и 2. полугодиште
одељењске старешине	на 2 часа/год.: 1. и 2. полугодиште
предметни наставници	на 2 часа/год.: 1. и 2. полугодиште
директор школе и пом.директора школе	према свом плану и програму рада
стручни сарадници- педагог и психолог	према свом плану и програму рада
остали	према свом плану и програму рада

Тим за професионалну оријентацију израђује глобални и оперативни план рада који је саставни део Годишњег плана рада.

Активности и садржаји оријентационог програма професионалне оријентације ученика:

- * упознавање развојних карактеристика појединачних ученика омш/смш
- * утврђивање психо-физичких способности, склоности, интересовања, црта личности, потреба, вредности, навика и других особина личности ученика
- * предузимање мера за оптималан развој сваког ученика
- * оспособљавање ученика да реално процењују своје карактеристике и у складу са њима да планирају правац свог професионалног развоја
- * идентификовање ученика који нису у могућности да прате и усвајају предвиђене програмске садржаје и предузимање подстицајних мера и израда програма за остваривање потребног нивоа постигнућа и усмеравања професионалног развоја ученика(уз евентуално креирање ИОП-а)
- * идентификовање ученика који се одликују изразитим талентом и/или који постижу напросечне резултате уз предузимање подстицајних мера и израду програма за усмеравање професионалног развоја ученика(уз евентуално креирање ИОП-а)
- * успостављање сарадње са родитељима ученика у циљу прикупљања потребних података и заједничке подршке индивидуалном професионалном развоју и напредовању ученика
- * оспособљавање ученика за сагледавање фактора од којих зависи постизање максималних радних резултата (особине личности, радне навике, способности, здравствено стање, мотивација за рад, стручна оспособљеност, и сл.)
- * информисање ученика о образовним профилима и подручјима рада у основној/ средњој музичкој школи
- * упознавање ученика са системом (вишег) високог образовања
- * упознавање ученика са могућностима хоризонталне и вертикалне проходности у оквиру система основног/средњег и(вишег) високог образовања
- * информисање ученика о организационој и програмској структури основног/ средњег музичког образовања

- * *узнавање ученика са могућностима примене стеченог знања и овладаним вештинама*
- * *узнавање родитеља са могућностима хоризонталне и вертикалне проходности*
- * *подстицање родитеља да прате успешност напредовања своје деце и да и заједнички планирају професионални развој са својом децом*
- * *указивање родитељима на потребу да се у породичној средини чешће разговара о професионалним плановима ученика , да се сагледавају могућности запошљавања, настављања школовања и даљег образовања и развоја каријере*
- * *подстицање ученика да развијају позитиван однос према сопственом образовању и усавршавању, позиву , радном месту, и сл.*
- * *подстицање ученика на рационалну организацију и планирање учења и рада, слободног времена , и сл.*
- * *јачање позитивне мотивације према одабраном подручју рада , образовном профилу, студијском програму, и сл.*
- * *развијање свести о друштвеној и индивидуалној вредности рада код ученика уз оспособљавање за критичко вредновање резултата свог и туђег рада*
- * *подстицање развоја професионалне етике код ученика*
- * *подстицање ученика да самостално трагају за додатним и ширим информацијама и подацима о подручјима рада, образовним профилима, академијама и факултетима , студијским програмима и занимањима*
- * *укључивање ученика у различите активности ради провере својих интересовања , способности и осталих карактеристика личности значајних за професионални развој*
- * *организовање ученика да самостално и групно прикупљају и размењују информације и податке о мрежи виших школа, факултета и академија, о структури студијских програма, плановима и условима уписа и сл.*
- * *оспособљавање ученика за доношење реалних и зрелих одлука током свог професионалног развоја*
- * *утврђивање усклађености професионалних интересовања са индивидуалним могућностима ученика*
- * *пржање саветодавне помоћи ученицима и родитељима*
- * *оспособљавање ученика да планирају више професионалних могућности при опредељивању, а која су у складу са индивидуалним могућностима и кадровским потребама друштва*
- * *пружање помоћи ученицима у изради плана професионалног развоја и избора активности које је потребно предузимати за његову реализацију (активности за испробавање властите могућности и компетенције у односу на жељено/а занимање/а)*

Препоруке за реализацију:

- Постизање добрих резултата у одређеној области, у оквиру редовне наставе потребно је повезивати са могућношћу примене таквог знања и талента у одређеној професији или групи занимања.
- Рад у додатној настави и слободним активностима даје посебну прилику наставнику да уочи таленат ученика и с обзиром да је то рад у мањим групама и да га мотивише и додатно образује за одређену област. Ученик добија могућност да провери своје знање на разним такмичењима и смотрема и тиме стекне сигурност у своје способности и учврсти уверење који би био правилан избор за будуће своје занимање.
- Организовање посебних провера знања о степену информисаности о могућностима даљег школовања и предавања о разним занимањима служи додатном образовању ученика и усаглашавању потенцијалних жеља са могућностима.

Тим за професионалну оријентацију израђује оперативни план рада тима, врши избор записничара, организује, прати и вреднује реализацију планираних активности и садржаја:

Професионалну оријентацију чине предавања, индивидуални и групни саветодавни разговори, посета средњим школама и презентација истих у матичним школама.

Ученици се упознају са предусловима правилног избора занимања и факторима од којих зависи правилан избор, са критеријумима за упис у средњу школу и са начинима избора кандидата.

Концепт програма професионалне оријентације остварује се кроз пет модула:

Самоспознаја	- препознавање сопствених потенцијала, спремност за постигнућа и склоности преко одговарајућег осмишљавања наставе и учења
Информисање о занимањима и каријери	- припрема расположивих информација о занимањима на структурисан начин или информација које тек треба развити, да би се омогућила информисана одлука о избору занимања
Упознавање са путевима образовања - мрежом школа	- познавање путева образовања и каријере који воде ка остварењу жељеног занимања
Реални сусрети са светом рада	- сусрети са представницима занимања, сусрети са светом рада и опробавање у појединим занимањима
Доношење одлуке о избору школе и занимања	- самостално, промишљено и одговорно доношење одлуке о избору школе или занимања

План активности тима за професионалну оријентацију:

Активност	Време реализације	Носилац
Информисање свих ученика основне музичке школе (групно и/или индивидуално) о свим релевантним факторима за доношење добре одлуке о професионалном опредељењу и о могућностима и условима и припремама које стоје на располагању за упис на факултете	1.полугодиште	* Стручни тим за професионалну оријентацију * Стручни сарадник, педагог * Индивидуални руководиоци класа
Информисање и саветовање ученика два завршна разреда оми о свим релевантним факторима за доношење добре одлуке о професионалном опредељењу (разговор са ученицима оми по класама и индивидуално)	1.полугодиште	* Индивидуални руководиоци класа * Стручни сарадник, педагог
Индивидуално саветовање са ученицима два завршна разреда оми о њиховим професионалним интересовањима	1.полугодиште	* Индивидуални руководиоци класа * Стручни сарадник, педагог
Индивидуално саветовање са свим заинтересованим ученицима о повезаности личних особина и афинитета са захтевима различитих смерова средње школе	1.полугодиште	* Индивидуални руководиоци класа * Стручни сарадник, педагог
Индивидуално и групно информисање и саветовање са свим заинтересованим родитељима ученика оми	Септембар - јун	* Стручни тим за професионалну оријентацију * Стручни сарадник, педагог
Организовање представљања и презентација различитих смерова смш у оми у сарадњи са родитељима професионалцима (за ученике два завршна разреда оми) и родитељима ученика	Децембар	* Стручни тим за професионалну оријентацију * Индивидуални руководиоци класа
Саветовање ученика два завршна разреда оми разреда о свим релевантним факторима за доношење добре одлуке о професионалном опредељењу	Новембар	* Индивидуални руководиоци класа * Стручни сарадник, педагог
Обилазак наставе на различитим смеровима средње музичке школе од стране заинтересованих ученика два завршна разреда оми	Април-мај	* Стручни тим за професионалну оријентацију * Одељењске старешине средње школе * Ученици два завршна разреда оми
Израда и презентација и подела информатора за упис у смш и могућности реализације припрема за упис у 1.разред смш за ученике два завршна разреда оми и родитеље ученика	Децембар и почетак 2.полугодишта	* Стручни тим за професионалну оријентацију * Стручни сарадник, педагог

ВРСТЕ ПОДРШКЕ У ОБРАЗОВАЊУ - ОРГАНИЗАЦИЈА ИНКЛУЗИВНОГ ОБРАЗОВАЊА У ШКОЛИ

Индивидуални образовни план (ИОП) израђује се за децу којој је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета и других разлога потребна додатна подршка у образовању. Образовно-васпитна установа обезбеђује уклањање физичких и комуникацијских баријера и за ученика/цу доноси индивидуални образовни план (ИОП) чији је циљ постизање оптималног укључивања у редован образовно-васпитни рад и осамостаљивање у вршњачком колективу. Право на индивидуални образовни план има дете и ученик који има потребу за додатном подршком у образовању и васпитању због тешкоћа у приступању, укључивању, учествовању или напредовању у васпитно-образовном или образовно-васпитном раду, ако те тешкоће утичу на остваривање општих исхода образовања и васпитања, а нарочито ако дете, односно ученик:

- 1) има тешкоће у учењу (због специфичних сметњи учења, или проблема у понашању и емоционалном развоју);
- 2) има сметње у развоју или инвалидитет (телесне, моторичке, чулне, интелектуалне или вишеструке сметње);
- 3) потиче, односно живи у социјално нестимулативној средини (социјално, економски, културно, језички сиромашној средини или дуготрајно борави у здравственој, односно социјалној установи).
- 4) Ученици са изузетним способностима такође имају право на индивидуални образовни план.

Индивидуалним образовним планом утврђује се прилагођен и обогаћен начин образовања и васпитања детета и ученика, а посебно:

- 1) дневни распоред активности у групи/класи и часова наставе у одељењу, дневни распоред рада са лицем које му пружа додатну подршку и распоред рада у посебној групи у којој му се пружа додатна подршка, као и учесталост подршке;
- 2) циљеви образовно-васпитног рада;
- 3) посебне стандарде постигнућа и прилагођене стандарде за поједине или за све предмете са образложењем за одступање од посебних стандарда;
- 4) индивидуални програм по предметима, односно садржаје у предметима који се обрађују у одељењу/класи и раду са додатном подршком;
- 5) индивидуализован начин рада наставника, односно индивидуализован приступ прилагођен врсти сметње.

Индивидуализација и индивидуални образовни планови:

Када прикупимо све потребне информације о дететовој образовној ситуацији и потребама и сачинимо педагошки профил детета, одређујемо подручја у којима је детету/ученику потребна додатна подршка и планирамо мере индивидуализације, које остварујемо путем:

1) прилагођавања простора и услова у којима се одвија активност/настава у школи (отклањање физичких баријера, осмишљавање додатних и посебних облика активности, израде посебног распореда активности итд.);

2) прилагођавања метода рада, наставних средстава и помагала и дидактичког материјала, а посебно приликом увођења нових садржаја, начина постављања задатака, праћења брзине и темпа напредовања, начина усвајања садржаја, провере знања, организације учења, постављања правила понашања и комуникације.

Индивидуализација се спроводи према потреби, као саставни део образовног рада и може бити остварена и без вођења посебне документације (листа за мере индивидуализације).

ИОП је писани документ којим се планира додатна подршка у образовању и васпитању детета ако претходно прилагођавање и отклањање физичких и комуникацијских препрека нису довеле до остваривања општих исхода образовања и васпитања, односно до задовољавања образовних потреба ученика са изузетним способностима.

ИОП се израђује према образовним потребама детета, односно ученика и може да буде:

1) **по прилагођеном програму**

2) **по измењеном програму**

3) **по обogaћеном и проширеном програму** који се примењује за ученике са изузетним способностима.

Индивидуални образовни план по предметима, односно садржаје у предметима који се обрађују у одељењу/класи са ученицима којима је потребна подршка због поверљивости података налазе се код Тима за ИО/тимова за додатну подршку и саставни су део (као прилог) Школског програма.

НАПОМЕНА: Програми слободних активности, заштите животне средине, здравствене и социјалне заштите, безбедности и здравља на раду, превенције и заштите од насиља и дискриминације, као и програми сарадње са породицом и локалном самоуправом и програм инклузивног образовања су детаљније разрађени у Школском програму за Средњу музичку школу.

***Предлог Школског програма основне музичке школе сачинио
Стручни актив за развој школског програма:***

***Биљана Мирјанић, директор школе – учествује у раду
стручног актива за развој ШП***

- ***Лазовић Сања, председник стручног актива за развој ШП***
- ***Весна Миладиновић, стручни сарадник педагог***
- ***Јасминка Милијановић, проф.информатике***
- ***Јелена Николић, проф.солфеђа***
- ***Предраг Михаиловић, проф.виолончела***
- ***Анушка Николић, проф. виолине***

***уз ангажовање осталих наставника, сарадника,
представника ученика и родитеља.***